

239.359

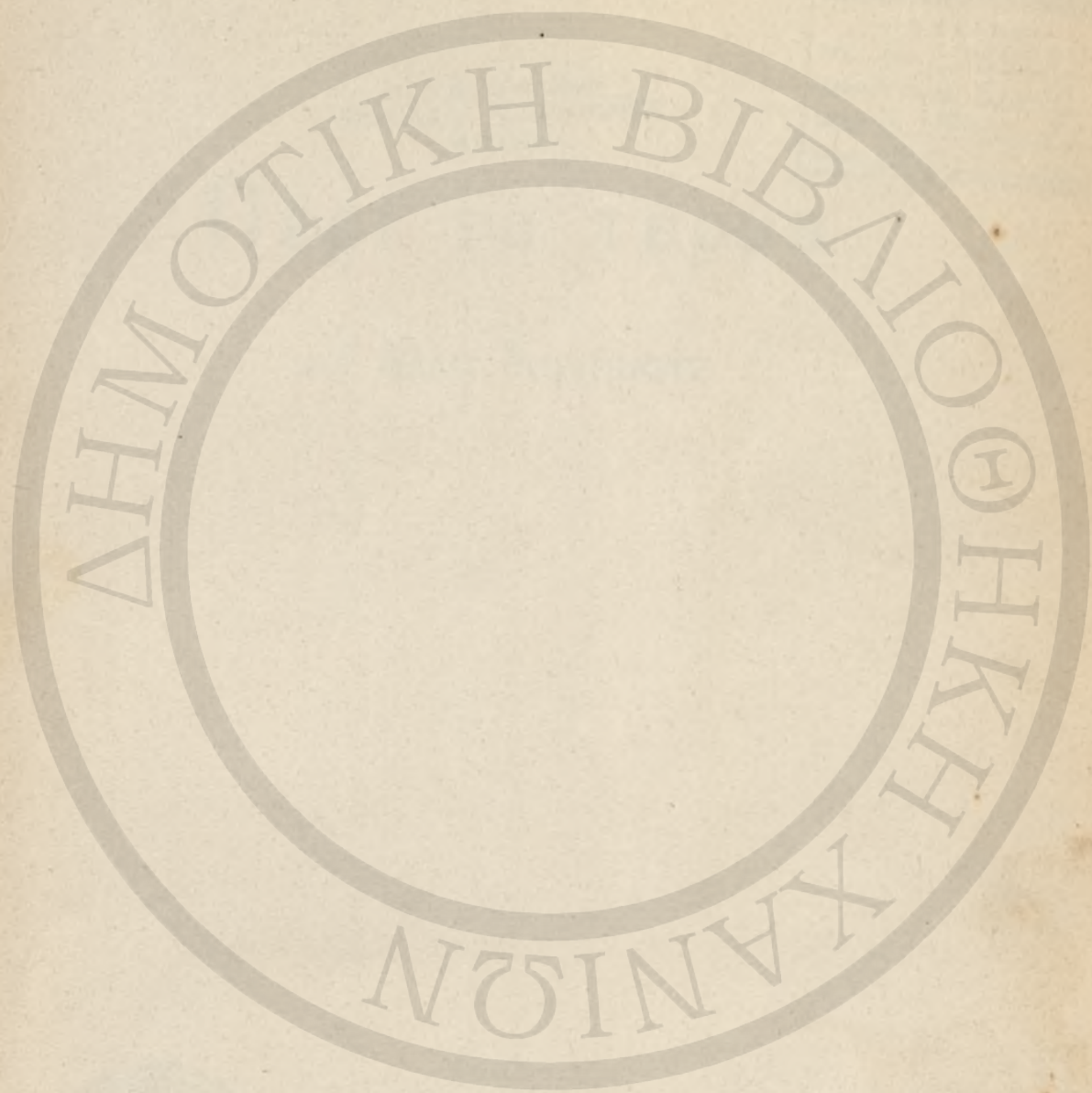
5KO

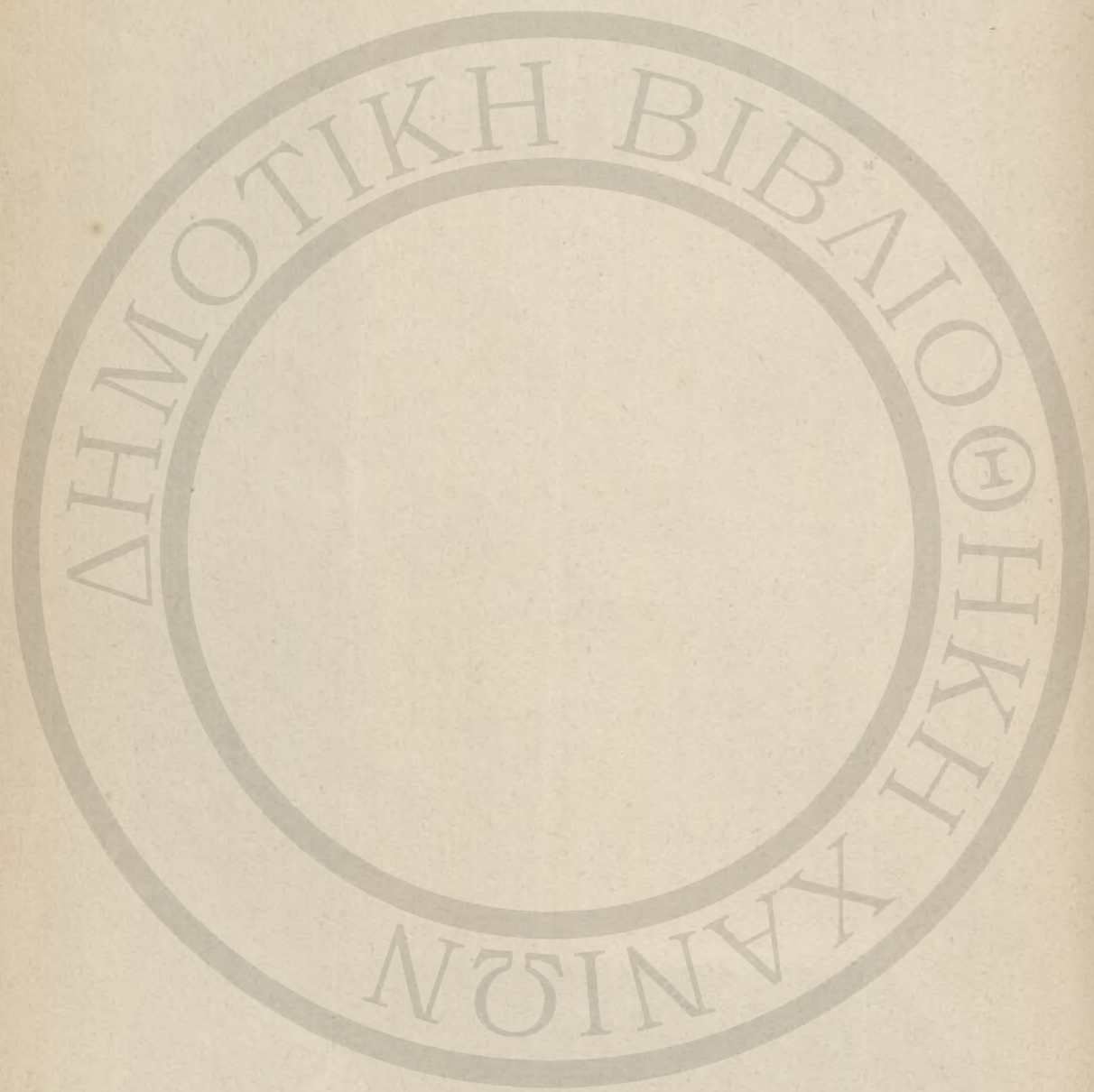
ΜΑΝΩΛΗ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΠΥΡΣΟΥ

ΜΑΝΩΛΗ ΣΚΟΥΛΟΥΔΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΩΝΙΔΑ Γ. ΜΑΝΟΛΙΚΑΚΗ
1969

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΛΙΩΝ —
Αρ. βιβλ. 38903
Χρονολ. Είσεως 8-6-71
Εδικοτύς Κρατ. Βιβλ.
Αριθ. 888-259/81860

Περί τὸ τέρμα

κι' ἄλλα διηγήματα

ΑΘΗΝΑ

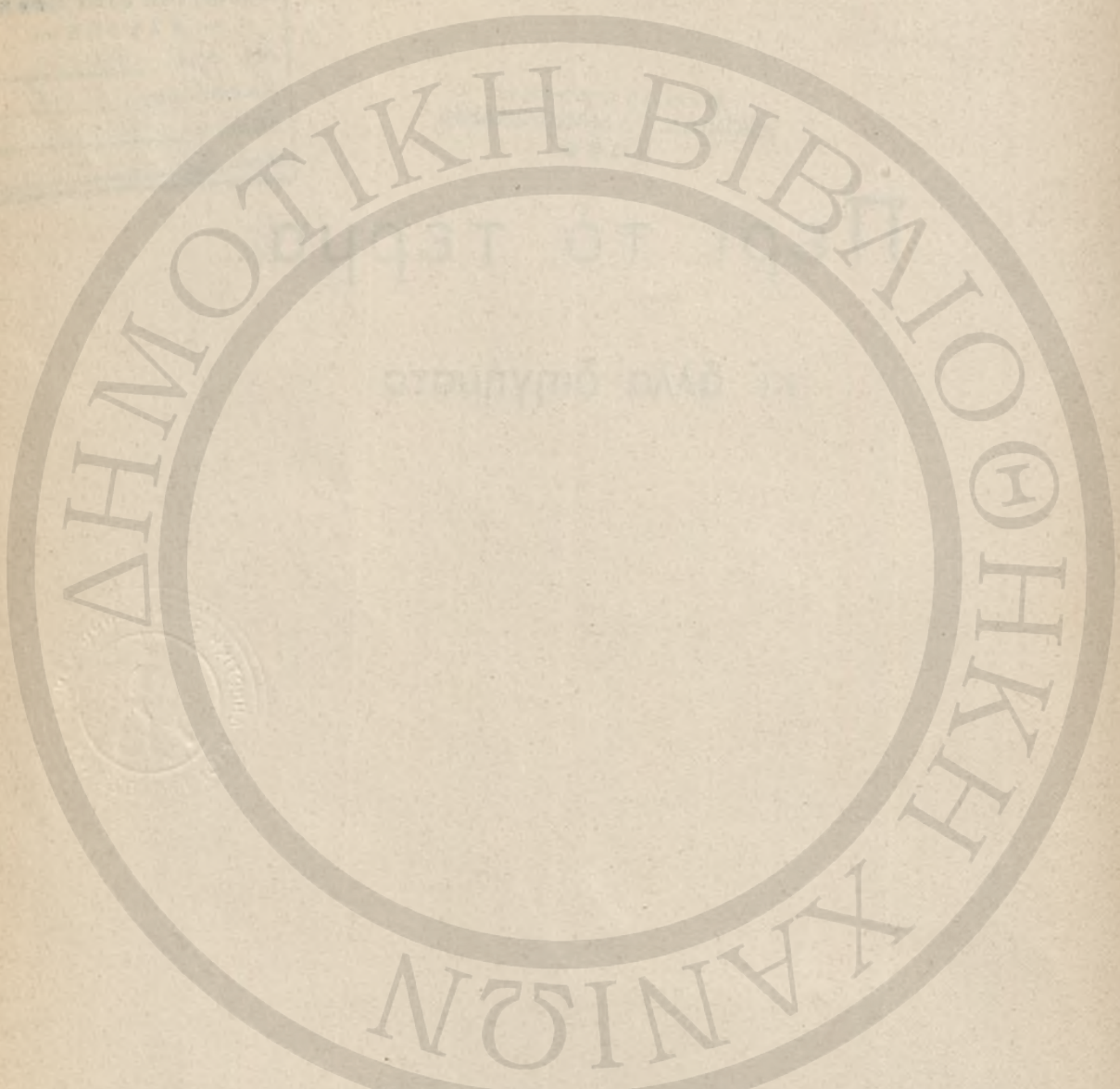
ΕΚΔΟΣΗ "ΠΥΡΣΟΥ", Α. Ε.

1935

889.359

ΣΚΟΥ.

Τὰ στίτσα καὶ τὲς βινιέτες, φιλοτέχνησε ὁ κ. Γ. Λυδάκης.

ΠΕΡΙ ΤΟ ΤΕΡΜΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΩΝΙΔΑ Γ. ΜΑΝΟΛΙΚΑΚΗ
ΧΑΝΙΑ 1969

ΑΠΟ ΚΑΜΠΙΟΣΗΝ ώρα αιστανότανε, πώς τονε κούραζε γύρω στὸν τράχηλο, τὸ γυμνὸ ὡς τὸν ὦμο, κάτωσπρο καὶ τέλειο χέρι της, ἔτσι καθὼς τόχε ἀκκουμισμένο ἀπάνω του. Ὑστερα, κι ὁ δρόμος ἦτανε κακὸς κι ἀνάποδος, μ' ἓνα σωρὸ λακκούβες εἰς τὴ μέση, καὶ τ' ἀμάξι τους, μέσα σ' αὐτές, ἐσκαμπανέβαζε σὰν ἓνα καρυδότσουφλο σὲ ταραγμένη θάλασσα.

Ὡστόσο βέβαια, νὰ παραπονεθεῖ δὲν ἐπιτρέπονταν. Ὅλο ἐκεῖνο τὸ φορτίο εἰς τὸ σῆμα του, δὲ ἦταν ἄλλο παρὰ ἓνα

χάδι, κι αυτός, πολὺ κανονικὰ βρισκότανε ἀπάνω στὴ σειρὰ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων πούρθ ἢ ὠρα τους νὰ χαϊδευτοῦν. Τὶ δηλαδὴ; δὲν ἦταν εἰκοσιεφτά χρονῶ;

Κάτι ὥστόσο ἀκόμα νιώθει, σὰν μπλεγμένο, καταμεσῆς εἰς τὴ φανέλλα καὶ στὸ δέρμα του. Κάτι πού τοῦ ξεγδέρνει ἀλαφρὰ τὴν πλάτη του. Σκέφτεται τάχα, τί μπορούσε νάναί αὐτὸ τὸ κάτι. Καμιὰ καρφίτσα ἀλαξοδρομισμένη, ἢ κουμπί;

Στὸ περισσότερο πού πήγαινε ὁ νοῦς του, ἦτονε τὸ κουμπί. Σίγουρα θάτονε κουμπὶ ξεφλουδισμένο καὶ τονε τσουγκράνιζε, δίχως αὐτὸς νάναί σὲ θέση ν ἀντιδράσει ἐνάντια του, ἔτσι καθῶς τὸν χαϊδεύαν.

Γιὰ τὸ περίσσιο, ἔκανε καὶ ζέστη. Ζέστη πολλή, πού τὴ μεγάλωνε τὸ χάδι αὐτοῦ τοῦ μπράτσου τοῦ κατάλευκου.

— Θέλεις μικρὴ μου ἀγαπούλα; συμφωνᾷς ν ἀνοίξουμε τὸ τζάμι;

Ἡ ἀγαπούλα του ἔμως, εἶχ ὀλόκλειστα τὰ βλέφαρα. Κοιμότανε. Ἦταν ἡ ὠρα, πού μιλοῦσε τοῦ χοροῦ τ ἀπογεματινοῦ ἢ κούραση. Πολὺ εὐχαριστήθη ἐκεῖνος, πού κοιμότανε αὐτὴ. Σηκώνοντας μὲ τρόπο τ ὁμορφὸ της μπράτσο, ἐγλύστρησ ἀπὸ κάτω σὰ λαγός, χωρὶς νὰ τὴν ξυπνήσει, κι ὕστερις, ἀνοίγοντας τὸ τζάμι, ἀνάσανε βαθειὰ μιὰ δυὸ βολές. Ἦτανε μιὰ μεγάλη ἱστορία γιὰ νὰ κατέβει φαίνεται κανεὶς ἀπ τὴν Ἐκάλη, στὴν Ἀθήνα.

Τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία ὥστόσο τώρα, νὰ βεβαιωθεῖ τ ἦταν ἐκεῖνο πού τονε τσουγκράνιζε. Δὲν τόχε πεῖ; Κουμπί τανε. Κουμπὶ πού τοῦχε φύγει ἀπ τὸ κολλάρο του ἀπὸ πίσω, δίχως νὰ τὸ πάρει εἶδηση. Μὲ μερικὰ κουνήματα, κάνει μιὰ γενικὴν ἐπιδιόρθωση σὲ ὅλα, καὶ στὸ κέφι του.

Ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει ἀπὸ καιρὸ, κι ἓνα φεγγάρι ἄσπρο καταστρόγγυλο σκαρφάλων ἀπ τ ἀριστερὰ τοῦ οὐρανοῦ.

Δὲν ξέρει, μὰ θαρεῖ πὼς πρέπει νὰ πρεμαζευτοῦν κι οἱ δυὸ τους. Τὶ θέλαν πιά μέσ στὰ σαλόνια καὶ τίς συνανα-

στροφές; Τὸ διάβολο γυρεύαν καὶ σουρνόντουσαν γιὰ κάθε φύλλου πήδημα στ ἀπρεμιντί, στὰ τσάγια, στὶς μαστίχες; Παραδεχόταν μιὰ φορά, καὶ τὼρ ἀκόμα, πὼς ἔλα τοῦτα δῶ τὰ σούρτα φέρτα, εἶχανε γιὰ σκοπὸ τὸ νυφοπάζαρο. Καλά. Μ' ἂν ἦτανε σωστὸ αὐτό, τοῦ λόγου τους κι οἱ δυό, δουλειὰ δὲν εἶχαν πιὰ νὰ τριγυρίζουνε σ' ἔλα τὰ γκάρντεν πάρτυ καὶ τὰ ρέστα. Δίπλα, κοντά του, νά: τὴν εἶχε κιόλας βρεῖ τὴν ἀγαπούλα του. Ἦτανε ἓνα θαῦμα! Ἐνα ὑπερτέλειο κορίτσι! Τὶ ἄλλο ζήταγε λοιπόν;

Ἔστριψε τὸ μικρὸ διακόφτη, καὶ τ' ἀμάξι γιόμισ ἀπὸ φῶς. Περιεργάστη τότες μ' ἐπιμέλεια, τὴ φίνα, τὴν ξανθόμαλλη μνηστή του. Χωμένη μέσα στὴ μοντέρνα ρόμπα της, καὶ μέσα σ' ἔλα ἐκεῖνα τὰ κουρέλια, τὰ κουμπιὰ καὶ τὰ καθέκαστα, ἔμοιαζε σὰν μωρὸ παιδὶ καθὼς κοιμότανε, μὲ μισοανοιχτὸ τὸ βουινέιο της τὸ στόμα. Ὁ ὕπνος, εἶχε παραλύσει τὸ γιομάτο της ζεστὸ κορμί, κι ἐκεῖνος μπόρεσ ἔτσι, δίχως κὰν νὰ τὴν ταραξεί, νὰ τῆς χαδέψει τὸ μετὰξι τῶν μαλλιῶν, νὰ τῆς φιλήσει ἀπαλὰ τὸ κάτω χεῖλι, καὶ νὰ μυρίσει τὴ γλυκειά της ἀναπνιά.

Πόσες φορές, ἀφότου ἔνωσε τὸν κόσμο δὲ νειρεύτηκε, ἐκεῖνες τὶς στιγμὲς ποὺ ζοῦσε τώρα! Γι' αὐτὸ καὶ προσπαθεῖ νὰ εὐχαριστηθεῖ πολὺ, μὲ τὴν ἰδέα πὼς ξεπλήρωνε σὲ κάτι τέτοιες ὥρες, τὰ νεανικά του δνεῖρατα. Ἦτανε ὁμορφη, καλή, κι ἀξιαγάπητη, καὶ μέσα στὰ σαλόνια τῆ ζηλεύννε. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο τόβρισκε πολὺ σπουδαῖο.

Ὡστόσο, ὁμορφη πολὺ φαινότανε κι ἡ Νέλλη, ἡ φιλενάδα της. Στ' ἀλήθεια! Πὼς δὲν τηνε πρόσεξε αὐτὴν; Σίγουρα ἡ μνηστή του ἦταν ὠραιότερη, ὅμως καὶ ἡ Νέλλη εἶχ ὠραία μάτια. Κουταμάρες!

Γυρνᾷ καὶ ξαναβλέπει τὴν μνηστή του, ὅπου τὸ κούνη-κούνη τ' αὐτοκίνητου, τρεμολογοῦσε τὸ νεανικὸ της στῆθος.

Τὴ γνῶρισ ἓνα σταχτερὸ ἀπόγεμα τοῦ περασμένου τοῦ χειμῶνα εἰς τὸ τραῖνο. Ἐμπήκε κείνη μὲ τὸν ἀδερφό της,

στο σταθμό τῆς Πράγας, καὶ φτάσανε μαζί κι οἱ τρεῖς ὡς τὴν Ἀθήνα. Φοροῦς ἓνα φουστάνι ταξιδιωτικὸ χαρὰ Θεοῦ, κι ἦρθε κι ἐκάθησ ἐκειδά, στὸ τρίτο κάθισμα ἀριστερὰ κι ἀντίκρου του. Ἄνοιξ ἓνα βιβλίον γαλλικόν, κιτρινοστάχωτο, καὶ διάβαζε. Τὰ βελουδένια γαλανὰ τῆς μάτια, ἢ ξέχειλη νεανικὴ κορμοστασιά τῆς, κάποιον μικρὸ λαυκάκι στὸ λαιμό, καὶ οἱ μακρὲς τῆς γάμπες ποὺ κρατούσανε μὲ τὴ σειρὰ ἢ μιὰ τῆς ἄλλης τὸ γλυκὸ τους βάρος, ὄλα ἐτοῦτα, τοῦ μιλήσαν παστρικά, κι ἀμέσως ἐκατάλαβε, πὼς βρῆκε ἐπὶ τέλους τὴ γυναῖκα του.

Ἐπαιξε ἀργότερα στὸ ἴδιον τραῖνο, ἓνα παιχνίδι σκάκι, μὲ τὸν ἀδερφό τῆς. Ἐκείνη ἀπὸ τὸ πλάϊ ἔδλεπε, κι ἔδινε συμβουλὲς ποὺ ἐρεθίζανε πολὺ τὸν ἀδερφό τῆς. Τῆς μιλαγε ἄσκημα αὐτὸς ὁ τελευταῖος, καὶ σὲ κείνον ἔκανε κατάπληξη πὼς γίνεται νὰ βρῖσκει ἓνας ἄνθρωπος στὴ γῆς, ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ τῆς κακομιλᾷ.

Ἄς εἶναι. Τὴν παρτίδα του τὴν ἔχασε, μὰ κέρδισε τὰ βελουδένια μάτια τῆς Ἐλένης. Οὐχ ἀδερφέ! Τὴ ζήτησε καὶ τοῦ τὴν ἔδωσαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης. Σίγουρα ἦτανε καιρὸς του πιά νὰ ξαποστάσει. Ὅλα τὰ εἶχε καὶ μονάχ αὐτὸ τοῦ ἔλειπε: Ἡ ζηλευτὴ κατάχτηση μιᾶς ὁμορφῆς, πολυόμορφῆς γυναίκας. Δὲν ἦτον εἰκοσιεφτὰ χρονῶ:

Γι αὐτό, καὶ στρίβει πάλι τώρα, ἄλλη μιὰ φορὰ, καὶ τῆνε βλέπει: Ἀναθυμᾶται τὸ ταξίδι μὲ τὸ τραῖνο ἀπὸ τὴν Πράγα, κι ἀπ ὄλα περισσότερο, ἀναθυμᾶται πόσο ὁμορφα καθόταν ἀντικρὺ του ἐκείνη, μὲ τόνα τῆς τὸ πόδι ἀπάνω σὲ ἄλλο! Ἀλήθεια, αὐτὸ τὸ κάθισμα ποὺ ἔκανε τὸ διπλοποδιστό, πόσο τὸν εἶχε συγκινήσει τότες! Τόχε ταγμένο στὸν ἑαυτό του, νὰ τῆνε ξαναἰδεῖ νὰ κάθεται ἔτσι, ὅπως ἐκείνη τὴ φορὰ μέσα στὸ τραῖνο.

Γιὰ σκέψου νὰ καθότανε καὶ τώρα ἔτσι; Τὶ ὠραῖα! θάχε καὶ τωραδὰ τὴν ἴδια τὴ συγκίνηση ποὺ εἶχε τότες; Καὶ βέβαια. Νὰ τῆνε ξαναδεῖ νὰ κάθεται ἔτσι μιὰ στιγμὴ μονάχα, κι ἄλλο τίποτις. Ὡστόσο, βρὲ παιδάκι μου, τί δηλαδὴ; Νὰ τὴ διπλοπο-

Στό περισσότερο που πήγαινε ό νοϋς του, ηγονε τό κουμπί... (Σελ. 8).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΩΝΙΔΑ Γ. ΜΑΝΩΛΙΚΑΚΗ
ΧΑΝΙΑ 1969

δοκαθίσει ὁ ἴδιος; Ἄς στὸ διάλο! Αὐτὸ δὲν ἐγινόταν φυσικά. Μὰ καὶ γιατί παρακαλῶ δὲν ἐγινόταν; θὰ ἐγκληματοῦσε τάχα ἂν τῆς ἐσῆκωνε, ὄμορφα, ὄμορφα, τὸ ἓνα της ποδάρι, κι ἂν τᾶφιν ὕστερις σιγά, σιγὰ νὰ ξαναπέσει, καὶ νὰ ξεκουραστεῖ στ ἄλλο της γόνατο; Καθόλου. Ἄραβωνιαστικός της ἦτονε κι ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσε, στὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς δὲν ἦταν ἄσκημο.

Ἐμπρὸς λοιπόν. Χωρίζει τὸ σωφέρη ἀπὸ λόγου τους μὲ τὴν κουρτίνα, κι ὕστερις σκύβει, καὶ μὲ κρατημένη τὴν ἀνάσα του, πασιάζει νὰ σηκώσει τὴ βαρειά της κνήμη. Δουλεύει ὅσο μπορεῖ ἀπαλώτερα, μὴν τύχει καὶ τὴνε ξυπνήσει τὴν καλή του. Βρίσκεται πιά στὸ τέλος τῆς ὑπόθεσης, ὅταν ἐκείνη, ἀπάνω σ ἓνα τράνταγμα, ξυπνᾷ.

Ἔτσι καθὼς τονε τσακώνει σὲ μιὰ στάση ἀπρόσμενη, καὶ καθὼς νιώθει ἀναχούρδικα τὰ ροῦχα της, ξαφνιάζεται πολὺ, καὶ δὲν τὸ κρύβει:

— Τὶ τρέχει;

— Τίποτα, λέει αὐτός, καὶ κάνει τὸ κορόϊδο.

— Εἶσαι τρελλός;

— Ὅχι! Μονάχα τὸ μαντήλι μου ἔπεσε καὶ...

— Πονηρέ! Τὶ πηγαινες νὰ κάνεις;

— Ἐ ὄχι τὸ λοιπόν, διαμαρτύρεται αὐτός. Δὲν εἶν ὅτι φαντάστηκες. Ἦθελα μόνο νὰ σὲ ξαναδῶ νὰ κάθῃσαι λιγάκι διπλοπόδι. Ναί, μὴ γελάς. Σούχω ξαναμιλήσει κι ἄλλοτε γι αὐτό. Μ ἀρέσεις ἔτσι. Λιγάκι διπλοπόδι. Ναί, μὴ σοῦ φαίνεται παράξενο.

— Οὐχ, νὰ χαρεῖς! Αὐτὰ ὅλα τὰ παράξενα, σιγά, σιγά, ἀρχίζω νὰ μὴν τὰ χωνεύω, τ ἀποκρίνεται αὐτὴ, ζαρώνοντας μὲ νεῦρα τ ὄμορφό της κούτελο.

Ἔστερα, σὲ λιγάκι, μαλακώνει:

— Ἐ νὰ λοιπόν, καὶ τὸ χατήρι σου, τοῦ λέει. Κι ἀμέ-

σως, μ ἓνα σβέλτο κούνημα, φέρνει τῖς γάμπες τῆς ἔτσι καθῶς ποθοῦς ἐκεῖνος. Διπλοποδιστά.

Τῖς βλέπει αὐτός, καὶ θέλει νὰ συγκινηθεῖ μὲ κάθε τρόπο. Ὅσοῦο, δὲν τὸ καταφέρνει ὁλότελα γιατί ἡ καλή του, ἀπάνω εἰς τὴ φόρα καὶ τὸ κέφι τῆς, ξαναπερνᾷ καὶ πάλι τὸ γυμνὸ τῆς μπράτσο ἀπὸν ἀπὸ τὸ σβέρκο του, καὶ τὰ λοιπά.

Κάτω, στὴν Ἀθήνα, σὲ λιγάκι ὅταν μπήκανε, τοὺς ἐσταμάτησε τὸ ἀμάξι μῖα παρέα θεόμουρλη ἀπὸ δικούς τους φίλους καὶ γνωστούς.

Τὸ δροσερὸ καὶ μυρωμένο μποῦστο μιᾶς γλυκειᾶς κοπέλλας, χῶθηκε μὲς ἀπ τὴν πορτίτσα τ αὐτοκίνητου. Ἦταν ἡ Νέλλη. Ἡ φιλενάδα τῆς καλῆς του. Γιομάτο ἀπὸ γκριμάτσες νόστιμες καὶ γελασάκια, τὸ τρισχαριτωμένο τῆς μουτράκι ἀναπάλλουνταν, κι ἡ γλώσσα ἡ μικρὴ τῆς, ἐψαλλίδιζε, σὰν τοῦ πουλιοῦ τὸ πρῶνὸ θεότρελλο τιτίθισμα :

— Σὰς σταματήσαμε! τοὺς φώναζε. Ὁ Νίκος γνώρισε τ ἀμάξι σας, καὶ μπήκαμε στὴ μέση νὰ σὰς καμαρώσουμε. Ὅριστε! Ἐχουνε κατεβάσει κιόλας τὴν κουρτίνα οἱ ἀθεόφοβοι! Θέλουν νὰ ζαχαρώνουν ὡς καὶ μέσα στ αὐτοκίνητο! Πᾶμε. Δὲν ἔχουμε δουλειὰ ἐμεῖς μαζί μ αὐτούς. Ὅσοῦο, οἰκονομία λίγη βρὲ παιδιὰ στὴ ζάχαρη. Ὁρεβουάρ. Αὔριο τὰ ξαναλέμε στὴ μαστίχα τῶν Μωράκη. Φτιάνω μιὰ τουαλέττα . . . Ἄστα! Ὁρεβουάρ . . .

Τὰ γαντοφορεμένα τῆς χεράκια, σπρώξανε τὴν πορτίτσα. Ἀπάνω στὴ χαριτωμένη τρέλλα τῆς ἡ Νέλλη, λίγο καὶ θάσπαζε τὸ ὄμορφο μπρελόκ τῆς, ἔτσι καθῶς ἐτέντωσε τὸ στῆθος, καὶ τὸ πέταξε καταμεσῆς στὸ κλείσιμο τῆς πόρτας.

Ἐφυγαν, καὶ τ ἀμάξι ἐσυνέχισε ἤσυχα κι ἀπαλά τὸ κύλισμά του, στὸν ἀσφαλτοστρωμένο δρόμο τῆς πρωτεύουσας.

Δὲν εἶναι χωρατὰς ὡστόσο, πὼς τῆς Νέλλης ἡ ζεστὴ ὄμορ-

φιά, ἦτανε κατιτὶς ξεχωριστό, καὶ ἀσυνήθιστο. Κύριε λήθσον!
Τὶ μάτια εἶν αὐτά! Σὰν ἔβενος! Πῶς ἐγελοῦσαν ὅλα κι ἀνα-
πάλλουνταν ἀπάνου της! Ἄμὲ τὸ τράνταγμα τοῦ στήθους καὶ
τὸ πέταγμα ψηλὰ τοῦ μικροσκοπικοῦ της τοῦ μπρελόκ; Τῆτανε
πάλι αὐτό; Τὶ ζωγραφιά ἀλησιμόνητη;

Ὅχι λοιπόν. Ἡ Νέλλι εἶχε εἰς τὸ εἶναι της ἀπάνω, κάτι
τις, ποὺ δὲν μποροῦσε σίγουρα κανεὶς νὰ τὸ ξεχάσει. Ἡ Νέλλι,
μάλιστα! Εἶχε μαζί της κεῖνο πούλεγαν «πληρότητα». Γιατὶ
παρακαλῶ νὰ μὴν τολμήσει νὰ ζητήσῃ ἀπ αὐτὴν τὸν ἔρωτα;
Ἦτανε τάχα μιὰ ἀκατόρθωτη χαρά; Ὅχι, Αὔριο κιόλας θάρχιζε
τὴν ἐπιχείρησι. Στὸ οὔζο τῶν Μωράκη θάκανε ἀρχή, κι ὁ κό-
σμος, ὅτι θέλει ἄς πεῖ.

Κι ὅταν μὲ τὸ καλό, θὰ τὰ κατάφερνε μιὰ μέρα, τότες
μὲ τὴν χαρὰ θὲ νάβρισκ εὐκαιρία νὰ τὴνε ξαναῖδεῖ νὰ χῶνει
τὸ μουτράκι της, ἀπ τὴν πορτίτσα πάλι κάποιου ἀμαξιοῦ!
Ψέμματα;

Ὡστόσο τώρα, αὐτὸ τὸ βάρος ποὺ αἰστανότανε στὸ σβέρκο
τοῦ ἀπάνω, ἦταν ἀπ τὸ γυμνὸ καὶ τέλειο μπράτσο τῆς κα-
λῆς του. Ὅμως δὲν ἐπιτρέπονταν νὰ παραπονεθεῖ. Ὅλο ἐκεῖνο
τὸ φορτίο εἰς τὸ σβέρκο του, δὲν ἦταν ἄλλο ἀπὸ ἓνα χᾶδι,
κι αὐτός, πολὺ κανονικὰ βρισκότανε εἰς τὴ σειρά ἐκείνων ποὺ
χαϊδεύουνταν. Τὶ δηλαδὴ, δὲν ἦταν εἰκοσιεφτά χρονῶ;

ΤΟ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ του γιατρού του Χάλαρη, ή 'Ελένη, σηκώνεται για μιὰ στιγμή και λέει με χαμόγελο στους καλεσμένους.

— Σὰ νὰ μού φαίνεται πὼς ἐνυστάξαμ ὅλοι ἐδῶ μέσα. Τὶ λέτε; Βάζουμε λίγο τὸ γραμμόφωνο;

Κανείς ἀπὸ τοὺς καλεσμένους δὲν ἔχει ἀντίρρηση. Ἕνας, ἕνας περνᾶνε στὸ μικρὸ σαλόνι, καὶ παίρνουνε τὴ θέση τους, ἄλλος κοντά, κι ἄλλος μακριὰ πρὸ τὸ γραμμόφωνο.

Τὸ ξερακιανὸ ἀχνάρι τοῦ γιατροῦ τοῦ Χάλαρη, μὲ τὰ χοντρά κοκκάλινα γυαλιά του στὴ γρυπὴ μύτη, καὶ τ' ἀναμένο τὸ τσιγάρο ἀνάμεσα στὰ λεπτὰ κι ἄτονα χεῖλια του, ἐρθώνεται τότες ἀνάμεσόν τους, καὶ ζυγώνει τὸ σκαλιστὸ μόμπιλο. Τὰ μακρουλά κάτασπρα δάχτυλά του, διαλέγουνε μὲ προσοχὴ μιὰ μεγάλη πλάκα, καὶ τὴν ἀπιθώνουν ἀπάνω στὸν περιστροφικὸ δίσκο. Ὑστερίς, καθὼς βρίσκεται σκυμένος ἔτσι ἀπάνω στὸ διάφραγμα, καρφώνει μιὰ στιγμὴ στοὺς καλεσμένους τὰ βαθύχωστα γαλάζια μάτια του, καὶ ψυθιρίζει μὲ εὐλάβεια τὸ πρόγραμμα :

— Σονάτα Φράνκ γιὰ πιάνο καὶ βιολί, ἰν λά ματζόρε. . . .

Τὸ κατακαίνουργιο γραμμόφωνο ποὺ μιλάμε, ὁ γιατρὸς ὁ Χάλαρης κι ἡ γυναίκα του, τ' ἀγοράσανε περισσότερο γιὰ τὸ παιδί τους τὸ Γιωργάκη, παρὰ γιὰ λόγου τους. Ἦτανε κι αὐτὸ μέσα στὸ ἐκπαιδευτικὸ τους τὸ πρόγραμμα. Μιᾶς κι ὁ μικρὸς ὁ πιτσιρικός ὁ Γιωργάκης, κουνούσε ἀδιάκοπα τὰ χέρια του σὰν τὸ μαέστρο τῆς πλατέας, καὶ μιᾶς ποὺ τὰ μικρούλια του τὰ δάχτυλα δὲν ἦτανε ἀκόμα γιὰ τὸ πιάνο, μπορούσε τουλάχιστο στὸ μεταξὺ νὰ συνηθίζει τὸ αὐτί του σὲ μελωδίες διάσημες, νὰ χαίρεται, κι οἱ τρυφεροὶ γονιοὶ του νὰ τὸ καμαρώνουν.

Ὡστόσο κεινοδὰ τὸ βράδυ—τὸ βράδυ τῆς ἐσπερίδας δηλαδὴ—ἡ φήμη τοῦ γραμμόφωνου τῆς οἰκογένειας Χάλαρη, ξεπέρασε κάθε ὄριο, καὶ κάθε προσδοκία.

Κεῖνοι ποὺ ξέρανε καλὰ ἀπὸ γραμμόφωνα, ζυγώσανε κοντά του, τ' ἀγγίξανε, μυρίστηκαν τὰ φρέσκα του τὰ ξύλα, τὴ μπογιὰ του, καὶ βγάλανε συμπέρασμα :

— Περὶφημο !

Δὲν πρόφταιν ὁ γιατρὸς ὁ Χάλαρης νὰ δέχεται συγχαρητήρια καὶ νὰ ξηγᾷ :

— Ἐξηνηταεὶς χιλιάδες. Παλίσσαντρος. Τριπλὰ ἐλατήρια.

Αυτόματη ἀλλαγὴ δίσκων. Ναί. Δὲν εἶχε μετανιώσει ποῦ τ' ἀγόρασε. Θαυμάσιο ἀπόκτημα γιὰ ἓνα σπίτι!

Σὲ μιὰ στιγμὸν εἶται ἐνθουσιασμοῦ, ἡ ἀδερφή τοῦ γιατροῦ, κυρία Λουλοῦ Κατσιμπίη, σηκώνεται καὶ λέει γεμάτῃ κέφι στὴ παρέα:

— Ἐ λοιπὸν θὰ σὰς προσφέρω κι ἐγὼ ἓνα γλέντι στὸ σπίτι μου τὴν ἄλλη τὴν Τετάρτη. Θὰ τὰ κάνουμε θάλασσα.

Ἔστερα, γυρίζοντας στὸν ἀδερφό της, συμπληρώνει:

— Κώστα, τοῦ λέει, θὰ μοῦ δανείσεις κεῖνο τὸ βράδυ τὸ γραμμόφωνο;

— Πολὺ εὐχαρίστως ἀπαντᾷ ὁ γιατρός. Ὡστόσο ἡ γυναίκα του, ζητᾷ πληροφορίες,

— Τὶ δηλαδὴ; θέλεις νὰ μᾶς γλεντίσεις μὲ Μπετόβεν;

— Ἄστειο, ἀποκρίνεται ἡ Λουλοῦ. Νά: θάγοράσω μερικοὺς χορούς. Καμιὰ ντουζίνα φέξ, τίποτα κανταδίτσες. Ἔστερα μάλιστα σὰς τὰ χαρίζω ὅλα γιὰ τὸ νοίκι. . . .

— Πολὺ εὐχαρίστως λέει τότες κι ἡ γιατρίνα, σὰ νάπεφτε σ' αὐτὴν ὁ τελευταῖος λόγος.

Ἡ ἐσπερίδα τῆς Λουλοῦ Κατσιμπίη, ἐπῆρε τέλος κάποτε κι αὐτή. Χάρι στ' ὄμορφο τὸ γραμμόφωνο τοῦ Χάλαρη, πολὺ κρασι ἐπιώθη, καὶ πολλὰ ποδάρια ἐσουρνόντουσαν ὡσαμε τὴν αὐγή, ἀφανισμένα στὸ χορό.

Ὡστόσο, μὲλο ποῦ ἀπὸ τότες πέρασε βδομάδα, τὸ σκαλιστὸ μόνιπλο τοῦ γιατροῦ, ποῦ τώχανε σηκώσει τρεῖς ἀνθρώποι στὰ χέρια, σὰν ἄγιο λείψανο, δὲν εἶχε ἀκόμα ἐπιστραφεῖ στὸ σπίτι. Ἐτοῦτο σίγουρα δὲν πῆγαινε νὰ πεῖ πὼς τ' ὄργανο διάτρεχε κανένα κίντυνο κεῖ ποῦ βρισκόταν. Ὡστόσο, τί τὰ θέλεις; Ἡ κυρία Ἑλένη Χάλαρη, τὸ γένος Πρέκα, ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς μάνας της, δὲν τόχε ὀλότελα γιὰ γούρι νὰ βγάζει ὄξω πράματα, νὰ τὰ δανεῖζει. Εἶχε δεχτεῖ ἐκεῖνη τὴ φορά,

ἔτσι, καὶ μόνο γιὰ χατῆρι τοῦ γιατροῦ, ποὺ ἀγαποῦσε καθὼς φαίνεται παρα πολὺ. Ὑστερις ὅμως, δὲν ἦτανε μονάχ αὐτό, τὸ πὼς δὲν τῶχε δηλαδῆς γιὰ γούρι. Ἐκεῖνο ποὺ τὴν ἐξε-νεύριζε πιότερ ἀπ ὄλα, ἦτονε ἡ γκρίνια τοῦ μικροῦ τους πιτσιρίκου, τοῦ Γιωργάκη, ποὺ μὲ κανένα τρόπο δὲν ἐσυχωροῦσε τὴ στέρηση τῆς καθημερινῆς του μουσικῆς διασκέδασης.

Νάστελναν νὰ τὸ παίρνανε οἱ ἴδιοι; Νὰ κάτι ποὺ ὁ γιατρός δὲν ἤθελε. Διάολε. Στὸ τέλος, ἡ Λουλοῦ εἶν ἀδερφή του. Δὲν τόβρισκε καθόλου αὐτὸς σωστό, νὰ τρέχουνε ξωπίσω της καὶ νὰ τῆς τὸ ζητᾶνε. Θὰ τόστελνε. Μὰ πότε; ρωτοῦσο ἡ Ἑλένη. Ὅταν θελήσει, ἀπαντοῦσε ὁ γιατρός, μὲ λίγο πιὸ ψηλότερη φωνὴ ἀπ τὴ συνηθισμένη.

Περάσαν ἔτσι ἀκόμα ἄλλες πέντε μέρες.

Τὴν ἔχτη μέρα ὁ γιατρός, περίσκεπτος καὶ κουρασμένος, γυρνάει στὸ σπίτι του γιὰ νὰ δειπνήσει. Εἶχε ξετελειωμένη στὴν κλινικὴ του μιὰν ἐπίπονη ἐγχείρηση. Ἦτανε μιὰ σημαντικὰ χειρουργικὴ ἐπιτυχία, ποὺ τὸν ἄφισε περήφανο μὰ καὶ λιγάκι ἀνήσυχο μαζί. Κατάφερε μέσα σὲ λίγην ὥρα ν ἀπαλλάξει τὰ νεφρὰ μιανῆς μελαχροινῆς νεαρῆς γυναίκας, ἀπὸ μιὰ πέτρα ποὺ τὴν ἔφερνε στὸ θάνατο. Θυμᾶται ἀκόμα τὴ βαθειὰ κι εὐγνώμονη ματιὰ τ ἀντροῦ της, ὕστερ ἀπ τὴν ἐγχείρηση. Ἀγάπη μία φορὰ ποὺ σοῦχε κείνο τὸ ζευγάρι! Ἦθελε σώνει καὶ καλὰ νὰ κάθεται κοντά της καὶ νὰ τῆς σφίγγει διαρκῶς τὸ χέρι της τὴν ὥρα ποὺ ὁ γιατρός τὴν ἐπετόσοθε! Ἄς εἶναι. Ὅλα καλὰ τελειώσανε. Ἄν ἔλειπε μονάχ αὐτὸς ὁ πυρετός!

Οἱ σκέψεις τοῦτες τοῦ γιατροῦ, βρῆκαν ὥστόσο μιὰ μεγάλη ἀντίδραση, καθὼς, μπαίνοντας μέσ στὸ σπίτι του, τὸ βρῆκε ἀνάστατο ἀπὸ φωνῆς καὶ νταβατούρι.

Πεσμένος πίστωμα ὁ πιτσιρίκος γιὸς του, καταμεσῆς τοῦ σαλονιοῦ, χτυποῦσε, κλώτσαγε καὶ σκούζοντας ζητοῦσε νὰ τοῦ φέρουν τὴν ἴδια κείνη τὴ στιγμούλα πίσω τὸ γραμμόφωνο.

Ήτανε σπαραγμός Κυρίου τὰ δάκρυά του.

Πεσμένη κι ἡ γιατρίνα πάνω στὸ χαλὶ πλάι στὸ γιό της, γυρεύει μὲ χαδιολογήματα νὰ συνεφέρει τὸν πόνο του. Παρέκει ἡ δούλα μουγκανίζει σὰ γαϊδούρι μαζὶ μὲ τὴ δασκάλα τοῦ παιδιοῦ τῆ Γερμανίδα. Πιστεύουνε κι οἱ δυὸ τους, καθὼς φαίνεται, πὼς ἔτσι, θὰ μπορέσουνε νὰ προκαλέσουνε τὴν προσοχὴ τοῦ πιτσιρίκου, καὶ νὰ τοῦ σταματήσουνε τὰ δάκρυα. Χαλνᾷει ὁ κόσμος ἀπ τὸ πατιρντί.

Τὸ μπάσιμο τοῦ Χάλαρη μέσ στὸ σαλόνι, ἄς μὴ θαρεῖ κανεὶς πὼς εἰρηνεῖει τὴν ἀντάρρα τῆς στιγμῆς. Μόλις τὸν ἀντικρύζει ἡ γυναίκα του, φυσάει σὰ γατάκι φουρεμένο, ἀφίνει τὸ παιδί της καὶ διπλώνει τὴ λυγερὴ κορμοστασιά της πεισματάρηκα, σὲ μιὰ μεγάλη πολυθρόνα βυσινιά. Ἀπὸ κειδᾶ, κουνώντας τώρα τόνα κρεμασμένο ποδαράκι της, πετάει κατὰ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀντροῦ της λόγια, ποὺ κάνουν τὸ λεπτὸ πηγούνη της νὰ τρέμει :

— Ὅριστε, τοῦ λέει. Περάστε τώρα νὰ τὰ διορθώσετε ἑσεῖς!

Ὁ «ἑσεῖς» δὲν ἀπαντᾷ. Παίρνει μονάχα τὸ ἀγαπημένο του παιδί στὰ γόνατα, καὶ προσπαθεῖ μὲ τὸ καλὸ εἰς τὴν ἀρχή, νὰ τὸ μερέψει. Στὰ ὕστερνά, τοῦ δίνει καὶ μιὰ δυὸ ξυλιές. Τὸ ξύλο ἠσυχάζει λίγο τὸ μικρούλη, μὰ ἐρεθίζει φαίνεται πολὺ τὸν ἴδιο τὸ γιατρό, ποὺ ἀρχίζει τότες νὰ φωνάζει κι αὐτός. Ὅλοι φωνάζουνε.

Στὸ τέλος ὁ Γιωργάκης, μουςουνίζοντας τὰ τελευταῖα του τὰ δάκρυα, βγαίνει βολοσερτὰ στὰ χέρια τῆς δασκάλας μέσ ἀπ τὸ σαλόνι. Καθὼς περνᾶνε ἀπὸ τὴν πόρτα, ρίχνει ὁ γιατρός στὸ γιό του μιὰ ματιὰ προσεχτικὴ, γιομάτη ἀναγνώριση. Ἄστα, νὰ πάρει τὸ καλό! Ἔτσι ἦτανε κι αὐτὸς σὰν ἦτανε μικρούλης. Πεισματάρης κι ἀντίδικος. Τὸ κέφι του μὲ μιᾶς ξαναγυρίζει πίσω. Σίγουρα ἡ ζωὴ ναι ὁμορφη. Πολὺ ὁμορφη!

Γυρνᾷει καὶ βλέπει τότες τὴν γυναίκα του, ποὺ καθισμένη πάντα στὴ βαθεῖα τὴν πολυθρόνα της, δαγκώνει μὲ τὰ κάτα-

σπρά της δόντια μὴν ἄκρη ἀπὸ τῆ μεταξένια ρόμπα ποὺ φοράει.

ΓΙΑΤΡΟΣ Ἔλα, πᾶμε νὰ φᾶμε γυναικούλα.

ΕΛΕΝΗ Εὐχαριστῶ. Δὲν ἔχω καμὴν ὄρεξη,

ΓΙΑΤΡΟΣ Μπᾶ; Ἐακολουθοῦν τὰ νεῦρα μας;

ΕΛΕΝΗ Σοῦ εἶπα. Δὲν ἔχω καμὴν ὄρεξη.

Σηκώνεται ὁ γιατρὸς ὁ Χάλαρης καὶ τῆνε βλέπει. Συλλογίζεται περίπου αὐτά: Μήπως τυχὸν καὶ πρέπει νὰ τῆνε φιλήσω; νὰ τῆ χαϊδέψω; Ὁχι. Οὐχ ἀδεοφέ! Ἄστηνε νὰ μαζέψει καὶ μιὰ μέρα μοναχὴ τὰ νεῦρα τῆς. Ἄναστενάζει, καὶ περνάει μόνος του στὸ φαγητό.

Ἐφαγε ἢ δὲν ἔφαγε, δὲν ἐθυμότανε καλὰ ὁ γιατρὸς, σὰν ξαναγύρισε σὲ λίγο μέσα στὸ σαλόνι. Ὁ νοῦς του, κι ὄλο του τὸ διάφορο, βρισκόταν πάντα στὴν ἐγχείρηση ποὺ ἔκανε τ ἀπόγεμα, κι ἀναθυμόταν μὲ καμάρι του τὴν πέτρα πούχε βγάλει—δὲν εἶναι χωρατᾶς—μέσ ἀπ ἀνθρώπινο κορμί.

Ὅσο γιὰ τὴ γυναίκα του, αὐτὴ δὲν εἶχε ξεκουνίσει ἀπὸ τὴ θέση τῆς. Τὸ ἴδιο ὅπως καὶ πρῶτα, μασουλίζει τὴν ἄκρη τῆς ρόμπας τῆς, καὶ μοναχὰ τὸ ἓνα τῆς γοβάκι βρίσκεται ἀντὶς στὸ πόδι τῆς, ἀνάποδα ριγμένο πάνω στὸ χαλί. Μοιάζει σὰν ἓνα μωρουδάκι πεισματάρηκο καὶ τρισχαριτωμένο,

Ἄνάθει ὁ γιατρὸς ἓνα τσιγάρο καὶ ρίχνει μιὰ ματιὰ εἰς τὸ ρολόγι του. Σὲ λίγο θάπρεπε νὰ πεταχτεῖ ὡς τὴν κλινικὴ γιὰ τὴν ἐγχειρισμένη. Ὅσοτόσο λέει καὶ τοῦ φέρνουνε καφέ, σ ἓνα μικρὸ τραπέζι τῆς γωνιάς. Ἐαπλώνει ἔτσι τὴν ἀρίδα του στὴν πολυθρόνα, καὶ δίνει φῶς σὲ μιὰ μικρὴ λαμπίτσα τοῦ χεριοῦ μὲ κατωφῶτι ἀπὸ πάπυρο, σχεδιασμένο μὲ φάρακια πρασινόχρυσα. Περνᾷ τὰ ματογυᾶλια του στὴ μύτη καὶ ξεδιπλώνει μιὰν ἐφημερίδα, τόσο, ποὺ τότε κρύβει ὀλότελ ἀπ τὸ θῶρι τῆς γυναίκας του.

Τῆς κάνει τάχατες τὸν ἀδιάφορο, κι ὅμως μὲ κάθε τρόπο πασιάζει νὰ τὴν βλέπει πάνω ἀπὸ τὸ χαρτί, κλεφτά. Τὴν κα-

μαρώνει, και θαρῆ πῶς ἔχει ὑποχρέωση νὰ κόψει πρῶτος τὴ σιωπὴ σὲ λίγο. Πριχοῦ μιλήσει, ἢ κοιλιὰ του ἀναταράζεται μὲ γέλιο καλοκάγαθο.

— Γιατί λοιπὸν ὄλο αὐτὸ τὸ τρομερὸ τὸ μίσος, γυναικούλα;

Αὐτὸ ἦτονε! Ἡ γυναικούλα κατεβάζει κιόλας τόνα τῆς ποδᾶρι, ποὺ ζέσταιν ὡς ἐκείνη τὴ στιγμοῦλα ξεπαπούτσοτο κάτ ἀπὸ τοὺς γοφούς τῆς, καὶ λέει μὲ φωνὴ ποὺ τρέμει:

— Χωχῶ! Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε μονάχα! Νάχουμε κι εἰρωνίες! Βλέπεις ἐγευματίσαμε, ἐγεμίσαμε τὸ στομαχάκι μας, δειράμε τὸ παιδί, χὰ χὰ! Τὶ σημασία ἔχει ποὺ τὸ δειράμε; Φτάνει ποὺ κάναμε τὸ κέφι μας, φτάνει ποὺ τώρα δὰ καπνίζουμε ἀμέριμνοι τσιγάρο, κι εἰρωνευόμαστε. Τὶ λόγος! Εἰρωνίες! Ὅλο καὶ δόστου εἰρωνίες!

— Εἰρωνίες . . . Ὅλο καὶ δόστου εἰρωνίες, ξαναλέει κι ὁ γιατρὸς καὶ φυσικά, καθὼς τὸ λέει, γελᾷ μ ὅλη τὴν καρδιά του.

— Ἄκουσ ἐδῶ, φωνάζει τότε κείνη, πιδ ἐπίσημα: Στὸ λέω γιὰ νὰ εἶμαστε ἐξηγημένοι. Αὔριο στέλνω μοναχὴ μου καὶ παίρνω πίσω τὸ γραμμόφωνο.

— Ὅχι δά . . . ὄχι δά! Αὐτὸ δὲν θὰ τὸ κάνεις, δὲν πρέπει, τῆς ἀποκρίνεται ὁ γιατρὸς, κι ὄλο γελᾷ.

— Δὲ θὰ τὸ κάνω εἶπες; θὰ τὸ δοῦμε. Ἐπειτα νὰ σου πῶ; δὲν ἔχω δά, ναὶ δὲν τὸ κρύβω, δὲν ἔχω καθόλου ἐμπιστοσύνη στὴν κυρὰ Λουλοῦ, κι ἄς εἶναι κι ἀδερφή σου, μὲ κατάλαβες; Τοῦ κάκου. Ὁ γιατρὸς δὲ γίνεται νὰ πάψει νὰ γελᾷ.

— Χωχῶ! τῆς λέει, Ἐλένη πᾶψε γιὰ τὸ θεό, δὲν εἶσαι στὰ σωστά σου.

— Δὲν εἶμαι στὰ σωστά μου; Λοιπὸν καλά. Εἶμαι δὲν εἶμαι στὰ σωστά μου, θὰ τὸ δοῦμε αὔριο, ὅταν θὰ στείλω γιὰ νὰ κουβαλήσουν πίσω τὸ γραμμόφωνο.

Ὁ Χάλαρης κουράστηκε ἀπ τὰ γέλια, καὶ δίχως ν ἀπαντήσει, ξαφανίζεται ἄλλη μιὰ φορά, πῖς ἀπ τὴ φημερίδα του. Ὅμως αὐτό, δὲν τοῦ τὸ συχωρνᾷ καθόλου ἢ γυναῖκα του.

Χτυπάει τώρα τις λεπτές παλάμες της πάνω στα γόνατα, με πείσμα, και του λέει :

— Τώρα δὲν ἀπαντᾷς! Σωστά! Καὶ τί νὰ πεῖς; Δὲν ἔχεις βλέπεις δίκιο καὶ δὲ σὲ συμφέρει νὰ μιλήσεις. . .

Τίποτις ὁ γιατρός. Ἀναθυμᾶται μόνο τῇ μεγάλη γαλαζόπετρα ποὺ εἶχε ξεσφινώσει μέσ ἀπ τὰ νεφρὰ τῆς νεαρῆς μελαχροινῆς γυναίκα. Τὶ ζευγαράκι ἐκεῖνο ἀλήθει ἀγαπημένο! Τοὺς εἶχε ξαναδώσει τὴ χαρά. Μονάχ αὐτὸς ὁ πυρετὸς ἂν ἔλειπε. Κυτᾶει τὸ ρολόγι του.

— Μὴν ἀπαντᾷς, ξαναφωνάζει ἡ γυναίκα του. Τὸ ἴδιο μοῦ κάνει. Μὴν ἀπαντᾷς ἀκόμα κι ὅταν σοῦ λέω πὼς ἡ ἀδερφή σου εἶναι πρόστυχη. Ναί. Σοῦ τὸ εἶπα καθαρὰ καὶ ξάστερα: Ἔχεις μιὰ πρόστυχη ἀδερφή.

— Γυναίκα δὲ σοῦ συνορίζομαι, τῆς ἀποκρίνεται ὁ γιατρός, χωρὶς νὰ κατεβάσει τὴν ἐφημερίδα του.

— Τί; Δηλαδῆ; Χαχά! Γούστο πολὺ θὰ εἶχε, νὰ μὴν παραδέχεσαι πὼς εἶναι πρόστυχη! Μὰ τότε δά, γιὰ πές μου, πὼς ἐγίνηκε διευθυντὴς στὸ ὑπουργεῖο μέσα σὲ δυὸ μονάχα μῆνες ὁ ἄντρας της;

— Ἐ πάψε πιά, φωνάζει τότες κι ὁ γιατρός, με τὴ σειρά του φουρκισμένος. Λὲς μερικὲς φορὲς κουβέντες, ποὺ δὲ στέκουνε σὲ σένα καὶ στὸ ἦθος σου. Σήκω καλύτερα καὶ πήγαινε νὰ φᾶς.

— Νὰ φάω; Ὅχι δὲν θὰ φάω, κι οὔτε θὰ σωπάσω. Βλέπεις δὲν ἔχω τὴν ἀπάθειά σου ἐγώ. Ἐγὼ τὸν ἀγαπᾶω τὸν Γεωργάκη. Εἶναι παιδί μου, κι αὔριο κίολας τὸ πρωτὶ, θὰ τῶχει τὸ γραμμόφωνο.

Στὰ λόγια τοῦτα, ὁ γιατρός ὁ Χάλαρης, δείχνει νὰ χάνει τὴν ὑπομονή του. Μὲ τόνα χέρι τσαλακώνει τὴν ἐφημερίδα του, καὶ με τὸ ἄλλο, βγάνει τὰ ματογυάλια καὶ τεντώνοντας τὸ μπράτσο πρὸς τὸ μέρος της:

— Ἀκουσ Ἐλένη, τῆς φωνάζει ἔντονα, καιρὸς εἶναι νὰ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΩΝΙΔΑ Γ. ΜΑΝΟΛΙΚΑΚΗ
ΧΑΝΙΑ 1969

Είναι χαρματιές βαθειές. Καὶ ὁ σκοπὸς τους; Ὀλοφάνερος; (σελ. 35).

βάλεις ρέγουλα στή γλώσσα σου. Στο τέλος-τέλος ούτε τὸ γραμμόφωνο τ ἀγόρασες, ούτε κι ἡ ἀδερφή μου εἶναι δικιά σου. Δικά μου εἶναι ὅλα, ἐσὺ καὶ τὸ παιδί μου καὶ τὸ σπίτι μου. Θὰ γίνει ὅτι θέλω ἐγὼ λοιπόν, καὶ γιὰ τὴν ὥρα θέλω νὰ πάφεις πρὶν ἀπ' ὅλ' αὐτὴ τὴ γλώσσα, γιατί ἔχω ἕνα σωρὸ σκοτοῦρες στὸ κεφάλι μου, καὶ δὲν μπορῶ ν' ἀκούω ἀνοησίες. Αὐτὸ εἶναι.

Ἔτο εἶπε ὁ γιατρὸς ὁ Χάλαρης, καὶ δείχνει ἀμέσως πάλι νὰ μερεῦει. Τοποθετεῖ μ' εὐγένεια στὴ μύτη τὰ γυαλιά του, καὶ ξεζαρώνει τὴν ἐφημερίδα του μὲ προσοχή. Μὰ ἡ γυναῖκα του, κάθε ἄλλο φαίνεται παρὰ νὰ χαμπαρίζει τέτοιας λογῆς φερσίματα.

Μὲ τόνα τῆς ποδάρι πάντα ξεπαπούτωτο, σηκώνεται μὲ μιᾶς, καὶ νάτηνε μπροστά του:

— Τὸ ξέρω δά, τοῦ λέει καὶ τοῦ τραντάζει τὰ μπράτσα, τὸ ξέρω πόσο εἰς εὐγενικός! Ὅλα ἐδῶ μέσα, εἶναι πιά δικά σου! Ποτὲς δὲν χάνεις εὐκαιρία νὰ μὴ μοῦ θυμίσεις πὼς μὲ παντρεύτηκες δίχως πεντάρα, ἀπὸ ἔρωτα! Κι ὅλο: τὸ σπίτι μου, τὰ πράματά μου, τὰ πλούτη, τὸ παιδί μου. Μὰ ὄχι. Φτάνει. Γι' αὐτὸ τὸ τελευταῖο, δηλαδή γιὰ τὸ παιδί, δὲν πρέπει δὰ νάσαι καὶ τόσο σίγουρος. Μποροῦσε νὰ μὴν εἶναι ὀλότελα δικό σου. . . .

Στὰ τελευταῖα τοῦτα λόγια, ὁ γιατρὸς δὲ συγκρατιέται, καὶ ξαναρχίζει πάλι νὰ γελάει ἀπὸ καρδιάς. Τὰ ματογυάλια, τοῦ ξεφεύγουνε μιὰ δυὸ φορές ἀπὸ τὴ μύτη, καὶ τὸ στομάχι του σκαμπανεύζει μ' ἀγαθότητα. Ἀπλώνει τὴν παλάμη, καὶ τῆς δίνει μερικὰ μπατσάκια χαϊδομάγουλα.

— Μωρό, τῆς λέει, τρελλὸ καὶ πεισματάρικο μωρό. . .

Μ' αὐτὴ τοῦ κατεβάζει μ' ἀγανάκτηση τὸ χέρι. Τὸ γέλιο κι ἡ ἀγαθότη τοῦ γιατροῦ, τὴν ὑστερίζουνε.

— Δὲ μὲ πιστεύεις; τοῦ φωνάζει, τόσο τὸ χειρότερο. Ὁ Γιῶργος δὲν εἶναι δικός σου! Εἶν' ἐνὸς ἄλλου. Τ' ἀκούς; Εἶν' ἐνὸς ἄλλου πιδὸ καλύτερου ἀπὸ σένα! Σοῦ τ' ὀρκίζομαι. . .

Τώρα είναι για νάναι που ὁ Χάλαρης, τούρχεται νὰ κρεπάρει ἀπὸ τὰ γέλια. Στριφογουρίζει κι ὄλο ξεφωνίζοντας, θέλει μὲ κάθε τρόπο νὰ τραβήξει τὴν Ἑλένη ἀπάνω του, σφίγγοντας μὲ τὰ μπράτσα, τὴ λεπτή της μέση.

Μὰ κείνη ἀντιστέκεται στὰ χάρδια του κι ὄλο καὶ περισσότερο ἐρεθισμένη ἀπὸ τὴ λίγη σημασία ποὺ τῆς δίνουνε, ζητᾶ νὰ τοῦ προφτάσει κι ἄλλα λόγια σοβαρότερα:

— Θέλεις νὰ μάθεις τὸ λοιπὸν ποιανοῦ εἶν ὁ Γιωργάκης; Ἔ, νάτο. Δὲν μὲ νιάζει! Κάνε ὅτι θέλεις. Στὸ λέω: Εἶναι τοῦ βοηθοῦ σου τοῦ Μιχάλη Ντάβαρη. Τώρα τὰ ξέρεις ὅλα...

— Μπράβο! Μπράβο! φωνάζει τώρα κι ὁ γιατρὸς σκούζοντας ἀπ τὰ γέλια. Χωχῶ! Νέος περίφημος! Τὶ γούστο!

— Χάχα! Ἠλίθιε! φωνάζει σὰ δαιμονισμένη κι ἡ μικρὴ γυναίκα του. Ἀφοῦ δὲ νιώθεις, δὲν πιστεύεις, στάσου νὰ βοηθήσω ἐγὼ τὴ μνήμη σου. Θυμᾶσαι τώρα κι ἕξη χρόνια, ἓνα βράδυ καλοκαιρινό, ἐκεῖ στὸ σπίτι μας κοντὰ στὰ μπάνια τῆς Γλυφάδας; Δὲ στείλανε νὰ σὲ φωνάξουνε μὲ τὸ τηλέφωνο ἀπάνω στὴν Ἀθήνα; Δὲν ἔφυγες καὶ μ ἄφησες μονάχη μὲ τὸ Μιχάλη; Δὲν εἶπες πὼς μπορούσαμε νὰ κάνουμε στὸ μεταξύ, ἂν θέλαμε, περίπατο στὴν παραλία; Ἔ, λοιπὸν, πήγαμε περίπατο στὴν παραλία. Ἐφτάσαμε στὴν πλάζ. . . Φτάσαμε ὅμως κάποτε καὶ στὶς καμπίνες. Κι ἐκεῖ. . . ναι ἐκεῖ, στὴν ξύλινη παράγκα τοῦ Μιχάλη τοῦ Ντάβαρη, ἀριστερὰ νούμερο 8, σκέφου καλὰ, νούμερο 8, ναι, ἐκεῖ στὸ νούμερο 8, τοῦ δόθηκα μέσα σὲ μισὴν ὥρα, καλὲ τὶ λέω, μέσα σ ἓνα τέταρτο.

Μ αὐτὰ τὰ τελευταῖα λόγια ἡ Ἑλένη Χάλαρη, ξεμπλέκετ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τ ἀντροῦ της, κι ἐκεῖνος ξεσηκωμένος, καὶ σκασμένος ἀπ τὰ γέλια πάντοτε, ἀρχίζει νὰ τὴν κυνηγάει ἀνάμεσα στὰ μόμπιλα τοῦ σαλονιοῦ.

— Βλέπω πὼς δὲ σὲ φτάνουν ὅλ αὐτὰ γιὰ νὰ πειστεῖς, βρίσκει εὐκαιρία ὡστόσο ἐκείνη καὶ τοῦ λέει, θὲς κι ἀποδείξεις;

Νά : Μὲς στὴν μπαράγκα, καθὼς μπαίνεις δεξιὰ, στὸν ξύλινο τὸν τοῖχο, χαράξαμε τὰ δνόματά μας τὰ μικρά, καὶ τὴ μερομηνία. Δεκατέσσαρες Ἰουλίου... Τώρα τὰ ξέρεις ὅλα. Σκότωσέ με!

Ἔτσι φωνάζει ὑστερικά ἡ κυρία Χάλαρη, κι ἀφοῦ δὲν εἶχε ἄλλο τίποτις νὰ πεῖ, στέκεται, καὶ τὴν φτάνει ὁ γιατρός.

Μὰ κι ὁ γιατρός, τώρα ποὺ τὴν κρατᾶ στὰ χέρια του, μοιάζει λιγάκι σὰ μετανιωμένος ποὺ τὴν κυνηγοῦσε. Τὶ νὰ τὴν κάνει; Θέλει καὶ πάλι νὰ γελάσει καὶ γελά, μὰ ντρέπεται τὸ γέλιο του. Σὰν γιὰ νὰ δώσει κάποιο τέλος, τραβάει τὴ γυναικὺλα του ὡς τὸ ντιβάνι.

Μὰ κι ἐκεῖ τότες, πάνω στὸ μαλακὸ ντιβάνι τῆς γωνιάς, ἀνάμεσα στὸν Κώστα καὶ τὴν Ἑλένη Χάλαρη, ἀρχίζουν νὰ συμβαίνουν ἕνα σωρὸ παράξενα κι ἀπίθανα πράματα.

Σὲ μιὰ στιγμή, ἡ κυρία Χάλαρη, χώνει τὸ ξανθὸ τὸ κεφάλαι της, στὸ ἀνοιχτὸ σακάκι τοῦ γιατροῦ, καὶ κλαίει μ' ἀναφυλλητὸ πάνω στ' ἀντρίκιο του τὸ στήθος.

— Κακὸς ποὺ εἶσαι, μουσουνίζει σὰ μωρὸ, μέκανες κι εἶπα τόσες δὰ ψευτιές... Ἀγάπη μου...

Μὰ κι ὁ γιατρός, καθὼς ἐκείνη μὲ τὸ τρυφερὸ της χέρι, ἐζύμωνε τὸ μπράτσο του, μπάζει καὶ βγάζει μιὰ δυὸ τρεῖς φορὲς τὰ ματογυάλια του δίχως κανένα λόγο φανερό. Ὑστερὶς χώνοντας τὰ δάχτυλά του ταραγμένα στὰ χρυσὰ μαλλιά της, ἀρχίζει νὰ τῆς λέει τὰ παρακάτω λόγια, ὅπως διηγέται στὰ παιδιὰ κανεὶς τὰ παραμύθια.

— Σκέψου, μικρὴ μου Ἑλένη. Σήμερα τ' ἀπόγεμα, ἔβγαλα μιὰ πέτρα μέσ ἀπ' τὸ κορμὶ μιᾶς γυναικίδας στὴν ἡλικία σου. Λοιπὸν δὲ θὰ πιστέψεις. Ἀπάνω στὴν ἀσβεστολιθικὴ ἐπιφάνει αὐτηνῆς τῆς πέτρας, ἡ φύση, ἐδιάκρινες, πῶς εἶχε ζωγραφίσει κάτι παράξενες χρωματιστὲς ραβδώσεις. Εἶν ἀπίστευτο! Κι ὅμως ἀληθινὸ. Σὰ βάλουμε μέσα στὸ οἰνόπνευμα τὴν πέτρα, μερικὲς ραβδώσεις ἀπὸ κείνες, πήραν ἕνα ξεκάθαρο γαλάζιο

χρῶμα, κι ἄλλες πάλι γενήκαν ἀλαφριά κόκκινες Αὔριο θὰ σοῦ τὶς δείξω. Θέλεις;

Ἡ Ἐλένη δὲν ἀπαντᾷ εὐτὺς. Φαίνεται σὰ ν ἀποκοιμείται μέσ στὴν ἀγκαλιά του. Δὲν κλαίει πιά. Σὲ λίγο μόνο, σηκώνει τὸ κεφάλι τῆς ψηλὰ καὶ τονε βλέπει στὰ μάτια:

— Τὶ καλὸς πού εἶσαι, μουρμουρίζει. Τὶ καλὸς...

Ζητᾷ νὰ τὸν φιλήσει μὰ ὁ γιατρὸς τὴν ἐμποδίζει μὲ κάποια σοβαρότητα.

— Καλὰ, καλὰ μικρούλα μου, τῆς λέει. Ἄφισε τώρα. Σκέψου πὼς πρέπει ἐγὼ νὰ πεταχτῶ γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴν κλινική. Αὐτὴ ἡ γυναίκα ἔχει πυρετό. Αὔριο πιά τὰ ξαναλέμε. Ψέματα; Καὶ κάτι ἄλλο: Αὔριο, στέλνουμε καὶ ζητᾶμε πίσω τὸ γραμμῶφωνο. Αἶ;

— Τὶ καλὸς πού εἶσαι. Θεέ μου πὼς ντρέπομαι. Ἐγὼ εἶμαι ἓνα μικρὸ στριγγλάκι μπροστά σου. Ἐλα πὲς μου ἀγάπη μου πὼς μὲ συχώρεσες γιὰ ὅλες ἐτούτες τὶς ἀνοησίες πού σοῦ εἶπα. Αἶ;

— Καὶ βέβαια σὲ συχώρεσα, τῆς ἀποκρίνεται ὁ γιατρὸς. Πὼς γίνεται νὰ συνορίζεται κανεὶς ἓνα θεότρελλο γλυκὸ μωρούλι σὰν ἐσένα.

— Μὰ θεέ μου! Ναί! Ποῦ βρῆκα καὶ κατέβασα τόσες ἀρλοῦμπες, τόσες δὲ ψευτιές; φωνάζει τώρα ἡ Ἐλένη, κι ἐνῶ ὁ γιατρὸς, ὀρθιος τώρα, τὴ φιλᾷ στὸ μέτωπο, βρίσκει τὴν εὐκαιρία νὰ τονε γεμίσει μὲ φιλιὰ.

Χωρίζονται. Κεῖνη τραβάει γιὰ τὴν τραπεζαρία χορεύοντας καὶ βάζοντας στὸ δρόμο τὸ γοδάκι τῆς. Ἐκεῖνος ξεκινάει γιὰ τὴν κλινική, μὰ βρίσκεται στὸ πρῶτο σκαλοπατί τῆς δεξόπορτας ὅταν ἀκούει τὴ φωνὴ τῆς πίσω του.

— Ἄκουσ ἀγάπη μου, τοῦ λέει μασουλίζοντας, τί λές; μ ἀφίνεις νὰ παίξω λίγο μπριτζ στὸ σπίτι τῶν Καρβούνη, ὅση ὥρα θάσαι σὺ στὴν κλινική; Ἄν θέλεις, ἔρχεσαι καὶ μὲ παίρνεις ἀπὸ κεῖ. Σύμφωνοι;

— Σύμφωνα, λέει κι ὁ γιατρός.
Ἔνα φιλι ἀκόμα, κι ἡ πόρτα ἔκλεισε.

Μονάχος του στὸ δρόμο τώρα ὁ γιατρός, φωνάζει ἓνα ταξί.
Δίνει τὸ δρόμο καὶ τὸ νούμερο τῆς κλινικῆς του. Σὲ λίγο
φτάνουν. Ἀνοίγῃ πόρτα τοῦ ταξί, καὶ ὁ σωφέρης, λέει μουρ-
μουριστὰ τὸ κόστος τῆς διαδρομῆς.

— Δεκατέσσερης δραχμὲς κύριε.

Μὰ ὁ γιατρός δὲν κατεβαίνει ἀπὸ τ' ἀμάξι. Κλίνει ξανὰ τὴν
πόρτα, κι ἡ μουδιασμένη του φωνὴ λέει στὸ σωφέρη.

— Ὅχι. Δὲν κατεβαίνω, θὰ πεταχτοῦμε μιὰ στιγμούλα στὴ
Γλυφάδα. . . .

Στὰ διόδια, ἓνας κοκκινοτρίχης φορατζῆς δὲν ἔχει ρέστα
νὰ δώσει στὸν σωφέρη. Βγάνει ὁ γιατρός μιὰ φούχτα ποψιλὰ
κι ἀναμετράει πολλὲς φορὲς ὥσπου νὰ καταρτήσῃ ἓνα τάληρο.
Ξεκίνησαν, μὰ ὁ σωφέρ ὥστόσο, θρίζει.

— Τοὺς κερατάδες, λέει, δὲ θὰ μάθουνε οὔτε στὸν ἄλλο
κόσμο τὴ δουλειά τους. . .

— Πήγγαινε γρηγορότερα, ἀποκρίνεται ξερὰ ὁ γιατρός, κι ἄσ
τις βλαστήμιες.

Τότες πατάει γκάξι, ὁ σωφέρης, καὶ μέσα στὸν καθρέφτη
πούχει γιὰ τὰ πισοστράτια, παραξενεύεται γιὰ λίγο τὸν πε-
λάτη του.

Τ' ἀμάξι τωραδὰ τρέχει δαιμονισμένο, καὶ τρώει τὴ σκο-
τεινὴ δενδρόφυτη λεωφόρο. Χυμᾶει μ' ἄγριο ξεσυνοριστὸ ξωπίσω
στὴν ἀστραφτερὴ λάμψη τῶ φαναριῶ του, καὶ μοιάζει νὰ τῆνε
σκουπίζει, ξερὰ, καταμεσῆς τοῦ ἀσφαλτοστρωμένου δρόμου.
Στὴ διαβατάρικη ἐκεῖνη λάμψη, τὰ φουντωμένα δένδρα, ντα-
λώνουνε γιὰ μιὰ στιγμῆς, ἀστράφτουνε, κι ὕστερις χωνεύουν-
ται ξωπίσω στὸ σκοτάδι, μ' ἀνθρακιασμένα σὰν ἀπ' ἀστροπελέκι
τὰ χνάρια τους.

Ἐφηρημένος ὁ γιατρός ὁ Χάλαρης, καθὼς τὰ βλέπει, μπάζει καὶ βγάξει διαδοχικὰ τὴν ἀραβώνα σ' ὄλα του τὰ δάχτυλα. Σιγά, σιγά ἀρχίζει νὰ ξεσυνορίζεται τὰ δέντρα ποὺ περνοῦν καὶ νὰ μιλάει μαζί τους. Τὰ βαπτίζει. Τόνα τὸ δέντρο τὸ φωνάζει «ναί» καὶ τ' ἄλλο «ὄχι». Μόλις προφταίνει νὰ τὰ ὀνοματίζει ἔτσι, καὶ περιμένει κάτι τι νὰ δεῖ στὸ τελευταῖο δέντρο.

Λοιπόν. Τὸ τελευταῖο δέντρο δεξιά, ἦρθε μὲ τὴ σειρά του κι εἶπε «ναί»! Διάολε! Ὅστόσο, ποῖος τὸν ἐβεβαίωνε, πῶς ἂν δὲν ἀρχίζε τὸ βάπτισμ' ἀπ' τὴ μέση τοῦ δρόμου, θάχε τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα; Ἦ, ποῖος τὸν ἐβεβαίωνε...

— Κακὴ φυχρὴ σὲ σένα καὶ στὰ μετρήματά σου, λέει ἀπὸ μέσα του ὁ γιατρός, καὶ νιώθει πολλὴ ντροπὴ γιὰ τὸ ὑποκειμένό του.

Βήχει, μετακουνιέται καὶ γελᾷ μονάχος του σὰν βλάκας.

Θολὴ πηχτὴ κι ἀκύμαντη, ἀπλώνεται δεξιά του τώρα, ἡ θάλασσα. Εἶναι στὰ σίγουρα μιὰ νύχτα ἀνοιξιὰτικη!

Μιὰ μακρουλὴ σποραδικὴ παράτα φαροφάναρα, σὰ μπριλλαντένιο κομπολόι, σημαδεύει μιὰν ἄκρη, βαθεῖά ἐκεῖ, τὸ τέλος τοῦ γαλοῦ. Τὸ δυνατὸ τὸ φῶς τους, γλαρώνει φειδωτὸ πάνω στὸ κῦμα, καὶ φτάνει μὲ τὴν ἄκρη του ὡς ἐδῶ, νὰ γλύψει ἀπαλὰ τὴν ἀμμουδιά.

Ἐπόνα ἀμάξι, πούρχεται σὰ βόλι καὶ διαβαίνει ἀντίδρομα γιὰ μιὰ στιγμὴς, ἀκούγεται νὰ ξεμπουκάρει μιὰ κορφὴ γλεντιοῦ. Ἐπάνω ἀπ' ὄλα, ἡ φωνὴ ἑνὸς κοριτσιοῦ στριγγλίζει, καὶ καθὼς πισσπερνοῦνε, βραχνιάζει κι ἀφανίζεται στὸ σκότος.

Ὅστόσο ὁ γιατρός, εἶχε δὲν εἶχε, βρῆκε πάλι μιὰ δουλειὰ ν' ἀσχοληθεῖ. Βλέπει τὰ φαροφάναρα, καὶ δόστου τὰ ὀνοματίζει καὶ τὰ μετράει κι αὐτά. Ἀρχίζει μὲ τὸ «ναί», καὶ τοῦτη τὴ φορὰ, δὲν εἶναι χωρατᾶς, τελειώνει μ' ἓνα «ὄχι»!

— Δόξα σοι ὁ Θεός! φωνάζει ἀπὸ μέσα του, μὰ τρέχει καὶ κολλάει σύντομα δίπλα σαυτό, ἓνα : Σιχτίρ!

Φτάσανε. Οί ρόδες τ' άμαξιού κυλοῦν τώρα στὸν ἄμμο τοῦ παραθαλάσσιου, καὶ στέκουν.

Ἐπέξεψ ὁ γιατρός, καὶ παρασταίνει τὸν ἀδιάφορο, περνώντας ἀνάμει ἀπ' τ' άμάξια ποὺ προσμένουν τοὺς πελάτες τοῦ καζίνο. Στριβει ζερβά, σηκώνει τοὺς γιακάδες καὶ χώνεται στὸ σκοτεινὸ ἄμμουδένιο δρόμο, ποὺ φέρνει στὶς παράγκες τῶν λουτρῶν.

Μὲ τὴ βοήθεια ἐνοῦς σπέρτου, φτάνει καὶ βρίσκει γιὰ πρῶτο νούμερο, τὸ δύο.

Ἄφου αὐτὸ εἶναι τὸ δυό, ἐκεῖνο ἐκεῖ κάτω, σίγουρα θάναί τ' ὀχτώ. Ἔτσι σκαρφίττει ὁ γιατρός, καὶ νιώθει κάποιον σύγκρουο στὴ ράχη του. Παιδίστικες ἀρλοῦμπες!—συλλογίζεται—καὶ θέλει νὰ γυρίσει πίσω. Κι ὅμως προχωρεῖ. Κύριε λήσον!

Ὡστόσο νάτο καὶ τὸ νούμερο ὀχτώ. Ἐνα φωτάκι ξεγλυοστράει μέσ ἀπὸ τὶς χαραμάδες. Μὰ τότες σίγουρα, κάποιος θὰ μένει ἐκεῖ. Μὰ βέβαια καλέ. Ἐκειδὰ, θὰ κάθονται τώρα καὶ δέκα χρόνια ὄλου τοῦ κόσμου οἱ ἄνθρωποι, ἐξὸν ἀπὸ τὸ βοηθό του τὸν Ντάβαρη. Αὐτὸς παιδί μου, δὲ θὰ πάτησε ποτές τὸ πόδι του ἐκεῖ! Σκέψου ὡστόσο φαντασία ποὺ τὴν εἶχε ἡ γυναίκα του! Τοῦ πέταξ ἐκειδὰ ἓνα νομεράκι, τοῦπε καὶ δυὸ λογάκια πεισματάρηκα, κι αὐτὸς καβάλλησε ἀμέσως ἓνα κάρο, κι ἤρθε νύχτα καιρὸ στὴν ἔρημο Σαχάρα, θῦμα θαρεῖς, πρωταπριλιάτικης μπαγαποντιᾶς!

Νὰ φύγει. Κι ὅμως νὰ ποὺ τώραδὰ, γιὰ μιὰ στιγμή, σβύνει τὸ φῶς καὶ πάλι ἀμέσως ξανανάθει. Αὐτὸ συμβαίνει κάμποσες φορές, καὶ μοιάζει, σὰ δουλειά, ποὺ βγαίνει μέσ ἀπὸ σπιρτόκουτο. Κι ἓν ἄλλο πρᾶμα ξεκαθαρίζει ἀκόμα ὁ γιατρός, στὴ σιωπή, κάθε στιγμούλα πούχει φῶς μέσ στὴν παράγκα. Ἐνα σὰν κάτι τι γκρίτς-γκρίτς, ἀπὸ λιμάρισμα τοῦ ξύλου τῆς μπανιέρας. Ἄλλου εἴδους πάλι ταραχὴ κι αὐτὴ, ποὺ φέρνει στὸ γιατρὸ μεγάλο καρδιοχτύπι.

Τώρα σωπαίνουν ὄλα πάλι μέσα στὴν παράγκα, καὶ τὸ σκοτάδι βασιλεύει. Σὲ λίγο, ἓνα τρίξιμο. Ἡ πόρτα τῆς παράγκας

άνοίγει με πολλή φρόνηση. Μόλις προφταίνει ο γιατρός για να κολλήσει στην άκρη και να κρύψει την ανάσα του.

Μέσο στ' αστροφώτιστο σκοτάδι, τὸ ἀχνάρι μιᾶς γυναίκας ξεγλυστράει με προσοχή και τοῦ ξουρτζίζει σχεδὸν τὰ ρούχα καθὼς περνάει μπροστά του. Μιὰ μυρουδιά μεθυστικὴ και γνώριμη μπουχτίζει τὰ ρουθούνια του. Ἐνα μικρὸ ξεσκούφωτο κεφάλι γνώριμο, χώνεται μέσα στους γιακάδες μιᾶς γούνας, γνώριμης κι αὐτῆς. Ἡ ἀνάσα τῆς σκιαῶς ξεχύνεται με φασαρία, σὰ για να κρύψει τὸν ἀχὸ ποὺ ἀφίνουνε τὰ ζάλα της στὸν ἄρμμο, καθὼς φεύγει και χάνεται γοργή.

— Εἶν ἡ Ἐλένη, λέει ὁ γιατρός στὸν ἑαυτό του, κι ἀμέσως νιώθει σὰ να τοῦ γροθίζουνε τὸ στέρνο και τίς φόλισες.

Σίγουρα εἶν ἐκεῖνη! και δὲν εἶναι μοναχὴ της. Ὅχι. Μαζί, κοντά της, δίπλα της, εἶναι κι αὐτὸς ὁ τρισκατάρατος ὁ βοηθὸς του ὁ Ντάβαρης, χωρὶς να εἶναι βέβαια και παρὼν, και δίχως νάχει ἐκεῖνος σηκωμένους τοὺς γιακάδες του! Χαχά!

Λοιπὸν ἐμπρός! Κουράγιο! Τὸ πρῶτο ἦτονε να τρέξει και να τῆ γραπώσει ἀπὸ τὸ μπράτσο. Ὑστερις, θάπρεπε να σφίξει με τὰ δάχτυλα γαντζώνοντας τὸν τρυφερὸ λαιμὸ της. Να τὴν πνίξει!

Μὲ τὴ διαφορὰ, ποὺ ὡσότου να σκεφτεῖ ὄλα ἐτοῦτα, ἡ γιατρίνα, ἀλαφροπάτητη και πεταχτούλα, βρίσκεται κιόλας μακρὰ, πολὺ μακρὰ, και ἡ σκιά της μπερδεύεται στὰ φῶτα τοῦ καζίνου. Τὸ γκλάξον κάποιου ἀμαξιτοῦ οὐρλιάζει, ὕστερις φασαρία ἐνοὺς μοτέρ, κι ὕστερις, τίποτ' ἄλλο πιά, παρὰ ὁ γιατρός μονάχος στὸ σκοτάδι.

Τὸ κῦμα κάποιας φρόνησης φλεγματικῆς τὸν συνεπαίρνει για λίγα δευτερόλεπτα. Νιώθει τὸν ἑαυτό του να ἀνεβαίνει με γρήγορο ἀσανσέρ, στὴν πιὸ ἀψηλὴ κορυφὴ τῆς ἀξιοπρέπειας, και τῆς περιστασης. Μὰ δὲν κρατάει αὐτὸ πολὺ, και μπαίνει ὀρμητικὸς μες στὴ μπαράγκα.

Ἀνάθει στὴ βιασύνη του, μιὰ πρέζα σπέρτα. Βιάζεται. Ὅστόσο, τὰ μετράει δίχως να θέλει. Ἦτανε πέντε σπέρτα.

Στρίβει και φέρνει φάχνοντας τή φλόγα τους στον τοίχο, έτσι όπως άκουσε, «δεξιά τῆ εισερχομένη». Πριχου κι ελας του σβύσουνε τὰ πέντε σπέρτα, ἐπρόφτασε και βρήκε κάτι ὁ γιατρός. Δέ βρήκε τίποτ ἄλλο δηλαδή, παρὰ χαραματιές πάνω στο ξύλο. Χαραματιές ὡστόσο, με μεγάλη σημασία καθὼς φαίνεται, γιατί ἀπιθώνει τὰ γυαλιὰ στή μύτη του ἀμέσως, και τίς φάχνει. Ἐνάθει κι ἄλλο σπέρτο και τίς βλέπει. Εἶναι χαραματιές βαθειές. Καί ὁ σκοπός τους; Ὅλοφάνερος. Εἶναι φρέσκιες χαραματιές, ἀπάνω σ ἄλλες πιὸ μπαγιάτικες! Τὰ δάχτυλά του τάχει κιόλας καψαλίζει στή φλόγα τῶ σπиртῶ. Κι ὅμως ξακολουθᾷ νὰ βλέπει. Βλέπει ἀκόμα, κι ὅταν τοῦ τελειώνουνε τὰ σπέρτα του. Σάν τοὺς στραβούς. Τρώει τὰ δάχτυλά του πασπατεῦοντας, μὰ δὲ σαλεύει. Λιγάκι ἀκόμα κι ὕστερις, τελειώνει.

Βγαίνει ὅξ ἀπ τὴν παράγκα, κι ἀνασαινει. Κάτι τονε τραβᾷ κατὰ τὴ θάλασσα. Βαδίζει πρὸς τὰ κει. Τὸ νοῦ σου! λέει ὁ γιατρός στον ἑαυτὸ του. Προσοχή! Καί με τὸ «προσοχή» ποὺ λέει, πασικίζει νὰ ισιώσει τὰ ξεχαρβαλωμένα του τὰ ζάλα. Ἐν τάξει. Ποὺ πάει; Κι αὐτὸς δὲν ξέρει. Γιὰ τὴν ὥρα, χώνει τὰ πόδια του στον ἄμμο και μπουχτίζει τὰ ρουθούνια, με τὴ δροσάτη σαλαμούρα τῆς θάλασσας. Μπροστά του τώρα, τὰ μικρὰ τὰ κύματα ἔρχονται, και ψιλορουχαλιστὰ, φτύνουνε κάθε τόσο, τὰ χογλάδια.

Μιὰ μακρουλὴ φαρόβαρκα με κλεφτοφάναρο, γλυστράει ἀθόρυθα κι ἀργὰ στο περιγιάλι για γαρίδες. Ἐνας φαράς, με χέρια ξεμανίκωτα, χώνει τὴ μύτη του σκυφτὸς στή μαύρη θάλασσα. Ἀπὸ τὰ βουναλάκια τὰ περίγυρα, τὸ φρέσκο τ ἄλαφρὸ ποὺ κατεβαίνει, περνᾷ πο τὸ καζίνο και φέρνει ὡς ἐδῶ, ἐξὸν ἀπὸ τὴ μυρουδιά τοῦ πεύκου, κάτι περαστικὲς και λάγνες δοξαριές βιολιοῦ ποῦναι νὰ χάσει τὸ μυαλὸ κανεὶς με δαῦτες!

Εἶναι στὰ σίγουρα μιὰ ἐξαισία βραδυά. Μὰ τοῦ γιατροῦ τοῦ στρίβει ξαφνικά, και κόβει, μιὰ δυνατὴ τσιμπιὰ στ ἀρι-

στερό του μπράτσο. Ὁ πόνος του, τοῦ ξεξυπνᾷ τὰ αἵματα καὶ
ρίχνεται μὲ μιᾶς, στὶς μαῦρες τὶς ἀπόφασες.

Θὰ σκοτωθεῖ. Οὔτε κουβέντα. Μιᾶς ποῦ δὲν ἤμποροῦσε νὰ
ζήσει δίχως τὴν Ἑλένη, θὰ παραμέριζε τὸ δίχως ἄλλο, δίχως
φασαρίες καὶ σκάνταλα. Τὸ αἴστημα τ' ἀδικημένου τὸ καταλα-
βαίνει νὰ κυκλοφορεῖ μέσα στὶς φλέβες του, σὰν κάτι ποῦ λυτρῶ-
νει κι ἀναπαύει. Σίγουρα τίποτε στὸν κόσμον τοῦτο δὲν ὑπῆρχε
τιμιώτερο, ἀπόνα παραμέρισμα στὴν ὥρα του. Θαρρεῖ πῶς ψήλωσε
τουλάχιστο δυὸ πιθαμὲς μ' αὐτὲς τὶς σκέψεις. Μπράβο του!

Βγάνει τσιγάρο. Ὑστερις, περνώντας τὰ γυαλιὰ στὴ μύτη,
βλέπει τ' ἀστερία. Εἶναι λιγάκι ἀστεῖο, κι ὅμως τόκανε κι αὐτό.
Θέλει ν' ἀνάψει τὸ τσιγάρο του, καὶ φάχνεται γιὰ σπέρτα. Δὲν
ἔχει; Καλά, τί τόκανε τὰ σπέρτα; Ἄ...

Στὸ διάολο! Ὁχι! Δὲν ἄξιζε κι ὡς τόσο ἀλτροῦισμό ἢ
περίσταση. Δὲν ἐλυπότανε στὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς παρὰ
μονάχα τὸ παιδί του.

Τὸ παιδί του;!

Σκύβει καὶ φάχνει νάβρει τὰ γυαλιὰ του ποῦ τοῦ πέσανε
πάνω στὸ τράνταγμα. Χώνει τὰ χέρια μὲς στὸν ἄμμο, ἀγκο-
μαχᾶ καὶ κάποτε, τὰ βρίσκει.

Κάνει μεταβολὴ πρὸς τὴν αὐτοχτονία, καὶ φέρνοντας τὰ
ζάλα κατὰ τὸ σταθμό, ἀφίνει νὰ ξεφεύγουνε βλαστήμιες ἀπὸ
τὰ δόντια του.

— Ἡ πόρνη! Ὁχι! Τὸ μόνο ἦτονε νὰ ξεπαστρέψει καὶ
τοὺς δυό.

Μὲς στὸ ταξί, βρίσκει εὐκαιρία γιὰ νὰ κάνει ψυχραιμό-
τερην ἐπιθεώρηση στὰ περιστατικά του.

Καὶ πρῶτο, πρὶν ἀπ' ὅλα, βρίσκει νὰ θυμηθεῖ τὴν πέτρα
πούθγαλε τ' ἀπόγεμ ἀπ' τὴν ἄρρωστη. Τὴν κακομοῖρα! Κι εἶχε
πυρετό! Δυὸ δάκρυα χοντρά κυλοῦνε πάνω στὰ ξαναμένα μά-
γουλά του. Σωριάζεται σὰν ἀδειανὸ σακούλι σὲ μιὰ κόχη

τάμαξιού και βλέπει σαν ήλιθιος τὸ ταξίμετρο νὰ γράφει, ξένο κι ἀδιάφορο, τὰ νούμερα τῆς κούρσας.

Πρώτη δουλειά χει ὁ γιατρός μας νὰ ρωτήσῃ, σὰν ἀνεβαίνει τὰ σκαλιὰ τῆς κλινικῆς, ποῦ εἰν ὁ Ντάβαρης.

— Ἐδῶ εἶναι;

— Ὅχι. Εἶπε νὰ τοῦ τηλεφωνήσουμ ἂν τὸν χρειαστεῖτε. Θέλετε;

Στέκει ὁ γιατρός και ξύνει τὸ κεφάλι του:

— Πῶς εἰν ἡ ἐγχειρισμένη;

— Ἐσυχώτερη. Ὁ πυρετὸς κατέβηκε στὰ τριανταεννιά, κι ὁ ἄντρας τῆς, προσμένει μισὴν ὥρα τώρα δίπλα, στὴν αἰθουσαν ἀναμονῆς. Θέλει νὰ μπεῖ στὴ κάμαρά τῆς, μὰ δὲν ἄφισαν, μιᾶς ποῦ ὁ γιατρός παράγγειλε νὰ κοιμηθεῖ.

Δὲν ἀποκρίνεται ὁ Χάλαρης σ' αὐτά. Περνάει στὸ δωμάτιο τῆς ἄρρωστης.

Ἡ νοσοκόμα ποῦ τὸν εἶδε, σκέφτηκε: Θεέ μου τί στραπατσαρισμένα μούτρα πούχει ὁ γιατρός!

Ἡ ἐγχειρισμένη δείχνει ἀκόμα νὰ ταράζεται ἀπ τὴν ἀνησυχία τοῦ χλωροφόρμιου. Τεντώνει κάθε τόσο τὰ μπράτσα τῆς, κι ἀναστενάζει βαθεῖά, μέσα στὸ λήθαργο τοῦ πυρετοῦ τῆς. Ὁ Χάλαρης τῆς πιάνει τὸ σφυγμό. Γερὴ καρδιά. Σηκώνει μὲ τὰ δάχτυλά του και τὶς βλεφαρίδες τῆς. Ἐν τάξει. Ὅλ' αὐτά, τὰ κάνει μ' ἓνα τρόπο τόσοδὰ μηχανικό, ποῦ ὅταν σὲ λιγάκι ἀντὶς γιὰ τὸ θερμόμετρο πάει νὰ τῆς χῶσει κάτ' ἀπὸ τὴν ἀμασχάλη, τὰ γυαλιὰ του, ξαφνιάζεται, και τοῦ ξεφεύγει ἓνα γελασάκι παράξενο.

Κι ἡ ἄρρωστη, ποῦ ὅλα τούτα τὰ φερσίματα τοῦ Χάλαρη φαίνεται νὰ τὴν ἐρεθίζουνε στὸν ὕπνο τῆς, τὸ ρίχνει σ' ἓνα παραμιλητὸ γιοματὸ ἀπὸ παράπονα μαζί και τρυφερότη:

— Γιάννη, τοῦ λέει ψυθιριστά, τρελλάθηκες; Τὶ θέλεις τέτοιαν

ώρα ἐδῶ; . . . Σ εὐχαριστῶ πού ἦρθες, μὰ ὄχι, δὲν ἔπρεπε νὰ ρθεῖς . . . Θεέ μου! Δὲν ἐφοβήθηκες πού ἦρθες;

— Ὅχι. Δὲν ἐφοβήθηκα, τῆς ἀποκρίνεται ὁ γιατρὸς μηχανικά. Ἠσύχασε . . .

Ὡστόσο ἡ ἐγχειρισμένη, συνεχίζει:

— Ὅχι, ὄχι. Δὲν ἔκανες καλὰ ἀγάπη μου, τοῦ ξαναλέει, κι ὕστερις, μιᾶς πού ὁ Χάλαρης δὲν ἀπαντᾷ, ξακολουθᾷ τὸ παραπονεμένο της τροπᾶρι:

— Γιατί μὲ τυραννᾷς ἔτσι ἀγάπη μου; τοῦ λέει, καὶ σφίγγει τρυφερὰ κι ἀδύναμα τὸ χέρι τοῦ γιατροῦ. Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ σωλῆνα; Δὲν θὰ μπορέσεις νὰ περάσεις ἀπὸ κεῖ ἀγάπη μου..

Παίρνει ὁ γιατρὸς ἀμίλητος τὸ θερμομέτρι, καὶ τὸ ξετάζει πλάϊ στὸ φῶς. Τριανταοχτὼ καὶ δύο. Καλὰ τὰ πᾶμε σκέφτεται μ' αὐτήν, πού ὠστόσο, συνεχίζει τὸ βιολί της:

— Ὅχι μὴ φεύγεις τώρα, τὸν παρακαλεῖ. Τώρα πού ἦρθες πιά, μὴ φεύγεις. Ἡ Ἀσπασία εἶν ἀπ' ἐξῶ. Θάχει δὰ τὸ νοῦ της. Ἔλα ἀγάπη . . . Κλείσε τὸ παράθυρο γιατί κρυώνω, καὶ γύρνα ὕστερα νὰ μὲ φιλήσεις . . . Θεέ μου τί ὠραῖα πού φιλάς . . .

Τὶ τρέλλες φτιάνει αὐτὸ τὸ χλωροφόρμιο, σκέφτεται ὁ γιατρὸς, καὶ τῆ ρωτᾷει:

— Θέτε νὰ πῶ στὸν ἄντρα σας νὰ ρθεῖ;

Μὰ ἡ ἄρρωστη ξαφνιάζεται στὰ λόγια του. Γελάει κι ἀποκρίνεται:

— Ἀκουσε λόγια! Τ' ἦτανε πάλι τοῦτο ἀγάπη μου; Ἔλα, ἄσε τ' ἀστεῖα, κλείσε τὸ παράθυρο Γιαννάκη μου, κι ἔλα νὰ μὲ φιλήσεις. Ἄχ τί καλὰ πού ἔκαμες νὰ ρθεῖς . . .

Ὁρθιος ὁ γιατρὸς, στέκεται καὶ τῆ βλέπει. Μὲ τόνα χέρι του γιὰ μιὰ στιγμῆς, κάνει σὰ νὰ χουφτιάξει μῦγες στὸν ἀγέρα. Κάτι τὸν ἐρεθίζει στὸ μυαλό. Περνᾷ ὀρμητικὰ στὴν αἴθουσαν ἀναμονῆς.

— Κύριε Γιαννάκη, φωνάζει στὸν ἄνδρα τῆς ἐγχειρισμένης

ποῦ κόβει βόλτες ἀνυπόμονα, κύριε Γιαννάκη, καλησπέρα σας. . .

— Γιατρέ μου καλησπέρα, τ' ἀποκρίνεται εὐτὺς κι ἐκεῖνος.
Τὶ κάνει ἡ γυναίκα μου;

— Ὡ μὴν ἀνησυχεῖτε κύριε Γιαννάκη. Εἶν ἐξαίρετα.

— Μπράβο γιατρέ μου. Δὲν ξέρω πῶς νὰ σὰς εὐχαριστήσω. Μὲ βγάλατ ἀπὸ ἐγνιες φοβερές... Ὡστόσο, ξέρετε... παρντὸν... θαρῶ πῶς ἀπατάστε στ ὄνομά μου... Ναι, μὲ συγχωρεῖτε δηλαδὴ, μὰ, δὲ μὲ λένε Γιάννη, καταλάβατε; Μὲ λένε Κώστα μοναχά, κι ἡ γυναικούλα μου μὲ λέει ἔτσι: Τάκη, καταλαβαίνετε; Τάκη, γιὰ τὸ χαϊδευτικώτερο... χαχά...

Βάνει ὁ γιατρός τὰ ματογυάλια του καὶ τονε βλέπει, ἀπ τὴν κορφὴ ὡς τὰ νύχια:

— Ἄ, ἔτσι τὸ λοιπόν! Τάκης! Μὰ τότε ὠραῖα! Χαίρω πολὺ γιὰ τὴ συνωνυμία κύριε Τάκη...

Ἔτσι μιλάει καὶ γελάει μαζί παράξενα ὁ γιατρός, κι ὕστερις, τοῦ γυρίζει ἀπότομα τὶς πλάτες καὶ τρέχει πάλι πίσω, στὴν κάμαρη τῆς ἄρρωστης. Θαρεῖ κανεὶς πῶς βιάζεται γιὰ νὰ μὴ χάσει κάποιαν εὐκαιρία.

Εὐπνὴ, μὲ τὸ χαμόγελο τῶρα στὰ χεῖλη, τὸν ὑποδέχεται ἡ ἄρρωστη.

Τῆς δίνει νὰ μυρίσει ἓνα μπουκάλι μὲ ἀλάτι ξεζαλιστικό. Συνέρχεται καὶ ζωντανεύει:

— Ἔ πῶς τὰ πάμε τάχατες γιατρέ μου;

— Περὶφημα.

— Εὐχαριστῶ πολὺ γιατρέ. Ὁ ἄντρας μου δὲν ἦρθε;

— Ὁ κύριος Γιαννάκης;

Ἀπ τὸ χλωμὸ τὸ πρόσωπο τῆς ἄρρωστης, περνάει μιὰν ἰσικιάδα ταραχῆς. Κουνάει λίγο πρὸς τὸ μέρος του τὰ μπράτσα τῆς.

— Δὲν λένε τὸν ἀντρούλη μου Γιαννάκη, γιατρέ. Ἔτσι

ἀποκρίνεται, καὶ ὕστερις, ζαρώνοντας τὸ στόμα τῆς: Πίψ! αὐτὸ τὸ χλωροφόρμιο, τοῦ λέει, τὶ ἀηδία...

Δίχως νὰ ἐγάλει λέξη ὁ γιατρός, τῆς παίρνει τὸν καρπὸ στὰ χέρια καὶ μετράει.

— Μπράβο. Ὁ πυρετός σας πέφτει ἀδιάκοπα, τῆς λέει. Σὲ πέντε μέρες τὸ πολὺ θάσαστ ἐν τάξει.

Χαμογελάει αὐτὴ καὶ φαίνεται νὰ θέλει, σὰν κάτι τὶς νὰ πεῖ, νὰ εὐχαριστήσῃ. Μὰ ὥστόσο στόπ! "Ἄλλη κουβέντα πιά, δὲ γίνεται νὰ πεῖ. Κι αὐτό, γιατί ὁ Χάλαρης, καθὼς τῆς ἐτοιμάζει μιὰν ἔνεση μὲ φυσιολογικὸν ὄρῳ, ἢ γλῶσσα του, ὀλωσδιόλου ξαφνικά, ἀρχίζει μ' ἀκατάσχετη φλυαρία, νὰ κόβει καὶ νὰ ράβει τοῦ κόσμου τὰ ξετσιπῶτα κι ἀκατανόητα,

— Τὶ εἶναι ἡ ἀηδία τοῦ χλωροφόρμιου, ἀρχίζει ξαφνικά, μπροστὰ στὴν ἀναγούλα πού σου φέρνει ὁ ἄντρας σου! χα χα χά...

— Γιατρέ...

— Σωστά, καταλαβαίνω, δὲν εἶναι τούτη φυσικὰ ἢ πιὸ κατάλληλη περίσταση γιὰ νὰ τὰ ξεδιαλύνουμε μὲ τὴ φιλοσοφία τὰ πράματα. Ὅστόσο δά, πολὺ φοβᾶμαι πὼς θὰ μοῦ συμπαθήσετε τοῦτες ἐδῶ τὶς παλαβοκουβέντες θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας, γιατί ἐγώ, δὲν τόχω μὰ τὴν πίστη μου σκοπὸ, νὰ τὸ βουλῶσω σήμερα τὸ στόμα μου. Ἐλάτε, δῶστε μου τὸ μπράτσο σας.

Κατάπληχτη καὶ ἀποσβολωμένη ἡ γυναίκα, γιὰ κείνο τὸ ξαδιάντροπο τὸ φέρισμο, δίνει σὰ νάναι ὑπνωτισμένη τὸ μπράτσο ὅπου τῆς ζητᾶ, καὶ μισοκλίνοντας τὸ μάτι ἀπὸ κακὸ προαίσθημα, τότε παραξενεύεται καθὼς τὸν βλέπει, ὄλο καὶ πιὸ πολὺ νὰ συνεπαίρνεται ἀπόνα τρομερὸ κι ἄγριο πάθος,

— Ὁραῖα! Σκεφτεῖτε τώραδὰ καλὰ, τοῦτο πού θὰ σᾶς διηγηθῶ, φωνάζει ὁ γιατρός, καὶ βρέχοντας ἓνα μπαμπάκι μὲ σπέρτο, τρίβει μ' αὐτὸ τὸ μπράτσο τῆς. Βάλετε μὲ τὸ νοῦ σας πὼς εἶναι μιὰ λιακάδα χειμωνιάτικη. Αἱ; Κάθεστε τὸ λοιπὸν στὸ Ζάππειο καὶ σκέφτεστε καπνίζοντας, πὼς ὄλα εἶναι ὠραῖα

τῆς ζωῆς, καὶ πὼς τὸ μόνο ποὺ μπορούσανε νὰ ἀλλάξουνε, εἶναι τὰ κίτρινα σειρήτια πάνω στὰ σακάκια τῶν μουσικῶν τῆς φιλαρμονικῆς.

— Γιὰ τὸ θεὸ γιατρέ . . . ὄχι στὸ μπράτσο μου τὴν ἔνεση.

— ὦ διάολε! Μὲ συμπαθατε . . .

Ἄφρῖνει ὁ γιατρὸς τὸ μπράτσο τῆς καὶ ψάχνοντας κὰτ ἀπὸ τὰ σκεπάσματα, βρίσκει ἓνα μέρος ἀψηλὰ στὸ πόδι νὰ συνεχίσει τὴ δουλειά, μὰ καὶ τὰ λόγια του. Μοῦτε ὁ διάλογος θαρεῖς δὲ γίνεται νὰ σταματίσει τέτοια γλῶσσα!

— Δοιπὸν τι λέγαμε; φωνάζει, ἄ, ναί. Ἐκεῖ λοιπὸν ποὺ κάθεται κὰτ ἀπὸ τὴ λιανάδα σου στὸ Ζάππειο, νάσου καὶ σοῦ θρονιάζονται γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴ μύτη σου μπροστά, πεντέξη πιτσιρίκοι, ἄς ποῦμε πέντε μικρὰ δικηγοράκια πρόσφατης φουρνιαῆς. Φαίνεται νάχουνε στημένη ὥρα πολλή, μιὰ κουβεντούλα, ποὺ τὴ γουστάρουνε μὲ κέφι, χαχανίζοντας. Σὲ μιὰ στιγμὴ, ἓνας ἀπὸ τοὺς πέντε, σηκώνει τὴ φωνή του πιὸ ψηλὰ καὶ λέει: Εἴμαστε πέντε ἔδωνά, καὶ ὁ καθένας μας διηγῆθηκε, ὁ μέσος ὄρος τέσσερεις βρωμοδουλειὲς ποὺ τούτυχαν μὲ παντρεμένες. Παρακαλῶ νὰ λύσουμε ἀμέσως τὸ παρακάτω πρόβλημα παιδιὰ: Μιᾶς ποὺ δὲν εἴμαστε ἑμεῖς μονάχα νέοι, προτείνω νὰ βρεθεῖ, πόσες ἀγνὲς καὶ τίμιες γυναῖκες μένουνε στὸν κόσμο, καὶ πόσα μέσος ὄρος κέρατα ἔχει στὴ κεφαλὴ του ἀπάνω, ὁ κάθε παντρεμένος τῆς οἰκουμένης! Χα χά! Δὲν εἶναι νόστιμο; Μὰ πεῖτε εἰλικρινά, δὲν εἶναι νόστιμο;

— Νόστιμο;! Γιατρέ, γιὰ τὸ θεό! Εἶπατε νόστιμο; . . .

— Σωστά. Καὶ γὼ τὸ βρήκα τότες δὰ σαχλό. Ὡστόσο, ἔπρεπε νὰ βλέπατε πὼς σηκωθήκαν ὅλα κείνα τὰ δικηγοράκια καὶ πλειοδοτούσανε, πάνω στὰ κέρατα τῶν παντρεμένων! Γιὰ μιᾶς στ ἀλήθεια, ὅλο τὸ Ζάππειο μοῦ φάνηκε κι ἐμένα σὰν κερατοπάζαρο! Ἄκουγες δέκα, δεκαπέντε ἀπὸ δῶ, εἴκοσι κι εἰκοσπέντε, νὰ φωνάζουν! Ὁ ἓνας μάλιστα ἀπ αὐτούς, πῆρε

μολύβι και χαρτί κι ανέβασε τή σούμα στὰ σαράντα! Ἄκους!
Σαράντα ὁ ἀθεόφοβος;!

Τραντάζει ἀπ τὰ γέλια ὁ Χαλαρῆς, καὶ τ' ἄσπρο τὸ δω-
μάτιο τῆς κλινικῆς παίρνει μιὰν δῶψη ποὺ θυμίζει διαολόσπιτο
στὴν ἄρρωστη. Μὰ ποῦ λοιπὸν θέλει νὰ καταλήξει αὐτὸς ὁ
ἄνθρωπος ποὺ ὡς σήμερις, ὁ κόσμος ὅλος τονε πίστευε γιὰ
σοβαρὸ καὶ διάσημο γιατρό;

Χειρονομᾷ μάταια κι ἀπεγνωσμένα νὰ τὸν σταματήσει.
Τοῦ κάκου!

— Ἄκους σαράντα! Πέστε κυρά μου πῶς τὸ βρίσκετε τὸ
νούμερο αὐτὸ ἐσεῖς; Εἶναι σωστό; Τί λέτε;

— Τί λέω; Τρέμω μὴ τυχὸν καὶ τρελλαθῆκατε γιατρέ.
Μὲ τυραννᾷτε μένα τρομερὸ κι ἀπαίσιο τρόπο. Αὐτὸ λέω...

— Σὰς τυραννῶ; Τί λένε ἐκεῖ! Αὐτὸ ναι διασκεδάση γιὰ
σᾶς. Ἐμπρός, ἐμπρός, ἄς ξαναρθοῦμε εἰς τὸ θέμα μας!

— Ἄχ θεέ μου, Παναγία μου, ποῖδ θέμα μας!;

— Εἶπα στὸ θέμα μας! Φωνάζει ἐξαγριωμένος τόσο ὁ
γιατρός, ποὺ αὐτὴ βουβαίνει ἀπὸ τρόμο. Τί ἔχετε νὰ φοβη-
θεῖτε ἀπὸ τὸ θέμα μας; Κι ἐσεῖς καὶ ἡ γυναίκα μου δὲν εἶστε
μέσ στὴ σούμα ἐκείνη τοῦ Ζαππεῖου. Δὲν εἶνε ἔτσι;

— Δὲν ξέρω, δὲ σκοτίζομαι νὰ μάθω, νὰ καταλάβω ὡς ποῦ
θέλετε νὰ φτάσετε μ' ὅλες αὐτὲς τίς προστυχῆς ποὺ κοπανᾷτε.
Ἐνα μονάχα ξέρω, πῶς μοῦ ἔρχεται ἐμετὸς γιατρέ, πῶς εἶμαι
ἄρρωστη, γιὰ τὸ θεό!...

— Ἐλάτε δά! Ξακολουθᾷ ἐκεῖνος μὲ πιδ μίσος, σὰν ἡ
φριχτὴ κατάσταση τῆς ἄρρωστης νὰ ἐρεθίζει πιδ πολὺ τὰ
νεῦρα του. Τῆς δίνει ἓνα καθαρὸ πανάκι γιὰ νὰ φτύσει καὶ
σκύβοντας τὴν ἴδιαν ὥρα τὸ κεφάλι του κοντὰ τῆς:

— Ἐλάτε δά τῆς λέει, πάρετε κουράγιο, καὶ ξεμολογη-
θεῖτε μου πόσα στολίδια βάλανε τοῦ ἀντροῦ σας μὲ τὸ Γιάννη!

Τὰ μάτια τοῦ γιατροῦ καὶ τῆς γυναίκας ἀνταμώνουνε, μὲ

μιὰ μεγάλην ἔχθρητ ἀπὸ μέρους του, καὶ μιὰ μεγάλη ἀπελπισιὰ ἀπὸ δικοῦ της.

— Γιατρέ, τοῦ λέει, κι ἡ φωνή της τρέμει. Γιατρέ, μοιάζετε σὰν ὄξαποδῶ! Εἶν ἄνατρο αὐτό! Τί θέλει ἀπὸ μένα; Τί ζητάτε;

— Θέλω νὰ πεῖτε δυὸ λογάνια καὶ γιὰ μὲ στὴν Ἄσπασία, τῆς φωνάζει, γουρλώνοντας τὰ μάτια του σὰ δαίμονας. Θέλω κι ἐμένα νὰ μὲ μπάζει, ἀπὸ τὸ πισοπόρτι τοῦ σπιτιοῦ σας, μ ἀκούτε; Τὸ θέλω!

Τὸ θέλω, λέει ὁ γιατρὸς μανιακὸς σὰν ἔχιδνα, καὶ νάστον κιάλας πάνω στὸ προσκέφαλο τῆς ἄρρωστης, νὰ τῆς χουφτιάξει τὸ κεφάλι μὲ τὸ ζόρι, καὶ ν ἀπιθώνει ἐν ἀκατανόμαστο μακρὸν φιλί, στὸ πανιασμένο στόμα της.

Αὐτό τανε!

Σηκώνεται τρεκλίζοντας καὶ σκουντουφλάει τὰ βήματά του πρὸς τὴν πόρτα, σὰν χαζός. Καθὼς στρίβει τὸ πόμοιο, τούρχεται πίσω του, στὴ ράχη, μιὰ λεξούλα, ἓνα «χτῆνος» καὶ τὸν βαράει σὰν κουνούπι χειμωνιάτικο. Δίχως κεντρί...

Σὲ μὲσὴν ὥρα, ἡ νοσοκόμα τῆς νυχτός, βρῆκε τὸν Χάλαρη, μὲ τὰ γυαλιὰ στὴ μύτη ν ἀναπαύεται, παράξενα γερμένος πάνω στὴ πολυθρόνα τοῦ γραφείου του. Κάτω στὸ πάτωμα, σπασμένη κι ἀδειανή, βρισκόταν μιὰ ἀμπούλα κουραρίνης.

Ἕνας μικρὸς σπασμὸς στ ἀπάνω χεῖλι, τὸν ἔκανε νὰ φαίνεται λιγάκι σὰν χαρούμενος.

Πῆσαν τὸ τηλέφωνο εὐτύς, κι ἐφώναξαν τὸ βοηθὸ τὸν Ντάβαρη γιὰ νὰ πιστοποιήσει τὸ θάνατο. Ἦρθε φορώντας νυχτικά, γιὰ τὸ πιὸ γρήγορο.

Ἰστερις, ὄλοι μαζί, μὲ δάκρυα στὰ μάτια κάμανε συμβούλιο, γιὰ νάβρουν ἓνα τρόπο ἡμερο νὰ τὸ μυνήσουν στὴ γυναῖκα τοῦ γιατροῦ.

Ἐπῆγε καὶ τὴν ἔφερε ὁ Ντάβαρης μὲ καθυστέρηση. Κι αὐτὸ

γιατί ή Έλένη, δέν είχε παρά παρδαλά φουστάνια μέσ στήν γκαρταρόμπα της. Ζήτησ από τή γειτονιά νά τής δανείσουν ένα μαῦρο καί τής έστειλαν έφτά. Κόλλησε κι ένα μαῦρο κρέπι στό καπέλλο της, καί νάτην τώρα πού λιγοθυμά, μπροστά στό κρῦο τὸ κουφάρι τοῦ γιατροῦ.

Μέ τήν καρδιά βαρειά ὁ βοηθὸς ὁ Ντάβαρης τής έκαμε στό μπράτσο της μιάν ένεση καμφοράς. Ὑστερις, τήν επίλοιπη νυχτιά, τηγε περάσανε μαζί μέ δάκρυα καί λυγμούς, πλάι στό προσκέφαλο τοῦ πεθαμένου.

Τήν ἄλλη τὸ πρωτ, ὁ ἥλιος ξαναβγήκε.

Θάθελα νά τελειώσω ἐδῶ τήν ἱστορία μου, μὰ δὲ μ ἀφίνει ὁ πειρασμός. Μιάς πού τὸ ξέρω τὸ φινάλε, θά τὸ γράψω γιὰ λόγου σου κυρά μου, πού λυπήθηκες πολύ, τὸ μακαρίτη τὸ γιατρὸ τὸ Χάλαρη.

Τρεῖς μῆνες ἐπεράσαν ἀπὸ τότες, καί τώρα δὰ βρισκούμαστε στό κοιμητήριο. Εἶναι βραδάκι. Νάτο καί τὸ μνήμα του.

Στέκουν ἀπάνωθὲ του δυὸ γυναῖκες μ ἀψηλά κορμιά, καί ρίχνουνε λουλούδια.

Τι ὁμορφες πού εἶναι!

Μέσα στό κοιμητήριο, ἄλλη καμμιὰ ψυχὴ δὲ βρίσκεται. Μὰ κι οἱ γυναῖκες μας αὐτὲς οἱ δυὸ, τώρα τραβοῦν κατὰ τήν έξοδο. Εἶναι ἀργά.

Καθῶς διαθαίνουν μέσ ἀπὸ τὰ μάρμαρα, τ ἀγάλματα καί τ ἄλλα μπιχλιμπίδια, πού οἱ ζωντανοὶ φορτώνουν στοὺς νεκροὺς, γιὰ νά ξεφορτωθοῦν μιάν ὥρ ἀρχήτερα τὴν πόνο τὸ δικό τους, ἢ μιὰ γυναῖκα ἀπὸ τίς δυὸ, ἐκείνη πού φορεῖ τὸ μαῦρο φόρεμα μὲ τὸ μακρὸ τὸ κρέπι, λέει στήν ἄλλη σφίγγοντας τὸ μπράτσο της:

— Καί τὴρ ἀγαπητὴ μου, ἐλάτε πάλι, ξαναπεῖτε μου μιὰ φορὰ ἀκόμα, ἐκείνη τήν παράξενη σκηνὴ τῆς κλινικῆς...

Κι ἡ ἄλλη λέει. Λέει ὦρα πολλή με μιὰ φωνή γλυκειὰ καὶ σιγανή, τὴν ἱστορία τῆς κλινικῆς. Δὲ σταματᾷ νὰ μιλά, ἡ μιὰ καὶ ν' ἀφουγκράζεται με προσοχὴ ἡ ἄλλη, παρὰ μονάχα ἔταν κάποιο δάκρυο ζεστό, κυλάει πάνω στὰ δροσάτα μάγουλά τους.

Κάποτες, ἐκεῖ κάτω στὴ μακρὰ τῆ λεωφόρο, ἡ ἱστορία τῆς κλινικῆς ἐτέλειωσε. Οἱ δυὸ γυναῖκες μας ὥστόσο, πάντα σφιχτοκρατούμενες, καὶ τὴν ἀκόμα πού δὲν ἔχουν τίποτα νὰ ποῦν, δείχνουνε πὼς ταιριάζουν, φτιάνοντας κάθε τόσο τὴν περπατησιὰ τους, σύγχρονη.

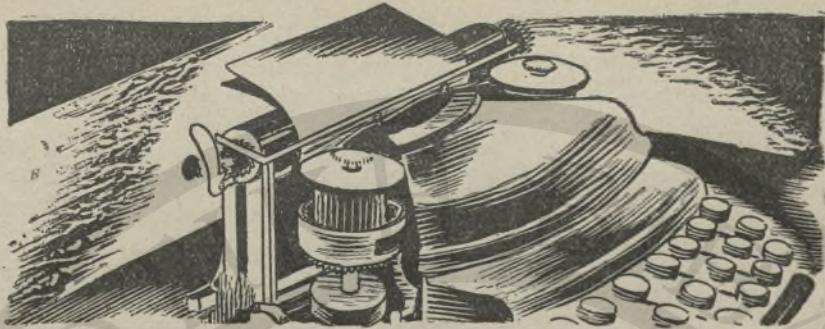
— Τί σκέφτεσαι καλὴ μου φίλη; ρωτᾷ ἡ μιὰ, τὴν ἄλλη πού φοράει τὸ κρέπι.

— Τί ἄλλο νὰ σκευτῶ; ἀποκρίνεται ἡ χήρα. Στὸ τέλος κάθε σκέψης μου δὲ βρίσκω τίποτ' ἄλλο, παρὰ μονάχα λόγια γιὰ νὰ καταριέμαι τὸ γραμμόφωνο...

Ἄναστενάξ ἡ φίλη της, καὶ σὲ λιγάκι λέει κι αὐτὴ:

— Κι ὅμως, δὲν βρίσκω νάχεις δίκιο ἀγαπημένη μου. Ἐγὼ πάλι νομίζω, πὼς ἡ γυναῖκα εἶναι πλάσμα ἀδύνατο καὶ μισερό. Τί θέλεις τί γυρεύεις. Ἄν εὐρισκόταν τρόπος μόνο νὰ βαστάει τὰ νεῦρα της, τότες θά.....

— Σώπα καημένη, εἶναι φρίκη αὐτὸ πού λές, τῆς ἀποκρίνεται ἡ χήρα τοῦ γιατροῦ, μὴ θέλοντας ν' ἀνατριχιάσει περισσότερο.

ΝΤΕΛΙΡΙΟ

Ο ΚΥΡΙΟΣ Σωτήρης Σπέρος, είναι πρόσωπο πολύ σοβαρό. Δηλαδή, ως κάνει και διαφορετικά σαν του βασιλιά. Έχει γυναίκα φλύαρη, πεθερικά γκρινιάρηκα, και τέσσερα παιδιά. Θάτανε φυσικά παράξενο να τούμενε κουράγιο και για άστεϊα. Έτσι λοιπόν σιγά σιγά, κι ανάμεσα στο περιβάλλον που περίγραφα με τρία λόγια, ο κ. Σωτήρης Σπέρος, δεν έκατέφερε να φτιάσει μοναχά μιὰ φάτσα για κηδείες και τελετές επίσημες, μόνο θησαύρισε και κάμποσα λεφτά. Είναι και

τοῦτο δειχτικὸ τῆς σοβαρότητάς του. Ἔτσι νομίζω. Γιατὶ κα-
νένας δὲ θυμᾶται σίγουρα νάειδε ποτές του ἕναν παλῆγάτσο
πλούσιο, ἢ ἕναν τραπεζίτη πού νάχει πρόχειρο τὸ γέλιο, μὲ
καλὴ καρδιά.

Γι αὐτοὺς λοιπὸν ἔλους τοὺς λόγους ἀκριβῶς, κι ὁ φίλος
τοῦ Σωτήρη Σπέρου ὁ κ. Μπάκας, ξαφνιάστηκε ἕνα πρωτὶ
καθὼς τὸν βρῆκε μοναχό του μέσα στὸ γραφεῖο, νὰ χορεύει.

Ὁ κ. Μπάκας, ἐπισκεφτότανε σχεδὸν κάθε πρωτὶ τὸν κ.
Σπέρο στὸ γραφεῖο του. Πήγαινε νὰ τοῦ πάρει πάντα κάποια
συμβουλὴ τῆς μπούρσας, ἢ νὰ τοῦ καπνίσει ἕνα πούρο ἀκρι-
βώτερο ἀπ τὰ δικά του. Ὅσῳσο ἔχι! Τὸ μόνο πού δὲν ὑπο-
λόγισε ποτές του νὰ τοῦ τύχει, εἶναι νὰ βρεῖ τὸ Σπέρο νὰ
χορεύει! Γιατὶ δὲν εἶναι χωρατάς, ἐχόρευε! Εἶχε παραμερίσει
τὰ καθίσματα τοῦ σοβαροῦ γραφείου του γιὰ νάχει ἀπλοχω-
ριά, καὶ χόρευε ὀλομόναχος!

— Καλὲ Σωτήρη μου, αὐτὸ εἶναι ἀνήκουστο! Εἶσαι λα-
χανιασμένος κι ἄθλιος ἀπ τὴν κούραση. Χορεύεις;!

Τὸ καλοριφὲρ ἄπλωνε τὴ γλυκειά του ζέστη ὀλόγουρα, καὶ
χάμω ἦταν καλοστρωμένα χνουδωτὰ χαλιὰ τετράπαχα. Σίγουρα
δὲν θὰ τόκανε γιὰ ζέστη ὁ Σωτήρης. Μὰ καὶ νὰ κρύωνε
ἀκόμα ὁ Σωτήρης, γιὰ τὸν Μπάκα, θάπρεπε νὰ γυρέψει ζε-
στασιὰ σὲ ὅτι ἄλλο θές, ἐξὸν ἀπ τὸ χορό. Κι αὐτό, γιατί, ὁ
Σωτήρης Σπέρος, χορευταρᾶς δὲν ἦτανε ποτές εἰς τὴ ζωὴ του.
Κι ἔχι μόνον δὲν ἦτονε χορευταρᾶς, μὰ πάντα συντηρητικὸς,
ἀπ τὰ παιδιάστικά του χρόνια, ἔλο καὶ καταφέρουνταν ἐνάντια
στὸ χορό. Χορὸς δὲν εἶναι ἄλλο, σούλεγε, ἐξὼ ἀπὸ μιὰ δη-
μόσια λαγνεῖα.

Μὰ κι ἡ διαγωγὴ πού ἔδειξ ὁ Σωτήρης Σπέρος, σὰν εἶδε
πὼς τὸν τσάκωσε στὰ πράσα ὁ Μπάκας κείνο τὸ πρωτὶ, ἤρθε
καὶ ἐδυνάμωσε πολὺ τὸν τόνο τῆς παραξενιάς τοῦ περιστατι-
κοῦ. Γιατὶ ὁ Σωτήρης Σπέρος, παρ ὅλα τὰ πολλὰ του χρόνια
ἐκοκλίνησε σὰν εἶδε πὼς τὸν τσάκωσαν, καὶ τάχασε.

... Τόν βρήκε μοναχό του μέσα στο γραφείο, να χορεύει. (σελ. 48).

Ἐτοποθέτησε ἀμέσως σ' ἓνα κάθισμα βαθύ τὸν κ. Μπάνα, κι ἄρχισε μιὰ παράξενην ἀπολογία, θέλοντας καὶ καλὰ τὸ γρηγορότερο, νὰ τ' ἀποκαταστήσει ὅσο μπορεῖ καλύτερα τὰ πράγματα. Διηγῆθηκε τοῦ κόσμου τὰ «παρεμφερῆ» ἐξυπνα καὶ κουτά. Διαλέγω ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα ἓνα, καὶ σὰς τὸ δίνω ἐδῶ, νὰ τὸ χαρεῖτε καὶ τοῦ λόγου σας.

— Ἐέρεις τὸ περιστατικὸ τοῦ σεβασμιωτάτου δέσποτα τῆς Σύρας;

— Ὁχι.

— Ἐ, ἀκουστο λοιπόν: Μιὰ μέρα, ἓνας διάκος τῆς ἐπισκοπῆς, ἀκούγοντας μεγάλο νταβατούρι στὴν αὐλὴ τῆς, ἔσκυψε κάτω κι εἶδε, τί θαρεῖς; Εἶδε τὸν ἅγιο δέσποτα τῆς Σύρας ὀλομόναχο ἀπάνω στὸ πλακόστρωτο νὰ τρέχει, νὰ πηδολογᾷ καὶ νὰ φωνάζει μὲ φωνὲς μεγάλες: «Βγαίνω γιὰ τὸ πουλί!»! «Βγαίνω γιὰ ὄλους»! Ἔτσι—θυμᾶται ὁ διάκος—κάνουν τὰ παιδιὰ, παίζοντας τὴν ἀμπάρζα στὰ σοκάκια! Γι' αὐτὸ, τρίβει τὰ μάτια του καλὰ, νὰ δεῖ καὶ νὰ πιστέψει, πρὶν σταυροκοπηθεῖ ἀπὸ τὴν ἐκπληξή.

Κι ὅμως, δὲν ἦταν ψέμα κεῖνο πούθλεπε. Τόειδε καὶ τὸ ξανάειδε κάμποσες φορές. Εἶξερε καὶ τὸ δέσποτα καλὰ γιὰ σοβαρὸ κι ἅγιον ἄνθρωπο, κι ἔτσι ἡ συντριβὴ του ἦταν τρομερῆ, ὅταν σὲ λίγο πάσκισε μὲ τὸ στανιό, νὰ τοῦ περάσει τὸ ζουρλομανδύα.

Φοβήθηκε τὰ παρατράγουδα ὁ διάκος, καὶ θέλησε νὰ δεῖξει εὐτὸς τὸν ἄξιο τῆς περιστάσεως. Μετάνιωσε ὡστόσο ὁ δύστυχος πικρότατα, γιὰ ὅστερ ἀπ' τὴν πρώτη νευρικότη, ἄρχισε ἔτσι ὁ δεσπότης νὰ μιᾷ, σὲ κείνους ποὺ βοήθησαν τὸ διάκο:

— Τέκνα μου, εἶπε, μὲ κακοποιήσατε. Εἶθε νὰ σὰς τὸ συγχωρήσει ὁ θεός, γιατί, οὔτε τρελλάθηκα στ' ἀλήθεια, οὔτ' ἔσφαλα κάνοντας ὅπως ἔκανα προλίγου. Σκεφθεῖτε μοναχὰ αὐτό: Μικρὸ σὰν ἡμῶνα παιδί, δὲν χόρτασα παιχνίδι! Οἱ θεολογικὲς μου κλίσεις νόμιζα πὼς δὲν μοῦ δίναν τὸ δικαίωμα

νά παίζω. Ἐνῆνω ἀργότερα τὸ λάθος μου, μὰ ἦταν ἀργά. Μεγάλωσα καὶ γέρασα δίχως νὰ παίξω οὔτε μιὰ φορά. Γιὰ χρόνια κάτ' ἀπ' τὰ παραθύρια τῆς ἐπισκοπῆς, τὸ μόνο αὐτοῦ τοῦ κόσμου ποὺ ἐζήλεψα, ἦτανε τὰ παιχνίδια πούβλεπα νὰ παίζουνε στὸ δρόμο τὰ παιδιὰ. Σήμερα πάλι τὸ πρῶτ', τὰ εὐλογημένα, συντάχτηκαν καὶ χάλασαν τὸν κόσμο παίζοντας ἀμπάρζα. Ἡ θύμησή τους μὲ παρακλουθοῦσε ὀλημερίς. Ἄργα τ' ἀπόγεμα, μούρθ' ἔνα κάτι—συχωρέστε με ἀδερφοί μου—σὰν ντελίριο! Ὅλη μου ἡ σοφία κι ἡ σεμνότητα δὲν ἀνθεξε. Νόμιζα ἐξ ἄλλου πὼς δὲν μ' ἔβλεπε κανεὶς. Τὰ παρεπόμενα τὰ ξέρετε. Θὰ κάμω εἰς τὸν ὕψιστο παράκληση, νὰ συχωρέσει τὸ σκληρό σας φέροσιμο ἀπέναντί μου. . . .

Ὁ κ. Μπάκας ἄκουσε μὲ χαμόγελο τὸ πάθημα τοῦ δέσποτα τῆς Σύρας.

—Ἔτσι, ὅπως ἐκεῖνος, ἔνωσα κι ἐγὼ μέσα μου τὸ ντελίριο προλίγου, λέει ὁ Σωτήρης Σπέρος. Τώρα θὰ πεῖς, σὲ κείνον ἄρεσ ἢ ἀμπάρζα, ἐνῶ σὲ μέναν ὁ χορός; . . . Ἄστα νὰ πάρ ὁ διάολος, βλαστήματα! Στὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς, πάρτ' ὅπως θέλεις αὐτὸ ποὺ εἶδες. Οὐχ ἀδερφέ! Καπνίζεις ἔνα πούρο;

Οἱ δύο μας φίλοι ἐγέλασαν μαζί, ἀνάψανε δυὸ πούρα ἀκριβά, καὶ στρίψαν τὴν κουβέντα τους ἀλλοῦ. Διηγῆθηκ' ὁ Σωτήρης Σπέρος τὶς στενοχώριες τοῦ εἰκοσ τετράωρου στὸ φίλο του, μὲ θλίψη δλοφάνερη:

Οἱ γιατροί, εἶχανε συστήσει στὴν πεθερά του λουτρὰ μὲ θειάφι, κι αὐτό, στάθηκε ἀφορμὴ νὰ ὑπάρχει μιὰ ἀφόρητη δυσσομία στὸ σπῆτι. Ὁ γιός του ὁ φοιτητὴς ἐξ ἄλλου, τοῦ ζητάει, νὰ μένει μιὰν ὥρα ἀκόμα παραπάνω ὄξω τὰ βραδάκια, μὲ τὴν πρόφασιν, πὼς οἱ συφοιτητές του τοῦ κολλῆσαν τὸ παρατσούκλι «ὁ ὀχτὼ καὶ τέταρτο», ἐπειδὴ τὴν ὥρα κείνη ἔπρεπε νὰ βρῖσκεται στὸ φαγητό. Ἐπειτα—ὅλως διόλου τυχαῖα—ρίχνοντας μιὰ ματιὰ εἰς ἔνα πρόστυχο περιοδικό, εἶδε στὸ κο-

σμηκό κοτσομπολιό, τὰ ἀρχικά τὰ γράμματα τῆς κόρης του, μπλεγμένα σ' ἓνα σκάνταλο, καὶ σὰν νὰ μὴ τοῦ ἔφταναν αὐτὰ, ἔχτες τὸ βράδυ, ὁ κομματάρχης Ζήρας, βρῆκε μικρὴ τὴ μίζα ποῦ τοῦ ἔστειλε καὶ τοῦ τὴν πέταξε στὰ μούτρα μὲ ἀπειλές.

Αὐτὰ ἔλα, φάνηκε νὰ τάκουσε προσεχτικὰ ὁ κ. Μπάνας, γιατί ἔδωσ ἀμέσως λύσεις, σὰν τις παρακάτω: Ν' ἀνοίγει τὰ παράθυρα καλὰ γι' ἀερισμό, εὐτὸς ἀμέσως ὕστερ ἀπὸ τὸ λουτρὸ τῆς πεθερᾶς του. Νὰ δώσει ἓνα χαστούκι εἰς τὸ γιό του, γιὰ τὸ θράσος του. Νὰ βρεῖ τὸν ἀγαπητικὸ τῆς κόρης του, καὶ πάνω εἰς αὐτὸ τὸ δημοσίευμα, νὰ τὸν ἐκβιάσει σὲ γάμο. Καὶ τέλος: νὰ κρατήσῃ τὴ μίζα ποῦ τοῦ πέταξε στὰ μούτρα ὁ κομματάρχης, μᾶς κι οἱ προμήθειες εἶχανε γενεῖ.

Ἐπειτα στὴ σειρὰ κι ὁ κ. Μπάνας, εἶπε κι αὐτὸς τὰ ἰδικὰ του στὸ Σωτήρη, μὲ τὴ διαφορὰ πὼς κείνος, εἶχε μονάχα εὐχάριστα νὰ διηγηθεῖ. Τὸ πιὸ εὐχάριστο λοιπὸν ἀπ' ἔλα ἦτανε, οἱ χτεσινὲς πετυχημένες ἀγορὲς τῆς γυναικὸς του.

Σκέψου φίλε, καὶ πὲς μου, λέει ὁ κ. Μπάνας. Πέντε δλάκερα χρονάκια τώρα ἢ γυναίκα μου, ὡς ξαίρεις, κουβαλάει στὸ σπίτι, ἔλου τοῦ κόσμου τὰ ὠραῖα τὰ πράγματα, πληρώνοντάς τα πάντα, μὲ τὸ τίποτα! Χτὲς πάλι, ἐκατάφερε κι ἀγόρασε μιὰ γούνα! ὦ Θεέ μου, γούνα! Περὶφημη! Δὲν ξέρω, μὰ θαρῶ πὼς εἶναι κάτι πιὸ καλὸ ἀπὸ «πτὶ γκρί»! Καὶ σκέψου φίλε μου! Γι' αὐτὴ τὴ γούνα καὶ γιὰ ἓνα δαχτυλίδι μαζί, μὲ διαμαντόπετρα, ποῦ ἂν δὲ μούλεγε πὼς εἶναι ἢ ἴδια ψεύτικο θάπαιρνα ἔρκο πὼς εἶναι γνήσιο, γι' αὐτὰ λοιπὸν τὰ δύο τί νομίζεις ἔδωσα; Λοιπὸν, ἔδωσα φίλε μου μονάχα τέσσαρες χιλιάδες! Μὲ καταλαβαίνεις; Καὶ μὴ θαρεῖς; Ὅχι. Κι αὐτὲς δὲ μοῦ τίς ἄρπαξε σιαστές. Θεὸς φυλάξοι! Τίς μάζευε, ὅπως μοῦπε καιρὸ τώρα, σὰν καλὴ νοικοκυρά. Ἡ καημένη! Κάτι ρέστα, κάτι μούπες κάτι σουπα, κάτι μικροοικονομίες ἀπὸ ψώνια, καταλαβαίνεις; Γιὰ σκέψου!...

— Γιὰ σκέψου! Εἶπε ἀφηρημένος ἄλλη μιὰ φορὰ κι ὁ

κ. Σπέρος, ἐνῶ μὲ τὸ μικρὸ του δάχτυλο, πάτησε κάποιον ἠλεκτρικὸ κουμπί.

— Ναί φίλε μου. Ἄς εἶναι. Θαρῶ πὼς ἐσταθήκαμε κι οἱ δύο μας τυχεροὶ στοὺς γάμους μας τουλάχιστον.

— ὦ βέβαια! Ἔτσι καθὼς κατάντησεν ὁ κόσμος, εἶπε ὁ κ. Μπάκας, ὑπάρχουνε πολλὲς γυναῖκες ποὺ οἱ ἄνδρες τους δὲ δίνουνε δεκάρα γιὰ τίς γοῦνες των! Σύμφωνοι;

— Σύμφωνοι, λέει ὁ Σωτήρης καὶ χτυπάει γιὰ τρίτη καὶ γιὰ τέταρτη φορά, τὸ ἠλεκτρικὸ κουδοῦνι.

Σὲ λίγο, ἀνοίγῃ ἢ πόρτα, καὶ εἰς τὸ γραφεῖο μπαίνει ἀλαφρὸ σὰ θρόισμα τῶν φύλλων ἓνα κορίτσι, τὸ πολὺ ὡς εἰκοσι χρονῶ.

Ἔχει μάτια γυαλιστερά, κατάμαυρα σὰν κάρβουνο. Μιὰ τοῦφ ἀπὸ μαλλιά πέφτει στὸ μέτωπο, καὶ τὸ μικρὸ τὸ στοματάκι της εἶνε ὑγρὸ, σὰν ἀπὸ τὸ χυμὸ ὄριμου φρούτου. Ὡστόσο, ἡ μαύρη σκέτη ρόμπα της, ἔχει μιὰ τρομερὴν ἔλλειψη: Δὲν ἔχει οὔτε ἴχνος μανίκι! Ἔτσι, τὰ χέρια κυματίζουνε γυμνά, σὰν βασανιστικὰ γλυκὰ ὄνειρατα, ἐνῶ τὸ λυγρό της τὸ κορμί, τὸ κυματίζει, καὶ δόστου καὶ τὸ ξανακυματίζει πάλι, δίχως νὰ ὑπάρχει λόγος πραχτικὸς. Μὲ ὅλα τούτα, ὁ κ. Σπέρος τῆς λέει αὐστηρά:

— Δεσποινίς. Εἶναι ἡ τέταρτη φορά ποὺ ἐσήμανα. Νομίζω πὼς μπορεῖ νᾶστε πιὸ πρόθυμη.

— Μὲ συγχωρεῖτε, λέει δειλά ἢ δεσποινίς, ἐνῶ λυγάει κι ἔλο καὶ ξαναλυγάει σὰν τὴ λεύκα.

— Πάρτε αὐτὸ τὸ ἔγγραφο. Θέλω πέντε ἀντίγραφα στὴ μηχανή.

— Εὐχαρίστως.

Παίρνῃ ἢ κοπέλλα τὸ χαρτὶ κι ἀθόρυθα, κάθετ ἐκεῖ στὸ τραπεζάκι της, στὸ βάθος. Μοιάζει μὲ ἓνα πουλί, ποὺ ξαναβρίσκει τὴ φωνηά του.

Ὁ κ. Μπάκας δὲν εἶχε ξαναἰδεῖ ἄλλοτε τούτη τὴν κοπέλλα

στοῦ φίλου του τὴν ἐπιχείρηση. Σίγουρα θάτανε καμμιά καινούρια. Διάβολε! πολὺ νόστιμη! Ὅσοσο βέβαια γιὰ τὸν ἑαυτὸ της ἦτανε νόστιμη. Σωστά. Τώρα ἀκούγεται τὸ «τοῖκ καὶ τοῶκ» τῆς μηχανῆς. Οἱ δύο φίλοι ἔχουνε πάρει ἓνα ἀλλόκοτο καὶ σοβαρὸ ὕφος. Σὲ λίγο ὁ Σωτήρης, λέει κάπως δυνατά.

— Ἐέρεις, ἡ ὑπόθεση τῆς «Κτηματικῆς» ρυθμίστηκε σύμφωνα μὲ τὴ θέλησή μου. Ἀκριβῶς ὅπως ἤθελα. ὦ, ἦτανε πολὺ νόστιμο! Τοὺς ἔδωσα κι ἐκαταλάβαν τί θὰ πεῖ Σωτήρης Σπέρος!

Ἡ δεσποινὶς παρέχει, γιὰ νὰ πιάσει ἓνα χαρτί ὅπου τῆς ἔπεσε, κάνει τοῦ κόσμου τᾶσκοπα κουνήματα. Ἐνας ἀρσενικός, στὸ μεταξύ, θὲ νάχε πιάσει, δέκα τουλάχιστο παρόμοια χαρτιά. Ὁ κ. Μπάκας ἔχει ἀντίρρησης, σ' ἐτι κι ἂν λέει ὁ κ. Σωτήρης. Μιλᾷει κι αὐτὸς ἄγρια καὶ δυνατά:

— Ἐγὼ στὴ θέση σου, θὰ εἶχα χαστουκίσει αὐτὸ τὸν ἄνθρωπο. Θυμᾶσαι τώρα κι ἑπτὰ χρόνια; θὰ ἤμουνα ὡς τριάντα δυὸ χρονῶ, τριάντα τρίω τό πολὺ.

Ἡ κοπέλλα φορεῖ κάτι μεταξωτὲς κάλτσες, ποὺ ἀστράφτουνε πάνω στὶς τεντωτὲς γεμάτες γάμπες της.

Ὁ κ. Σωτήρης, διακόπτει τὸν κ. Μπάκα:

— Ἐγὼ, ὄχι μονάχα δὲν τότε χαστούκισα, ἀλλ' ἂν δὲν εἶχε καὶ τὴν πρόνοια τῆς συγγνώμης, θὰ τὸν...

Τῇ στιγμῇ αὐτῇ, ἓνας ὑπάλληλος ζητάει τὸν κ. Σπέρο.

— Κάτω εἶναι τὸ αὐτοκίνητο τοῦ Ὑπουργοῦ. Τὸν θέλαν βιαστικὰ γιὰ δυὸ λεφτὰ μονάχα στὸ ὑπουργεῖο.

— Θὰ γυρίσω ἀμέσως, λέει στὸν κ. Μπάκα ὁ Σωτήρης. Βάζει τὸ καπέλο του, καὶ φεύγει τρεχάτος.

Ὁ κ. Μπάκας ὅταν ἔμεινε μονάχος του, ἀνοίξε μὴν ἐφημερίδα καὶ τὸ μάτι του γιὰ πολλὴν ὥρα, δὶχως νὰ τὸ καταλαβαίνει κι ὁ ἴδιος, εἶχε μι ἀφηρημάδα ποὺ πηγαίνορχότανε ἀπὸ τὴ δημοσίεψη τῶν φαρμακείων ποὺ διανυχτέρευαν, ὥσαμε τὴ φωτογραφία τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰσπανίας. Ὅσοσο, ἡ

μηχανή σαν χείμαρρος σκορπούσε τὸν ξερό της θόρυβο. Ὁ κ. Μπάκας κάποτε σηκώθηκε, καὶ σουλατσάρησε μέσ στὸ δωμάτιο. Ἦθελε νὰ δώσει στὸν ἑαυτό του ἓνα τόνον εὐθυμίας. Σιγοτραγούδησε, σφύριξε, ἔβηξε, κι ὕστερις στάθηκε ἀπὸν ἀπ τὴ δαχτυλογράφο :

— Τὶ γρήγορα ποὺ γράφετε...

— Βρίσκετε ;

— ὦ.. ναί !.

Γίνεται πάψη. Σκύβει ἀπὸν ἀπ τὸ κεφάλι της :

— ὦ βλέπω, καὶ χωρὶς κανένα λάθος ! Εἶστε πολύτιμος ὑπάλληλος.

— Βρίσκεται ;

— ὦ ναί !

Γίνεται πάλι πάψη. Ὁ κ. Μπάκας σκύβει τώρα πιὸ πολὺ. Διαβάζει δυνατὰ αὐτὰ ποὺ ἡ δεσποινίδα γράφει. «...Ἡ πρόσμιξις τῶν τριῶν αὐτῶν ποιότητων, ἀφ' ἐνὸς μὲν κ.λ.π. κ.λ.π.».

Ὅσο διαβάζει, ἡ φωνή του τρεμουλιάζει περισσότερο. Σχεδὸν τόχει ἀκκουμπήσει τὸ σαγόνι του, ἀπάνω στὸν μισόγυμνό της ὄμο. Ἐκεῖ στὸ ντεκολτέ της, μιὰ μικρὴ χαράδρα μὲ σκιῆς ποὺ ἀναπάλλονται καὶ χάνονται πιὸ κάτω, μέσα σὲ νταντέλες. Ἀπὸ τὸ μπράτσο της, ἀπ' ὄλο της τὸ εἶναι, ἀναδίδεται μιὰ ζεστερὴ κι ἄδηλη ἀνάσα. Ὅσο γιὰ τὸ μικρὸ της στόμα, νάτο κι αὐτό ! Ἐκεῖ ναι ! Πάντα δίπλα ! Τὸ μάτι τοῦ κ. Μπάκα μοιάζει νὰ θολώνεται. Ἐ βέβαια, αὐτὸ ἐδῶ, εἶναι ἓνα χέρι, ἔστω ἓνα γυμνὸ κι ὠραῖο γυναικεῖο μπράτσο. Ἐ, κι ἔπειτα ;

Τὶ διάολο ! Πρῶτη φορά του ἔβλεπε ; Ὡστόσο, ναί... πάντα τὸ ἴδιο ! Πάντοτε σὰ νὰ ἦταν ἡ κατὰπρωτη φορά ! Κάνει μιὰ δυνατὴ προσπάθεια, σηκώνεται, ταχτοποιεῖται, κι ἐπιδιωρθώνει τὴ φωνή του :

— ὦ ! Ποῦ τὸ βρίσκει δεσποινίς μου τὸ κουράγιο ὁ κ. Σπέρος νὰ σὰς μαλώνει ἔτσι σκληρά, ὅπως προλίγου ;

— Ἐσεῖς θὰ μοῦ μιλούσατε καλύτερα, στὴ θέση του ;

— "Ω! κι είναι για νὰ τὸ ρωτᾶτε αὐτό;

“Ο κ. Μπάκας μας, θαρεῖ πῶς γίνεται νὰ ἀπλώσει καὶ νὰ σφιξοῦν τὴν ἄκρη τοῦ γυμνοῦ τοῦ μπράτσο.

— "Ω σὰς παρακαλῶ σταθῆτε, λέει ἡ κοπέλλα τότες, καὶ ξεφεύγοντας εὐγενικά, ὑπερασπίζεται μὲ θέρμη τὸν Σωτήρη Σπέρο. Δὲν πρέπει νὰ πιστέψετε, τοῦ λέει, πῶς εἶν ὁ φίλος σας κακός.

— Δὲν λέω ἀπαντᾶ ὁ κ. Μπάκας, μὰ βρίσκω πῶς σὰς μίλησε αὐστηρά.

— Καὶ σεῖς θὰ κάνετε τὸ ἴδιο ἂν μ εἶχατε ὑπάλληλο...

— Ἐγώ;

— Μὰ ναί...

— Ποτέ. Δὲν εἶμαι τόσο δὲ Φακίρης σὰν τὸν φίλο μου!..

Γελά μὲ τὴν καρδιά της ἡ κοπέλλα:

— Τὶ κάνει λέει; Γιὰ Φακίρη τὸν περνᾶτε σεῖς τὸν κ. Σπέρο; Τὶ ἀστεῖο! Τρεῖς μέρες εἶμαι μοναχὰ ἐδῶ καὶ τούχῳ δώσῃ για τὴν ὥρα, ἕξ μαθήματα χοροῦ! Μαθαίνει φῶξ πρῶτ κι ἀπόγεμα μαζί μου. Παρακαλῶ ὡστόσο, μεταξύ μας, αἱ; Ἐσεῖς; τί ἐργασία κάνετε;

Εἰδῶθησαν καὶ ξαναειδῶθησαν, καὶ βλέπουνται καθημερινὰ σχεδὸν καὶ πάντοτε οἱ φίλοι ἀπὸ τότες. Καὶ φυσικά, τὸ περιμένω τώρα νὰ μοῦ πεῖτε, πῶς πῆγα καὶ σὰς σέρβιρα μιὰν ἱστορίαν ἀνάλατη. Σωστά. Τὸ παραδέχομαι. Θὰ σὰς παρακαλέσω ὡστόσο, νὰ σκεφτεῖτε, καὶ νὰ μοῦ βρεῖτε μιὰν ἀπόκριση στὸ παρακάτω ρῶτημα, πούχει σαστίσει τὸ δικό μου τὸ μυαλό ἀπὸ τότες. Δηλαδή:

Μιὰς ποῦ ὁ Σωτήρης Σπέρος ἐπροβάριζε χοροὺς ἀπ ἀφορμὴ τῆς ὁμορφῆς δαχτυλογραφίας του, για ποιά πραγματικὴν αἰτία τάχατες, ὁ δέσποτας τῆς Σύρας, ἐπαιξε ὀλομόναχος ἀμπάρζα μὲς στὴν πλακόστρωτην αὐλὴ τῆς πiscoπῆς;

ΤΟ ΠΑΡΑΖΟΥΒΑΛΟ

ΣΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΙ κάθεται και περιμένει τὸν ἀγαπητικό της. Τὴ λένε Στάσα, εἶν ὡς εἰκοσιεφτά χρονῶ, καλοφτιαγμένη, μὲ μάτια γαλανὰ πολὺ ἀφηρημένα, μελαχροινή, καὶ νόστιμη.

Μικρότερη, ἦταν ἀκόμα νοστιμώτερη. Ὅσο, ἢ ἀφηρημάδα τῶν ματιῶν της ξεκινᾷ, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη ποὺ ἦταν νοστιμώτερη.

Ἄπάνω στὰ δεκάξη της τὰ χρόνια—ἦτανε λέει, πόλεμος—

θυμάται πώς τὴν ξάπλωσαν σὲ μιὰ κασόνα τόσηδὰ μεγάλη, (μὲ κονσέρβες τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ) γιὰ πρώτη τῆς φορᾶ, τρεῖς Τοῦρκοι στρατιῶτες. Ἦτανε ἀποθήκη στρατιωτικῆ, ἀντί-κρυ ἀπ τὸ παλιό τους πρῶνιν σπιτιὸ τῆς Σμύρνης. Γιὰ μιὰ στιγμή—θυμάται—καθὼς ἄνοιξε τὰ μάτια τῆς, εἶδε τὸν ἓν ἀπὸ τοὺς τρεῖς, τὸν τελευταῖο, ἐκεῖνον ποῦχε στραβωμένο τὸ σαγόνι τοῦ ἀπὸ λαθωματιά, νὰ τῆνε βλέπει μ' ἓνα βλέμα τόσο τρυφερό, κι εἶδε ἀκόμα ποῦ ἄπλωνε τὸ χέρι τοῦ καὶ τὴν ἐχάιδευε μὲ δάχτυλ ἀπαλά, χωμένα μέσα στὰ σγουρὰ κατὰμαυρα μαλλιά τῆς.

Ἀδύναμη ν' ἀντισταθεῖ, καὶ μισοπεθαμένη πιά ἀπὸ τὴν κούραση, αὐτὸ τὸν τελευταῖο, τὸν ἄφισε νὰ καρπωθεῖ ἐλεύθερα ἐκεῖνο ἐκεῖνο ποῦ ζητοῦσε. Εἶδε τὸ εὐχαριστῶ στὰ μάτια τοῦ τὰ λάγνα νὰ λιγοθυμᾷ, κι ἔστριψ ἀμέσως τὸ κεφάλι ἀπ τ' ἄλλο μέρος. Ἐκεῖ πάλι, καὶ πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἔστριψε καὶ κύτταζε, ὅλη τὴν ἄλλην ὥρα τὴν ὑπόλοιπη, ποῦ οἱ σύντροφοι τοῦ τελευταίου ξαναρχίζανε ἀπ τὴν ἀρχὴ τὸ ἔργο τους τὸ εὐχάριστο, ἡ Στάσα εἶδε ἄλλη μιὰ κασόνα σφραγισμένη κι ὄρθια. Ἦταν ἀπάνω στὴν κασόνα γράμματα καλοσταμπαρισμένα κεφαλαία σὲ γλῶσσα ἐγκλιζικὴ ποῦ ἔλεγαν: For the GREEK ARMY'S USE M. I. E.

Ἡ Στάσα καθὼς εἶχε πάρει κιόλας δυὸ μαθήματα ἐγκλιζικὰ, διάβαζε κι ὅλο ξαναδιάβαζε ἐκείνη τὴ γραφή, ὡς ποῦ τῆς ἔμεινε γιὰ πάντα μέσα στὸ μυαλό.

Κόσμος πολὺς ἀλλόφυλος καὶ ντόπιος ἐξεβόσκισε πολὺς ἀκόμα, πάνω στὸ κορμὶ τῆς Στάσας, γιὰ ἡμέρες κάμποσες.

Ἐνας συνταγματάρχης Τοῦρκος τῆνε γλύτωσε ἀπὸ τὰ χέρια μεθυσμένων μιὰν ἡμέρα, κι ἓνας Ἀμερικάνος πάλι ναυτικὸς τῆνε παράλαβε ἀπὸ τὸν Τοῦρκο, ὥσπου ἓνας ἄλλος, Ἕλληνας αὐτός, μὲ θέση στὸ γραφεῖο τῆς ἀποκατάστασης, τὴν πῆρε ἀπ τὸν Ἀμερικάνο ναυτικό.

Γρήγορ αὐτὸς ὁ τελευταῖος τῆς ξεμπέρδεψε ὅτι δικαιωμα-

τικά εἶχε νὰ πάρει. Στάθηκε ὁ ἴδιος καὶ τῆς ἔχτισαν τὸ σπίτι της, τὸ νούμερο τριανταδύ, ἀπάνω σὲ μιὰ πολιτεία ποὺ οἱ δρόμοι της δὲν εἶχανε ὀνόματα παρὰ μονάχα πρῶτος, τρίτος, δεύτερος, κ.τ.λ.

Ἐκεῖ, στὸν τρίτο δρόμο, νούμερο τριανταδύ, μένει ἡ Στάσα ἔχτοτε καὶ ζεῖ.

Σ αὐτοὺς τοὺς τρεῖς τοὺς τελευταίους ἀντρακλες, πού τηνε γλύτωσαν ἀπ τοὺς πολλούς, καὶ πού ἔτσι, τόσο ἀναπάντεχα βρεθήκανε μπασμένοι μέσα στὴ ζωὴ της, ἡ Στάσα, μ ὅλο τὸ μικρὸ βασανισμένο της μυαλάκι, ἄρχισε νὰ βρίσκει χαρακτηριστικὰ κοινά. Κοντὰ σ αὐτούς, κι ἔλους τοὺς ἄλλους ἄντρες πού συνάντησε, τοὺς βρῆκε ἴδια πρόθυμους νὰ κάνουν κάθε πράξη πού τοὺς πέρναγε γιὰ δαύτην, φτάνει νάχανε τέρμα τὸ κρεββάτι της.

Δὲν πρόφτασε ὥστόσο νὰ χαρεῖ αὐτὴ τὴν ὑστερνὴ φιλοσοφία της ἡ Στάσα, κι ἤρθε μέσ ἀπ τὴ συφορά της νὰ τὴ βρεῖ, ἡ γένηνα ἑνὸς παιδιοῦ πολὺ παράξενου.

Ἦταν ἓνα παιδί—θεὸς φυλάξι—παραζούβαλο, ἔτσι ὅπως λέμι ἐμεῖς στὴν Κρήτη. Ἐνα παιδάκι μισερὸ καὶ κακορίζικο, κουτσὸ στραβὸ καμπούρηκο, μὲ δίχως ἐμιλιὰ καὶ ἀκοή. Ποιὸς ἦταν ὁ πατέρας του, πρᾶμμα πολὺ παράξενο στὸν κόσμον ἐτοῦτο, δὲν εἴξερ οὔτε ἡ Στάσα ἢ φτωχιά. Τοῦ στραβοσάγωνου μπορεῖ καὶ νάταν φυσικά, μὰ ὥστόσο, γιὰτὶ μονάχ αὐτουνοῦ; Μπὰς κι ἐπειδὴς μονάχ αὐτὸν ἐτόλμησε νὰ δεῖ στὸ πρόσωπο; Τὶ σχέση ἔχει ἐτοῦτο; Μπορεῖ καὶ νάτονε ἀκόμα μιᾶς ντουζίνας ἄλλων.

Αὐτὲς οἱ σκέψεις θὰ τὴν τυραννοῦσανε πολὺ τὴ Στάσα, ἀν ὁ Ἑλληνας, πού τελικὰ τηνε προστάτεψε ἀπ ὅλα, δὲ βρισκότανε κοντὰ της νὰ τηνε τραβήξει ἀπὸ κάθε τέτοια συλλογὴ καὶ τυραννία.

Τῆς εἶπ ὁ Ἑλληνας λοιπόν, καὶ βρῆκανε μιὰ γρηά, χωρὶς λεφτά, κι ὀλωσδιόλου ἄσκοπη στὴ ζήση της. Μὲ λίγη συνεννόηση τὰ καταφέρανε νὰ μείνουνε κι οἱ τέσσερης φχαριστιμένοι στὰ

στερνά,—ὁ Ἕλληνας, ἡ Στάσα, ἡ γρηούλα καὶ τὸ παραζούβαλο παιδί. Δέχτηκ ἡ Στάσα δηλαδή, μὲ τὴ χαρακτηριστικιά της πάντ ἀφηρημάδα, νὰ παραδώσει τὸ παιδί της στὴ γρηὰ νὰ τ ἀναθρέψει μὲ λεφτὰ τοῦ Ἕλληνα. Ἔτσι ἔκαναν, κι ἡσύχασαν.

Τὴν σήμερον ἡμέραν ὅμως, ἑπτὰ χρονάκια ὕστερ ἀπ τὸ For the Greek Army's use κ.τ.λ., ἡ Στάσα, καθὼς κάθεται στὸ παραθύρι της καὶ περιμένει τὸν Γιαννούλη Ἄρτινὸ, τὸν ἀγαπητικὸ της, γιὰ νάρθει ὅπως πάντα νὰ τὴ βρεῖ, πρᾶμμα πολὺ ἀσυνήθιστο, τὸ σκέφτεται πολὺ τὸ παραζούβαλό της.

Εἶν ἓνα ὄμορφο βραδάκι καλοκαιρινό, καταμεσῆς εἰς τὴν καρδιά τοῦ Γεναριοῦ, καὶ τὰ παιδιὰ στὸ δρόμο ξεσμιλώθηκαν παίζοντας μπάλα, βόλους, καὶ τὰ ρέστα.

Κρατώντας στὰ χεράκια της δυὸ μέντες καραμέλες, κάθεται ἡ Στάσα, κι ἐνῶ σκέφτεται πολὺ τὸ μισερὸ παιδί της, δὲν παίρνει τὴν ἀπόφασιν σὲ ποῖδ μικρὸ πρέπει νὰ τὴς πετάξει. Στὸ τέλος, μπήγει μιὰ φωνή:

— Παυλάκη, ἀνοιξε τὰ χεράκια σου καὶ ἄρπαχτες

Πέφτουν ἀπάνω στὸν Παυλάκη ὄλα μαζί τὰ μύξικα τῆς γειτονιάς, μὰ ἐκεῖνος, σβέλτος γεροπόδαρος καὶ κατεργάρης, τὴς ἄρπαξε τὴς καραμέλες κι ἔγινε καπνός.

Θάτανε ἴσως κι ἓνα χρόνον πὺδ μικρότερος ἀπὸ τὸ παραζούβαλο τῆς Στάσας, ὁ Παυλάκης.

Ἔστούσο νάτονε. Ἦρθε καὶ ὁ Γιαννούλης Ἄρτινὸς μὲ τ αὐτοκίνητο. Τὸν χαιρετᾷ ἡ Στάσα κυματίζοντας τὸ χέρι σὰν ἀπὸ συνήθεια, κι αὐτός, σηκώνει ἀπὸ κάτω τὸ δικό του κάνοντας τὸ ἴδιο πρὸς τὸ μέρος της καὶ δείχνοντας μαζί, ἓνα μικρὸ πακέτο ποῦ κρατᾷ.

Εἶν ἓνας σαρανταπεντάρης ὁ Γιαννούλης Ἄρτινός, πολὺ φαριστισμένος ἀπ τὸν ἑαυτό του. Πιστεύει πὺς δὲν ἔκανε ποτὲς κακό, κι ἑπτὰ χρονάκια τώρα ποῦ τὴ γνώρισε τὴ Στάσα, παράπονον δὲ βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα του ποτὲς γιὰ δαύτην. Τρεῖς μέρες πούρχεται τὴν ἑβδομάδα καὶ τὴ βρίσκει—τοῦ τῶπαν οἱ

γιατροὶ αὐτό, εἶναι μαζί της πάντοτε καλὸς καὶ γενναιοδωρὸς.
"Ἄλλη γυναῖκα ἀπὸ τότες ποὺ τὴ γνῶρισε, δὲν κύταξε καμιὰν
ὁ Ἄρτινός. Τὴν ντύνει, τὴ φροντίζει καὶ τὴν πεθυμᾷ κανονικά,
καὶ πάντοτε τὸ ἴδιο. Μὲ πρόγραμμα, μὲ τάξη, καὶ μὲ φρόνηση.
Εἶχε καὶ στὸ ταμειυτήριο κρυφὰ βιβλιάρικι, γιὰ κείνην ἐξε-
πίτηδες. Θὰ τῆς τὸ δείξει μοναχὰ τὴν ὥρα ποὺ θὰ βρεῖ τὰ
δέκα ἑκατομμύρια ποὺ ἀξίζει, ὡς πιστεύει, γιὰ προικιὸ ὁ
ἑαυτὸς του.

Ἄποψε, τῆς κρατᾷ μέσ στὸ πακέτο, ἓνα τζάμπερ μάλινο,
ἐγκλέζικο. Τὸ βάνει αὐτὴ ὀμπρὸς εἰς τὸν καθρέφτη, καὶ τὸν
εὐχαριστᾷ μὲ τὰ φιλιὰ της. Τὴ βρίσκει ἕμορφη πολὺ, καὶ
βιάζεται νὰ φτάσουνε στὴν ἄκρη, ἔτσι καθὼς καθίσανε κοντὰ
κοντὰ, ἀπάνω στὸ ντιβάνι τους κι οἱ δύο.

— Ἐχω πολὺ θλιμένη τὴν καρδιά μου ἀπόψε.

— Γιατί; ρωτᾷ αὐτὸς μὲ μιὰ φωνὴν ἀφηρημένη.

— Γιὰ τὸ παιδί μας. . . .

— Γιὰ ποιό; τὴνε ξαναρωτᾷ αὐτὸς, ποὺ ἡ δραστηριότητᾷ
του βρίσκεται συγκεντρωμένη στὸ σφιχτὸ κόμπο μιᾶς μικρῆς
κορδέλας.

— Γιὰ τὸ παιδί μου, ξαναλὲ ἡ Στάς ἀναστενάζοντας, καὶ
κάνοντας ὅτι μπορεῖ γιὰ νὰ τονε βολέψει ἀπάνω στὴν προσπά-
θειά του. Τὶ νὰ κάνει τάχα τὸ παιδί μου; . . .

— Καημένη Στάσα, μποροῦμε νὰ μιλήσουμε γι αὐτὸ κι ἀργό-
τερα, τῆς ἀποκρίνεται ὁ Γιαννοῦλης, γέροντάς τὴνε ὀπίσω στὸ
ντιβάνι, μὲ μουρμουρητό.

Μιὰν ὥρ ἀργότερα, μιλοῦσανε γιὰ τὸ παιδί της ψυχραιμότερα:

— Ἐέχασα νὰ σοῦ πῶ σι ἀλήθεια πὼς ἐπέρασε σήμερα τὸ
πρωτὶ ἀπὸ τὸ γραφεῖο μου, ἡ κερά Στάμω.

— Ἐ λοιπόν;

— Φαίνεται πὼς ὁ γιός σου εἶν ἀδιάθετος.

— Ἄρρωστο τὸ παιδί μου! Ἄ γι αὐτὸ λοιπόν. . . .

— Δὲν εἶναι λόγος νὰ τρομάξεις ἀγαπούλα μου γι αὐτό. Σκέψου, στὸ κάτω κάτω, θάταν τόσο προτιμώτερο.

Σωπαίνει ὁ Γιαννούλης, καὶ ἡ Στάσα σκέφτεται σωπαίνοντας κι αὐτὴ.

Σὲ λίγο, ἀνατριχιάζει καὶ κρύβει τὸ κεφάλι μέσα στὶς παλάμες της:

— Τὸ ξέρω, ναι, ὡστόσο θάταν προτιμώτερο νὰ μοῦ τὸ πεῖς ἀμέσως μὲν ἤρθες. . . .

Τὴν ἀγκαλιάζει αὐτὸς νὰ τὴν παρηγορήσει, μὰ τὰ χάρδια, τὸν ξαναζαλίζουνε. Εἶν ἔτοιμος ἀκόμα καὶ νὰ παρακούσει τὸ γιατρό του.

— "ὦ ὄχι, ὄχι. Σὲ παρακαλῶ. Μὰ πῶς μπορεῖς λοιπόν. . . . Εἶναι φριχτό! Μονάχο του! Γιὰ τὸ θεό, εἶναι κι αὐτὸ μιὰ ὑπαρξὴ ἀνθρώπινη, κι ἐγὼ. . . ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ μιὰ παληογυναίκα. . . .

Δακρύζ ἡ Στάσα λέγοντας αὐτά.

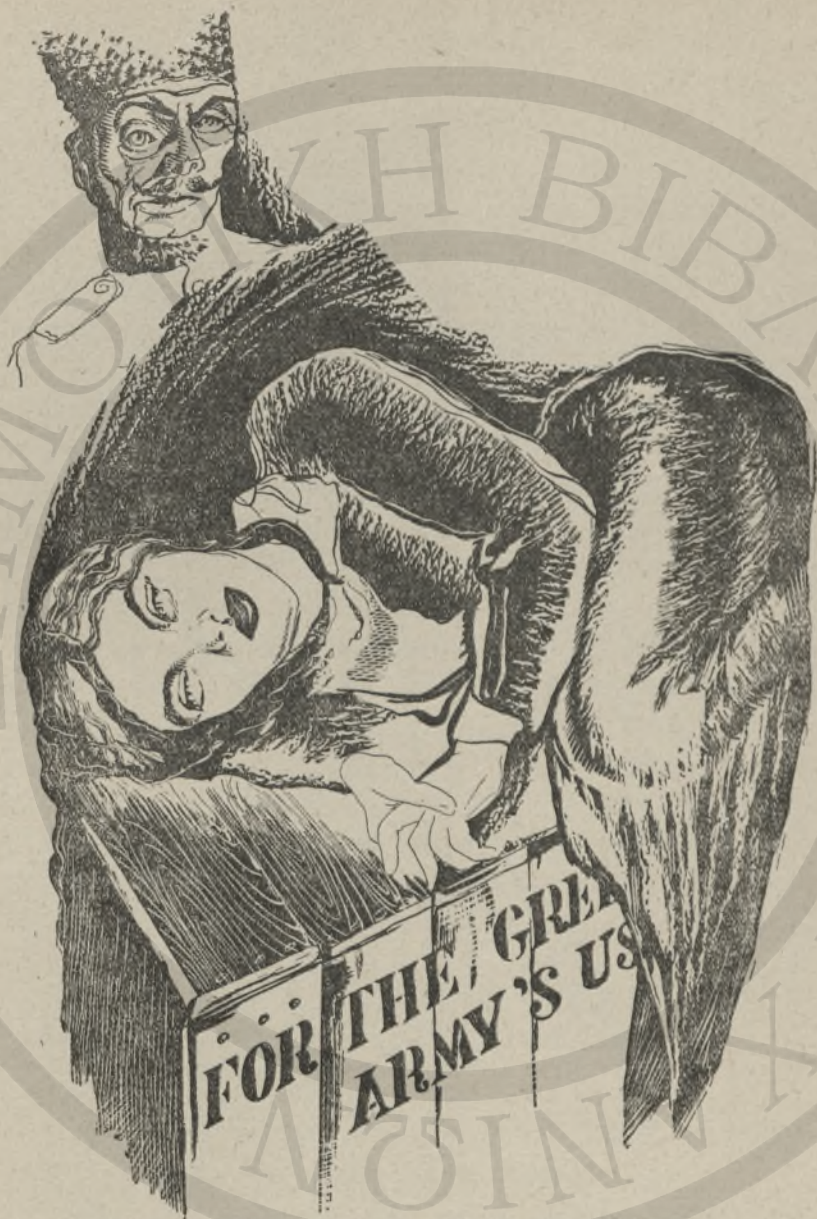
— "ὦ! "ὦ! Μὰ τώρα καταντᾶς ἀνόητη! Μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν τὸ φανταζόμουν πῶς θὰ σούκανε ἐντύπωση, ἕνας μικρούλης ἴσως πυρετός, ἕνα συνάχι. . . .

— Τ' ἄφισα τόσα χρόνια ὀλομόναχο. . . . Δὲν εἶμαι παρὰ μιὰ παληογυναίκα. "Ακουσε ποῦ σου λέω. . . .

— Δὲν εἶναι μοναχό του τὸ παιδί σου, τῆς λέει ὁ Γιαννούλης ἐπιμένοντας. Κι ἐνῶ ἀδιάκοπα τὴ γέρνει πρὸς τὰ πίσω, συμπληρώνει: "Ἐστειλα καὶ γιατρό νὰ τὸ φροντίσει. "Ἐλα κοντά μου, ἔλα ἀγαπούλα μου, κι αὔριο τοῦ πηγαίνουμε μαζὶ λουλούδια καὶ παιχνίδια. Ψέματα;

— Εἶσαι τόσο καλὸς τοῦ λέει ἐκείνη καὶ τοῦ παραδίνεται ξανά γιὰ δεύτερη φορὰ, κι ἀργότερα, γιὰ τρίτη.

Ξεδρομασμένος γιὰ καλὰ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα, κεῖνο τὸ βράδυ ὁ Γιαννούλης Ἄρτινός, παράτησε τὸ σπῆτι τῆς ἀγάτης

... άπάνω στην καούνα γράμματα καλοσταμπαρισμένα κεφαλαία, σέ γλώσσα
έγγλέζικη.. (σελ. 60).

του, στις ώρες τις μικρές, με τὸ μυαλό του ἀπασχολημένο πάρα πολύ, σὸν τρόπο τῆς ἐπιδιόρθωσης.

Ἡ Στάσα πάλι, καθὼς ἔμεινε μονάχη καὶ κοιμήθηκε, εἶδε σὸν ὕπνο της ἀμέσως, ὄνειρα παράξενα.

Εἶδε τὸ μικρὸ δάχτυλο τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ της νὰ μακραίνει καὶ νὰ χοντραίνει ἀφάνταστα, σὰν μεγαθήριο. Σκαρφάλωνε σιγὰ σιγὰ, πάνω στ ἀριστερό της στήθος καὶ τὸ πλάκωνε, κρούβοντας ὄλο καὶ περισσότερο τὴν ἀναπνιά της. Τὴν ἴδια τὴ στιγμή, ἄνοιξε κι ἀπ ἀντίκρου τὸ ντουλάπι της καὶ πρόβαλε μέσ ἀπ αὐτό, ὁ Γιαννούλης Ἀρτινός, κρατώντας εἰς τὰ χέρια του μιὰ σκάλα. Ἦταν μιὰ σκάλα ἐκείνη ποὺ κρατοῦσε, ἀσυνήθιστη, κι ἔμοιαζε με αὐτὲς ποὺ ἀνοικοκλειοῦν καὶ μεγαλώνουν, καὶ ποὺ με κείνη σκαρφαλώνουν στὰ καλώδια οἱ ἐργάτες, καὶ στὶς πυρκαγιὰς οἱ πυροσβέστες. Σ αὐτὴ τὴ σκάλ ἀνέβηκε ὁ Γιαννούλης Ἀρτινός ὡς τὴν κορφή της, κι ἀπὸ κει, ἄρχισε νὰ φωνάζει με φωνὴν παράξενη τῆς Στάσας. Γύρισ ἐκείνη κι εἶδ ἀπάνω στὸ κεφάλι του, τὸ πρόσωπο τοῦ γειτονόπουλου της τοῦ Παυλάκη. Τῆς φώναζε με τὴ φωνὴ τοῦ πιτσιρίκου, νὰ τοῦ στείλει ὡς ἐκεῖ πάνω, μιὰ καραμέλα. Τούδειξ ἐκείνη πόσο ἦταν δύσκολο νὰ τονε φτάσει τόσο ἀψηλά, μ αὐτὸ τὸ τρισκατάρατο, τὴ σταύρωνε νὰ βγεῖ καλὰ καὶ σώνει ἐκεῖ πάνω. Ἄρχισε τότες μιὰ συζήτηση μακρὰ καὶ πεισματάρικη συναμετάξυ τους. Στὸ τέλος, εἶδε κι ἀπόειδε ἡ Στάσα, κι ἀποφάσισε νὰ βγεῖ. Ἦτανε κιόλας εἰς τὸ τέταρτο σκαλί φτασμένη, ἔταν μιὰ μαυροφόρα χτύπησε τρεῖς χτύπους ἀλαφροῦς στὸ παραθύρι της. Γύρισ ἡ Στάσα καὶ τὴν κύτταξε στὰ μάτια. Ἡ μαυροφόρα τότες ἄνοιξε τὸ στόμα της, καὶ εἶπε:

— Τὰ . . . τὰ . . . τὰ . . .

— Χριστὲ καὶ Παναγιὰ μου, ἔσκουξ ἡ Στάσα, κι ὀλοτρέμουλη τινάχτηκε ὀρθὴ ἀπάνω ἀπ τὸ κρεβάτι της.

Ἐριξε στὸ κορμί της ὄσα ροῦχα βρῆκε πρόχειρα, καὶ

πέρασε και τὸ καινούργιο τζάμπερ, βλέποντας δυὸ ματιές, γιὰ νὰ βεβαιωθεί ἂν ἦτανε καλή, μέσ τὸν καθρέφτη.

Κατέβηκε τὶς σκάλες τοῦ σπιτιοῦ της σὰν ζουρλή και παραλίγ ἀπὸ τὴν σαστισμάρα της, νὰ βάλει πρῶτο τὸ ζερβὶ ποδάρι της στὸ δρόμο, ἀντὶς τὸ δεξιὸ ὅπως συνήθιζε.

— Κακόμοιρο μικρό. . . Δυστυχημένο μου παιδί. . .

Ἐπῆρ ἓνα ταξὶ και κατρακύλισε, ὡς κάτω μακρυά, πρὸς τὸ Θησεῖο, μὲ τὴν καρδιὰν ἀλαφιασμένη. Μόλις ἐπρόφταινε νὰ κάνει τὸ σταυρὸ της ὅταν περνοῦσαν ἀπὸ κάποιαν ἐκκλησιά.

Περάσαν ἀπὸ λασπωμένα στενοσόκακα, ὀπίσω ἀπὸ τὸ Γιάζι, και χορέψανε πολὺ μέσ σὲ λακοῦθες, ὥσπου νὰ σταματήσουν μπρὸς σ' ἓνα σπιτάκι, ἄς ποῦμε χαμηλό.

Πλήρωσε ταυτοκίνητο, ξεπέζεψε, στάθηκε λίγο ὥσπου νὰ φύγει, και ὕστερις, χτύπησε τὴν πόρτα. Τὶ τρόμος! τὶ σκοτάδι σαυτὴ τὴ γειτονιά πού τὸ παιδί της ἔζησ ἔφτα χρόνους!

— Στάμω, ἔ κυρὰ Στάμω, ξύπνα. . .

Χτυπᾶ πληγώνοντας τὰ δάχτυλά της εἰς τὰ ξύλα τῆς παληόπορτας. Καμμιὰν ἀπόκριση δὲν παίρνει ὡστόσο γιὰ πολὺ, και ὄλο και δόστου και ξαναχτυπᾶ εἰς τῆς κουφῆς τὴν πόρτα. Στὸ τέλος, ἀπὸ μέσ ἀκούγεται σὰν κατιτὶς κλαοῦρισμα ἀστενικιᾶς φωνῆς μικροῦ παιδιοῦ:

— Τὰ. . . τὰ. . . τὰ. . .

Μὲ μιὰ γερὴ σπρωξιά, ἡ πόρτα ἢ σαθρόπορτα ἀνοίγει δρόμο.

— Παιδί μου! . . .

Κλεισούρα, χωματίλα, και βρεμένα πανικὰ κορώνουν μὲ μιὰ μυρουδιὰ σὰν κόλασης, ἐκεῖνο τὸ πηχτὸ και τρομερὸ σκοτάδι πού ἡ Στάσα μας τὸ φαχουλεύει, μ' ὄλο της τῶ ματιῶ τὸ γούρλωμα, ἀκολουθώντας τὴ φωνούλα τοῦ παιδιοῦ της. Μὲ τεντωμένα ἔμπρὸς τὰ χέρια προχωρᾶ και σκουντουφλᾶ σὲ χίλια δυὸ κουρκοῦτια, ὥσπου νὰ φτάσει πάνω ἀπ' τὸ κρεββάτι του.

Μὰ νά, πού τώρα ψηλαφᾶ τὸν ἄμορφο τὸν ὄγκο ἐκεῖνου

τοῦ κακόμοιρου. Μ ἄγρια καὶ σπαραγμένη ἱκανοποίηση, καταλαβαίνει τὰ ἰσχνὰ του χέρια, ν ἀπλώνουν καὶ νὰ καδενώνουν γύρω στὸ λαιμὸ της.

— Παιδί μου, ἀγαπημένο καὶ φτωχὸ ἀγγελοῦδι μου, τοῦ λέει, κι εἶναι κάτιτις φριχτό, νὰ σκέφτεται κανεὶς τὴν ἀσημιά του, μὲ πόση τρυφερότη τὴν ἀγκάλιαζε καὶ τὴ φιλοῦσε ὀλοῦθε, μὲ τὰ πικραμένα χεῖλια της. Μὰ κεῖνο τὸ κακόμοιρο, σ ὄλο τὸ χαϊδολόγι τῆς μανούλας του, δὲν τοῦ βολεῖ ν ἀποκριθεῖ μὲ λόγια. Τὴ σφίγγει μόνο, καὶ τῆς κλαουρίζει πάντα τὸ σκοπὸ τὸν ἴδιονε. Σκοπὸ ποῦ τοῦ διόρισ ὁ Θεὸς ὁ πολυεσπλαχτος νὰ λέει, ὅσο βρίσκεται στὴ γῆς.

— Τὰ... τὰ... τὰ...

Δὲ σκούζει ὡστόσο ἀκόμα γιὰ πολὺ τὸ παραζούβαλό μας, στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάνας του. Ξάφνου, σὲ μιὰ στιγμή, τεντώνει τ ἀναχούρδικο κορμί του σὰ νὰ σφάζεται, σπαραξοῦνε τὰ κρῖα του τὰ μέλη, κι ὕστερις, ἀμολιῶνται ὅλα σὰν κουρέλια κι ἀναπαύονται γιὰ πάντα. Τ ἀδύναμα χεράκια του ξεσφίγγονται γύρ ἀπ τὸ λαιμὸ της, καὶ γλυτροῦν σὰν ἄχερα. Τρελλή ἀπὸ παράξενγν ἀγριάδα κι ἀπὸ πόνο, σηκώνει ἢ μητέρα του καὶ μπήγει μιὰ στριγγιὰ μὲς στὸ κοτάδι:

— Παναγίτσα μου!... Ἐνα κερὶ! ἕνα φῶς!...

Τὴν ἄλλη τὸ πρωὶ ἢ κερὰ Στάμω, τῆς εἶπε τὸ καὶ τό:

— Καὶ πρὶν ἀπ ὅλα, θέλουμε μιὰ κάσσα...

Ἐν ἀγοράκι ξυπολιάρικο τῆς γειτονιάς, δέχτηκε νὰ τῆς δείξει ἕνα πεθαμενατζιδικο, στὸ δρόμο τοῦ Θησεῖου. Ξεκινήσανε.

Ἐπ τὴν πολλή τὴ σαστισμάρα χτὲς τὸ βράδ ἢ Στάσα, ἐξέχασε νὰ βάλει ἀπλόχωρα παπούτσια. Φοροῦσ ἕνα ζευγάρι γόβες σπόρ, καινούργια, μὲ ἀγριόπετσο, ποῦ τὴνε πλῆγνωναν φριχτά. Ἐτσι, μόλις ἐπῆρε δέκα ζάλα μὲς στὰ στενοσόκακα, γιόμισ ἀπὸ γκριμάτσες τὸ χλωμὸ μουτράκι της. Κοντὰ σὲ

κειν ωστόσο τὸ δυσάρεστο, ἦρθε καὶ ὁ Θεὸς πάνω στὴν ὥρα, νὰ ρίχνει μιὰ φιλή φιλή βροχούλα. Στ ἀφηρημένο καὶ πικρὸ μυαλάκι της, στριμώνχουνταν κουβέντες σὰν αὐτές :

Τὴν ἔφταναν οἱ δυὸ χιλιάδες ποὺ κρατοῦσε ; "Αφινε τὸν μπακάλη χώρια, τὴ μοδίστρα καὶ τὸ χρεολύσιο γιὰ τὸ μικρὸ μπανάκι ποὺ ἐπρόστεσε στὸ φτωχικό της. Ἦτανε μιὰ περίσταση ἀπρόβλεπτη, καὶ θὰ τὴ βοηθοῦσε δίχως ἄλλ ὁ φίλος της. Πόσο νὰ κόστιζ ἄραγε τὸ νεκροκρέββατο ; Δὲν εἶχε ξαναπάρει ἄλλη φορά. Εὔρισκε περιττὴ τὴ νεκροφόρα. "Ἐνα μεγάλο ἀμάξι ἢ αὐτοκίνητο θὲ νάφτανε. Φτάνει νὰ συμφωνοῦσε τὸ σωφὲρ ἄπὸ πρὶν. Θὰ σιέπαζε καλὰ τὸ μούτρο τοῦ παιδιοῦ της μ' ἓνα πανὶ μεταξωτό. Δὲν ἤθελε νὰ τόβλεπε κανεὶς. "Αχ τὸ ποδάρι της ! Πῶς τὴν πληγώνει ἐκεῖνο τὸ παπούτσι ! Στέκει καὶ φάχνει ξαφνικὰ τὴ τζάντα της, γιὰ νὰ βεβαιωθεὶ ξανὰ πῶς τις κρατᾶ τις δυὸ χιλιάδες. Δόξα ὁ Θεός ! Τις εἶχε. "Αν εὔρισκ ἓνα φέρετρο βαθύ, νὰ κρύψει τὴν καμπούρα τοῦ παιδιοῦ της. . .

Στὸ μεταξύ, ὁ πιτσιρίκος, καθὼς τρέχει ἀπὸ μπροστά, βουτᾶ τὰ γυμνὰ πόδια του μὲ σθελτωσύνην ἀδιάφορη στὶς λάσπες, κι ἀπασχολεὶ πολὺ τὰ μάτια της, δίχως νὰ θέλει. Ὁ πόνος τῶ δικῶνε της ποδιῶ, τὴνε τρελλαίνει :

— Ἀκόμα θὰ μὲ τρέχεις ; Ἐ μικρὸ . . .

— "Οχι κυρία, νὰ τὸ μαγαζί. Ἐφτάσαμε.

Τὶ διάολο ! Σίγουρ αὐτὸς ὁ πεθαμενατζῆς, ἦτανε ρέχτης ! Ἔχει μιὰ ξύλινη παράγκα, καταπράσινη, μὲ κίτρινα δεντρὰ ζωγραφισμέν ἀπ ὄξω, καὶ μὲ μιὰ βαρελάρα μέσα γιὰ κρασί, πελώρια, ποὺ γράφει στὴν καμπουρωτὴ της ράχη : « Ρετσίνα ἢ παυσίλυπη, δώδεκα στὴν ὀκά ».

Τὴν ὑποδέχει ἓνας ἀντρακλας ψηλός, φαρδύπλατος, μὲ τὸ χαμόγελο τοῦ ἀνθρώπου ποὺ πουλάει στὰ σίγουρα. Τὰ γκρίζα του τὰ μάτια, πυκνοσίγουρα, καὶ τὸ μουστάκι του

φαρὸ καὶ γοργοκίνητο, δείχνουνε χίλιες καλωσύνες καὶ συμ-
πόνιες καθὼς τῆς μιᾶ :

— Σὲ τί μπορεῖ νὰ σᾶς φανοῦμε χρήσιμοι, κυρία ;

— Θέλω μιὰ κάσσα γιὰ ἑφτά χρονῶν παιδί.

Τῆς ρίχνει μιὰ ματιὰ ζεταστικὴ κι ἐνδιαφέρουσα, ἴσως
γιατὶ μπορεῖ νὰ τᾶρεσ ἢ φωνὴ τῆς. Ὅσο, συμμαζεύεται
καὶ σκαρφαλώνει σ' ἓνα ράφι. Σπρώχνει σὲ λίγο στὸ τεζιάκι
ἀπάνω, τρία νεκροκρέββατα :

— Αὐτὸ ἐδῶ, χίλιες δραχμές. Καθάρια καρυδιά. Τᾶλλο
εἶν ἀπὸ πεύκο. Ἐξακόσιες. Ὅσο γιὰ τοῦτο, δὲν σᾶς τὸ συσταίνω.
Κάνει μονάχα διακόσιες, μὰ θαρῶ πὼς δὲν εἶναι γιὰ σᾶς...

Ἡ Στάσα τὰ περιεργάζεται. Διστάζει γιὰ νὰ πεῖ κεῖνο
ποῦ σκέφτεται. Στὸ τέλος κοκκινίζει κι ἀποσώνει: Ναι... τὸ
δεύτερο τῆς ἄρεσε. Ὅσο, ἂν ἦταν λίγο μεγαλύτερο....

Ὁ καταστηματοῦργος τὴν κυτᾶει καὶ παραξενεύεται.

— Ἀκόμα πιὸ μεγάλο; Ὅχι δά. Δὲν γίνεται! Ἐδῶ χωράει
κι ὁ γιός μου ὁ μικρότερος ποῦ εἶν ὀχτῶ χρονῶ. Κωστάκης,
τοῦ φωνάζει, ἔλα δῶ....

Ἐνας Κωστάκης ποῦ γιὰ τὴ στιγμῆς, ἦτον σκυμένος
κι ἔγραφε σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς πράσινης παράγκας, ἀκοῦει τὴ
φωνὴ τοῦ πεθαμενατζῆ, καὶ ξεσηκώνεται. Δίχως νὰ τοῦ προ-
στάξουν ἄλλο τίποτις, μπαίνει στὴν κάσσα καὶ ξαπλώνεται
φαρδὺς πλατύς. Μασάει καὶ μαστίχα ὁ ἀθεόφοβος! Ἔτσι ἔκανε
ὁ Κωστάκης, κι ἀμέσως πάλι νάτονε, σηκώνεται καὶ ξαναπάει
πίσω στὴ γωνιά του.

Σαστίξ ἢ Στάσα βλέποντας αὐτὰ καὶ σιγομουρμουρίζει:

— Δὲν ἦτανε ἀνάγκη....

— Μπᾶ! καὶ γιατί παρακαλῶ; Ἡ δουλειὰ δουλειὰ κυρία
μου. Ἐπρεπε νὰ πεισθεῖτε....

— Εὐχαριστῶ.... Ὅσο, γιὰ τὸ μάκρος δὲν ἤθελα νὰ
πῶ.... Νά, μοναχὰ μοῦ φαίνεται ἀνάβαθο....

Γελά κι ἀναταράζει τίς πλατάρες του ὁ πεθαμενατζῆς.

— Πῶς; Δὲν τὸ φαντάζομαι νὰ βάλει ἐδῶ μέσα δυὸ παιδιὰ, τῆς λέει, τόνα πάνω στ ἄλλο. . . .

Στενοχωριέτ ἢ Στάσα μας πολὺ, μὰ σὰν γιὰ νὰ τοῦ δώσει εὐχαρίστηση, γελᾷ κι αὐτὴ στὰ λόγια του λιγάκι.

Τότες ἐκεῖνος τὴν ξαμῶνει μὲ τὰ μάτια του τὰ γκρίζα, καὶ τῆς λέει σοβαρά:

— Σίγουρα δὲ θὰ πρόκειται γιὰ ἓνα παιδὶ δικό σας. Θέλω νὰ πῶ. . . . Μὲ συγχωρεῖτε. . . . Δὲν εἶν ἔτσι;

Διστάζει ν ἀπαντήσῃ ἀμέσως. Στὸ τέλος μουρμουρίζει, παίζοντας τὰ γάντια τῆς:

— Φυσικά. . . .

Μικρὴ σιγὴ. Ὁ πεθαμενατζῆς τῆνε σπουδάζει μὲ τὰ γκρίζα του τὰ μάτια. Ὑστερις, σηκώνοντας τοὺς ὄμους δίχως νὰ γελᾷ, τῆς κατεβάζει ἓνα νεκροκρέββατο βαθύτερο.

— Σ αὐτὲς τὶς περιπτώσεις, καὶ στὶς μέρες μας, ἐτοῦτες ὅλες τὶς παληοδουλειές, τὶς κανονίζουν ἐργολάβοι κυρία μου, τῆς λέει. Μὲ συγχωρεῖτε πού μοῦ φάνηκε παράξενο, μὰ. . . ἂν εἶχατε τὰ μέτρα ἐξ ἀρχῆς. . . .

— Εὐχαριστῶ, τοῦ λέει ἢ Στάσα, καὶ ζητᾷ λογαριασμό.

— Παρακαλῶ. Στὸ τέλος τὰ λεφτά. Στὸ μεταξὺ θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μ ἀφίσετε νὰ σᾶς φροντίσω ὁ ἴδιος ὄλα τ ἄλλα. Μὲ νιώθετε. . . . Μοῦ φαίνεστε πρωτάρα. . . . Ἔτσι θὰ γίνει. . . .

— Ὅχι ὄχι! Γιὰ τόνομα τοῦ Θεοῦ! Αὐτὸ δὲν τόθελε ἢ Στάσα μὲ κανένα τρόπο. Μποροῦσε νὰ τὰ φτιάσει ὄλα μοναχὴ τῆς.

Ὁ πεθαμενατζῆς ἐπέμενε, καὶ τὰ μεγάλα γκρίζα μάτια του ἀνοιγοκλειούσανε παράξενα. Τὴν εὔρισκε μικρὴ κι ἀνήμεπορη. Θὰ τῆνε κλέβανε. Αὐτὸς τῆνε συμπάθησ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καθὼς ἐμπῆκε μέσα. Μὴ φανταστεῖ πῶς ἤθελ ἀμοιβὴ περίσσια γι αὐτὸ πού τῆς ἐπρότεινε. Κάθε ἄλλο. Εἶχε κι ἐκεῖνος θάψει δυὸ παιδιὰ δικά του. Ὁ Νίκος κι ὁ Καλόβουλος πνιγῆκαν καὶ χαθῆκαν τζάμπα, τὸ περασμένο καλοκαίρι στὸ κολύμπι. Ἐφά-

γανε καλά και πέσανε, με παραγεμισμένο τὸ στομάχι τους, στὴ θάλασσα. Τόνα θὲ νάταν τώρα δώδεκα χρονῶ και τάλλο δεκα-
τρίω. Τοῦ ἀπόμεναν ὁ Κώστας κι ὁ Γιωργάκης. Αὐτὸς ὁ τελευ-
ταῖος ἦταν δεκατέσσαρω χρονῶ. Ἐξυπνα και γερά τοῦ βγήκαν
ἔλα τὰ παιδιὰ του. Ὡστόσο τί νὰ γίνει; Τὸ χρόνο ποῦ τοῦ
πνίγηκαν τὰ δυὸ, ἔβαφε πράσινο τὸ μαγαζί του. Ἐμπασε
ἀκόμα μέσα μιὰ βαρέλα μὲ δυὸ τόνους ρετσίνατο Μεσογειτικό,
πρώτης γραμμῆς. Ναί. Τότες ἀκριβῶς, ἔταν τοῦ πνίγηκαν τὰ
δυὸ παιδιὰ, ἔμπασε τὴ βαρέλα. Στὸ διάλογο! Ὁ βλάκας ἢ
γυναίκα του δὲ βάσταξε τὴ συφορά, κι ἀκλούθησε τὰ δυὸ παιδιὰ
στὸν τάφο τους σὲ λίγο! Τί ἐκατάλαβε μ αὐτό; Ἄν ζοῦσε,
θάκανε μὲ δαύτην, τὸ λιγώτερο ἀκόμα, τέσσερα παιδιὰ. Τῆς
τόλεγε, μὰ κείνη δὲν τὸν ἔννιωσε ποτέ, και τούκανε σκηνὲς
γιὰ τὸ πρασινοβάψιμο τοῦ μαγαζιοῦ και γιὰ τὸ ρετσίνατο.
Πῆγε καλιά της, και τὸν ἄφισ ἔρημο και μοναχό.

— Ἔσεῖς, κυρά μου, ἔχει ἄντρα;

— Καὶ βέβαια ἔχω. . . Ναί. . . Μονάχα λείπει τὸν περισ-
σότερο καιρὸ στὸ ἐξωτερικό. Καὶ τώρα πάλι ἔλειπε. . .

Καλά, δὲν εἶχε φίλους, συγγενεῖς νὰ τὴ φροντίσουν;
Ἄκόμα, γιατί τοῦπε πρὶν πὼς τὸ παιδί δὲν ἦτανε δικό της;
Ἄϊ; γιατί; Γιατί ἤθελε τὸ φέρετρο βαθύ; Ἄϊ;

— Γιατί; . . .

— Ναί, γιατί; . . .

— Γιατί. . . Μὰ ὄχι ὄχι! Πέστε μου σὰς παρακαλῶ τί κά-
νει αὐτὸ τὸ φέρετρο κι ἀφίστε με νὰ φύγω. Γιὰ τὸ Θεό. . .

Εἶναι μεγάλ ἢ ταραχὴ τῆς Στάσας κι ὁ πεθαμενατῆς
στὸ τέλος, τὴν πονάει και τὴ σέβεται. Ζητᾶ τὸ δρόμο τοῦ
σπιτιοῦ τουλάχιστο γιὰ νὰ τῆς στείλει αὐτὸ τὸ πένθιμο ἐμ-
πόρευμα. Πὼς;! Ὁχι;! Θὰ στείλει ἐκείνη νὰ τὸ πάρει; Μὰ
γιατί; Αὐτὰ ἔλα στὸ τέλος καταπτούσανε παράξενα πολύ.
Ἐπρεπε νὰ τὸν συχωρέσει φυσικά. Δὲν ἦτανε πλασμένος ἀδιά-

κριτος. Ὁ κύρης του — θάπρεπε νὰ τὸ μάθει — ἦτανε Σαντορινιός. Εἶχε καὶ τίτλους εὐγενείας ὁ παπποῦς του. "Ἄν ἔλεγε καὶ κάτι παραπάνω, αὐτὸ γινόταν γιὰτὶ καταλάβαινε πὼς ἦτανε πρωτάρη καὶ μονάχη. Πῶς; Δὲν ἦτανε μονάχη; Καλὰ καλὰ. Παρντόν. Ὅσο γιὰ ρέστα, καὶ πάλι παρντόν. Δὲν εἶχε νὰ τῆς δώσει. Μποροῦσε νὰ περάσει ὅμως αὔριο μεθαῦριο νὰ τὸν πληρώσει, ἂν τῆς ἔκαν εὐχαρίστηση. Ποτὲς σὲ κείνες τὶς περιστάσεις δὲ δίνουν τὰ λεφτὰ προκαταβολικά. Ναί. Δὲν πρέπει νὰ πιστέφει πὼς τῆς ἔκανε χατήρι. "Ὀχι. Αὐτὸς βρισκότανε στὸ μαγαζὶ του πάντα τὸ πρωί. Ἀπὸ τὶς δέκα κι ὕστερα. Ὅχι μὲ δέκα. Σὰν ἔκανε λιανάδα, κατέβαινε τώρα καὶ δεκαπέντε χρόνια στὴν Πειραιϊκή, γιὰ φάρμα. Τίποτε δὲν τοῦ λείπει ἀπὸ τὰ σύνεργα τῆς ψαρικῆς. Εἶναι τὸ βίτσιο του. Καὶ βέβαια. Χαίρετε. Συγγνώμη. Εἶμαι κομμάτι φλύαρος. Ζωὴ σὲ λόγου σας. Μὰ πρὸς Θεοῦ! προσέχτε τὰ σκαλιά. Θὰ τσακιστεῖτε...

Τὸ παραζοῦβαλο τῆς Στάσας μας, τὸ θάψαν οἱ παπάδες μιὰ χαρὰ, στὶς τέσσερις τ' ἀπόγεμα.

Τώρα εἶναι πεντέμιση, κι ἡ Στάσα ἐπὶ τέλους βγάνει τὸ παπούτσι της καὶ ξεκουράζεται στὸ σπιτικό της. Σὲ λίγο, νάσου κι ὁ Γιαννούλης Ἄρτινός, μ' ἓνα μπουκέτο ἄσπρα τριαντάφυλλα στὸ χέρι.

Καθὼς τὸν ἀντικρῶζει κατὰ πρόσωπο, καὶ βλέπει τὰ θλιμένα του τὰ μάτια νὰ τῆνε κυττοῦν ξεταστικά, ὄλος ὁ πόνος της ξεχύνεται σὲ δάκρυα, καὶ βρίσκει λιμανάκι στὴν ἀγκάλη του. Ἐκεῖνος τῆ χαϊδεύει καὶ τῆνε παρηγορεῖ. Ὅσοτόσο, τῆ μαλώνει καὶ λιγάκι γιὰτὶ δὲν τοῦστειλ ἓνα μνηπτό. "Ἐτσι κατάφερε καὶ τόμαθε μόνο προλίγου. Ἐπῆρε κείνα τὰ τριαντάφυλλα γι αὐτήν. "Ὀχι. Δὲν ἔπρεπε, δὲν ἦτανε σωστὸ νὰ κλαίει. Ποιά; Μιὰ Στάσα! Μιὰ Στάσα ποῦ εἶδε τόσες συφορὲς μπροστὰ στὰ μάτια της. Σίγουρα ὄχι. Ὁ πεθαμὸς τοῦ παραζοῦβα-

λου ήταν ένα ξαλάφρωμα. Ήταν καιρός να φύγει από τη μέση εκείνο το κακόμοιρο έρπετό, που της εθύμιζε μονάχα θλιβερές στιγμές του βίου της.

Η Στάσα πάλι, τ' αποκρίνεται σ' αυτά, πώς ό καημός, δέν ήτονε για τὸ παιδί που έχασε. Δέν κλαίει γι αυτό. "Όχι. Κλαίει μονάχα, γιατί όσο ζούσε, τόχε θαμένο μέσ σέ κείνο τὸ φριχτό κατώγι τῆς γρηᾶς, τῆς κερά Στάμωσ. Τήν πιάνει ναί, τήν πιάνει τὼρ ἀνατριχίλα που τὸ σκέφτεται. Μά πῶσ λοιπὸν στραβώθηκε καί τ' ἄφισ ἐκεί μέσα ἐφτά χρόνους; Δέν ήταν μάνα αὐτή; Τί ήταν ἐπὶ τέλος ὡς τὰ χτέσ; Φείδι; "Όχιά; Μά καί τὰ φείδια τάχατες δέν ἀγαποῦν καί δὲ φροντίζουν τὰ παιδιά τους;

"Όλα τὰ παραπάνω κι ἄλλα τόσ ἀκόμα, ὁ Γιάννης Ἄρτινός, τ' ἀντίσκοβε μὲ χάρδια παιχνιδιάρικα. Τὸ μεγαλύτερό του ὡστόσο ἐπιχείρημα, ήτανε τὰ λογάκια που τῆς εἶπε, γιὰ τὸ μέλλον. Τῆς εἶπε λόγου χάρη, πῶσ ὁ χρόνος, ἔτσι γερή καί νέα καθὼς ήτονε, θὲ νὰ τῆς δώσει σίγουρα εὐκαιρίες γιὰ νὰ ξεπλύνει τίς κακές της θύμησης. Παιδιά, τῆς εἶπε, πῶσ μπορούσε νάκαν ὅσα ήθελε, καί δίχως πιά νὰ τὰ μπιστεύεται σὲ γρηῆς που ζοῦνε σὲ κατώγια σκοτεινά.

Φαίνεται νὰ τῆς ἄρεσε πολὺ ἡ γνώμη αὐτῆ τῆς Στάσας, γιὰτι ἀμέσως τῆς ἐπάψαν τ' ἀναφυλλητά, καί χαμογέλασε. Τ' ἄνοιξε τὸν ὀλάνθιστό της κόρφο μονομιᾶς καί τονε τράβηξε μὲ πόθο τρυφερό, ἀπάνω στὸ ντιβάνι. Καί κείνος δέν ὑστέρησε καθόλου ὡστόσο, εἰς αὐτῆ τὴν πρόσκληση. Μονάχα που γιὰ μιὰ στιγμή, καθὼς ἀλαφρογέρνονταν ἀπάνου της, μὲ γρηγοράδα καί μὲ τρόπο ἔμπειρο, ἐπῆρε τὰ συνηθισμένα του τὰ μέτρα. Βλέπεις, δικαιωμά του εἶναι κι αὐτουνοῦ νάχει τίς ἐδικές του γνώμες πάνω στὴν πατρότητα, καί νὰ ἐξασφαλίζει ἑκατὸ στὰ ἑκατό, ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς διαιώνισης τοῦ εἴδους, μ' ἀφορμή του.

Πάνω στίς κόκκινες κουρτίνες τοῦ παραθυριοῦ, καθὼς ἔστριψε

πρὸς τὰ ἐκεῖ τὸ κεφαλάκι τῆς, ἡ Στάσα, εἶδε ἀκόμα ἄλλη μιὰ φορά, νὰ ζωγραφίζεται ἡ φίρμα μὲ τὰ κεφαλαῖα γράμματα : For the Greek Army's use, M. I. E.

Τὴν ἄλλη τὸ πρωτὶ, δοξάζει τὸ Θεὸ ἡ Στάσα γιατί ἔβρεχε. Μονάχα ἐννηάμιση ἔδειχνε τὸ ρωλογάκι τῆς, σὰν ἔμπαινε, στοῦ πεθαμενατζήδικου τὴν πόρτα.

Ἄνοιγει διάπλατα τὰ μάτια του τὰ γκρίζα ὁ πεθαμενατζῆς καθὼς τὴ βλέπει, κι ἀμέσως στέλνει σ' ἓνα θέλημα περίπλοκο τὸ γιό του τὸν Κωστάκη. Κουνάει πολὺ χαρούμενα τὶς πλάτες του, τονε χαρτζηλικιώνει καὶ τοῦ λέει :

— Ὅστερ ἂπ ὄλ αὐτά, μπορεῖς νὰ πᾶς κι ἓναν περίπατο. Δὲ σὲ χρειάζομαι πρὶν ἂπ τὸ μεσημέρι, ἀκοῦς ;

Τὰ μάτια τοῦ Κωστάκη καὶ τῆς Στάσας, συναπαντιοῦνται μιὰ στιγμή, καθὼς αὐτὸς σαλτάρει τὴν μπασιὰ τοῦ πεθαμενατζήδικου. Δυὸ μάτια γκρίζα σὰν καὶ τοῦ πατέρα του. Ἄπαράλλαχτα :

— Ἀλήθεια, σήμερα δὲν πήγατε στὸ φάρμα ;

Στέκει μπροστά του, κι ἀναπάλλεται γλυκὰ τὸ στῆθος τῆς. Δὲν εἶναι ψέμα. Αὐτῆς ἦταν τὸ στόμα ποὺ ἐμίλησε, κι αὐτῆς εἶναι τὰ δυὸ μεγάλα μαῦρα μάτια ποὺ τὸν βλέπουνε, μὲ θάρρος καὶ μ' ἀπόφαση. Γιὰ τὸ Θεό ! Ὡς πότε τὸ λοιπὸν θὲ νὰ κρατήσῃ ἐκεῖ τὸ γήτεμα ; Γιατί τρεμολογáει αὐτὸς μπροστά τῆς, ἓνας κοτζάμου μαγκλαρᾶς ὡς ἐκεῖ πάνω ;

Θέλει νὰ τῆς ἀποκριθεῖ, νὰ τῆς μιλήσῃ κι αὐτὸς, μὰ δὲν μπορεῖ. Κομπῶν ἢ ἐμιλιά του στὸ λαρύγκι, καὶ θαρεῖ, πὼς πρέπει πρὶν ἀρθρώσῃ λέξη, ν' ἀνασκουμπῶσῃ πρῶτα τὰ μανίκια του, σὰν τοὺς παλληκαράδες στὸν καυγᾶ. Στὸ τέλος, βρίσκει γιὰ καλύτερο, νὰ ξεθυμάνει στὰ νοήματα.

Τραβᾶ στὸ βάθος τῆς παράγκας καὶ παραμερίζει μιὰ κουρτίνα πράσινη. Τὴ βλέπει ὕστερις ξανὰ στὰ μάτια, ὅσο

μπορεί πὸ ντρέτα καὶ πὸ ἥμερα. Ἐκείνη τοῦ χαμογελαῖ, πᾶναθεμά την καὶ τραβᾷ, πρὸς τὴν κουρτίνα ποῦ τῆς ἔδειξε, οἰγὰ οἰγὰ, σὰ νὰ πηγαίνει σὲ μιὰ λιτανεία ποῦ δὲ θάξιζε νὰ πάρει τέλος γρήγορα. Καθὼς περνάει ἀπὸ μπροστά του νιώθει, νὰ τῆς μουδιάζουσε γλυκὰ οἱ ἄρμοι τοῦ λυγεροῦ κορμιοῦ της.

Ἐπεσε ἡ κουρτίνα ἢ πράσινη ἀπὸ πίσω της, καὶ κλείνοντας τὰ μάτια της ἢ Στάσα, ἀκούει τὸν ἄντρα βιαστικὸ στὴν ἄλλη κάμαρη νὰ κατεβάζει τὰ ρουλὼ τοῦ μαγαζιοῦ, σὰ νάπιασε μιὰ ἐξαφνικὴ φωτιὰ στὴ συνοικία.

Σὰν ἄνοιξε τὰ μάτια της σὲ λίγο, ἀντίκρου ἕναν καναπέ δερμάτινο καὶ ξεφτισμένον ὄλουθε. Ἄπὸν ἀπὸ τὸν καναπέ, στὸν τοῖχο καρφωμένη, ἀπλωνότανε μιὰ μπάντα μὲ τὴ «νῆσο τῶν νεκρῶν» χρωματοκεντημένη. Ἄντίκρου, ἀπάνω σὲ τραπέζι μακρουλό, ἀνάμεσα σὲ τόνους καὶ ἐργαλεῖα, ἕνα φερετροῦδάκι ἄσπρο γιὰ μωρὸ παιδί, βρισκόταν μισοτελειωμένο καὶ ἀσυγῦριστο. Δεχότανε τὸ φῶς ἀπὸ τὸ μικρὸ φεγγίτη τῆς παράγκας μας ὀλόγισα πάνου του, καὶ ὑπόσχονταν νὰ μοιάσει μπομπονιέρας σὰν θὰ τέλειωνε.

Ὁ ἄντρας, μπῆκε μέσα σὲ λιγάκι, σὰν λαγὸς οἰγὰ, καὶ ἄρπαξε ξαφνικὰ τὴ Στάσα ἀπὸ τις πλάτες, δίχως νὰ βγάλει λέξη, καὶ ἀτολμος γιὰ νὰ τὴ δεῖ κατὰματα. Μέσο στὰ γερά τὰ μπράτσα του ὥστόσο, ἄφησ αὐτὴ τὸν ἑαυτὸ της νὰ πονεῖ καὶ νὰ συντρίβεται. Ριχτήκαν σὰν τὸ λύκο μὲ τὰρνὶ στὸν ξεφτισμένο καναπέ τοῦ πεθαμενατζήδικου, καὶ ὄλη τὴν ὥρα τοῦ πανηγυριοῦ πᾶκλούθησε, κάτ ἀπὸ τὰ κλειστὰ τὰ βλέφαρα τῆς Στάσας, ἀντιφεγγίζαν μὲ λαχτάρ ἀφάνταστη, τὰ γκριζὰ μάτια τοῦ μικροῦ Κωστάκη.

Ἐχάρηκε καὶ ἐφράνθηκεν ἡ Στάσα, σὰν σκαμένη γῆς, ποῦ περιμένει νὰ τῆς ρίξουνε νερό, καλὸ νερό, τοῦ οὐρανοῦ τὰ νέφαλα. Δὲν ἔχει τὴν ἄλλη καμμιὰ, πάρεξ τοῦ πιτσι-

ρίκου πού ρουφάει τὸ γάλα της, στριμόχνωντας μὲ τὰ μικρούλια δάχτυλά του, τὸ βυζί της.

Τὸν ἄλλο χρόνο κι ἔλας, ὕστερ ἀπ αὐτὴ τὴ γέννα—ὁ πεθαμενατζῆς ὡστόσο, τὰ κακάρωσ ἀπὸ νευραστένεια—ἡ Στάσα ἔφερε στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, δυὸ δίδυμες κοπέλλες πού κλωτσούσαν κι ἔλας, μόλις καθῶς κι ἐπρόβαλαν ἀπ τὴν κοιλιὰ τῆς μάνας τους.

KPHTH

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΠΟΝΤΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΕ ΠΑΣΧΑ
ΚΑΙ ΤΑΝΑΠΑΛΙΝ

Α΄.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΟΝ ἡμέραν, παραμονή Χριστόγεγνα, τοῦ στρίβει, νὰ καθαρῖσει τὸ μαυρισμένο τὸ γκραδάκι τοῦ πατέρα του. Τὸ ξεκρεμᾶ λοιπὸν καὶ βγαίνει ὄξω στὴ λιακάδα. Γιὰ βοηθοὺς σὲ τούτῃ τῆ δουλειά του παίρνει, λιγάκι ξύγκι χοιρινό, κι ἓνα παλῆρ τσουράπι μάλλινο, τῆς μάνας του.

Κάθεται τὸ λοιπὸν στὴ ρίζα μιᾶς ἀγριεληᾶς, κι ἀρχίζει τὸ καθάρισμα. Ἄντικρυ, ὀμπρὸς στὰ πόδια του, ὁ μαῦρος του ὁ μαντρόσκυλος, ὁ Πασειδώνης, παίρνει κι αὐτὸς μιὰ θέση καθιστὸς στὰ πισποδάρια, καὶ τότε βλέπει ἀδιάκοπα στὰ μάτια.

Γελάει σὲ λιγάκι ὁ ἀφεντικός του καὶ τοῦ λέει:

— Μῶρε σὺ διαόλου ¹μιαρό, γιάντα μωρὲ νὰ μὴν εἶσαι μπεγίρι; ².

Οἱ κότες πέρα δῶθε κακαρίζουνε, τρέχοντας πῖς ἀπόνα πετεινό, πὸν τοὺς ἀνοίγει δρόμο. Καθὼς ἡ μυροδιὰ τῆς παχειᾶς γῆς, βρεμένης ἀπ τὴν πρωϊνὴ τὴν πάχνη, κορώνει τὸν ἀγέρα, γίνονται λαίμαργες καὶ στρίγκλες. Δὲν μένει γιὰ τὸν πετεινὸ οὔτ ἔν ἀραποστᾶρι ἢ σκουλήκι. Μὰ κείνος, μοιάζει νὰ πορεύεται, τσιμπόντας τες διαδοχικά, κι ἀπ ὅλες περισσότερο μιὰ χοχλιδάτη κότα, πὸν καθὼς τσιμπιέται κουκουβίζοντας, ψάχνει τὴν ἴδιαν ὥρα γιὰ νὰ βρεῖ τροφή, σὰν γιὰ νὰ μὴν τὸν χάνει τὸν καιρὸ της ἄδικα.

Μιλᾶει πάλι ὁ Μποντικογιαννίδς τοῦ σκύλου του:

— "Ἄν εἴσουνα μπεγίρι μῶρε σὺ, διάλε το ἀπολοιμάρους ³ μου ἂ δὲ σούβαζα γερά-γερά μιὰ σέλλ ἀπὸ χρυσάφι, σὰν τὸ βαγγέλιο το ἐκκλησιᾶς. . . Ὡστόσο, ἀπὸ μέσα του, ἔχει ἀντίρρησης γι αὐτὰ πὸν λέει στὸ σκύλο. Τὴ χρυσὴ σέλλα, δὲ θὰ τὴν ἔβαζε ἀμέσως στὸ μπεγίρι του. Πρῶτα θὰ καθαλοῦσε δίχως σέλλα καὶ μὲ δίχως χαλινάρι. Θάξερε τὸ μπεγίρι νάναι ὑπάκουο σὲ νοήματα. "Ἐτσι λοιπὸν καθάλλα, μιὰ καὶ δυὸ θὰ σπίθιζε στὸ δρόμο γιὰ τὴ χώρα. Στὴ μέση, στὸ ζωνάρι του, θάχε τὴν ἀσημένια κάμα, καὶ στὸν ὄμο, τὸ γκραδάκι. Δὲν εἶχε κατεβεῖ παρὰ μονάχα τέσσερεις βολές στὴ χώρα. Ὡστόσο, εἴξερε καλὰ πὸν βρίσκουνταν ἡ μπάγκα. Θάμπαινε μέρα μεσημέρι ἴσια καὶ παλληκαρίστικα, δίχως νὰ ξεπεζέψει ἀπ τὸ μπεγίρι

¹ Μιαρό=ζῶο μικρό, ἀσημαντὴ ὑπαρξή.

² Μπεγίρι=ἄλογο.

³ Ἀπολοιμάροι=οἱ ὑπόλοιποι.

του. Θὰ σάστιζαν καὶ θὰ φοβόταν οἱ φραγκοντυμένοι ὡς θὰ τὸν ἔθλεπαν. Μὰ κείνος θὰ τοὺς ἔδινε κουράγιο :

— Γέροι καὶ νιοί, γυναῖκες καὶ κοπέλλια, θὰ τοὺς φώναζε, ἐτοῦτο τὸ χρυσάφι ποὺ θὰ πάρω, τόχω γιὰ τσοὶ φτωχοὺς καὶ γιὰ τὸ ντέρτι μου. Μὰ τὰ φυσέκια πούχω στὸ ζωνάρι, τάχω ταμένα γιὰ τσοὶ χωροφύλακους κι ὄχι γιὰ λόγου σας. Ἄσοῦστ ἀπὸ τὴ μέση!

Κι ὅταν οἱ φραγκοδράκηδες θὰ παραμέριζαν, αὐτὸς θὰ ζύγωνε γοργὰ κατὰ τὴν κάσσα!

Καὶ τί δὲν εἶχ ἀκούσει γιὰ τὰ παραδόκουτα ὡς τὰ σήμερα!

Πὼς τάχουνε χωσμένα μέσα στὰ νερά. Πὼς μόλις τ ἄγγιζε κανένας ποὺ δὲν εἴξερε, πυροβολοῦσαν ἀπὸ ἑκατὸ μεριὲς μαζί, καὶ πὼς ἀκόμ ἂν τύχαινε νὰ τηγε σκαπουλάριζε κανεὶς ἀπ τὸ νερὸ κι ἀπὸ τὸ ντουφεκίδι, σίγουρα δὲ θὰ γλύτων ἀπ τὶς φλόγες κι ἀπ τ ἀναλυτὸ μολύδι ποὺ χυνόταν ἀδιάκοπα, ἀπὰν ἀπὸ τῆς μπάγκας τὴ σκεπή.

Μὰ τοῦτα οὐλα, τάχε γραμμένα κείνος στὰ στιβάνια του τὰ προπερύσινα! Κι αὐτό, γιὰ τὴ Μποντικογιώργενα ἢ μάννα του, τοῦχε ἀπὸ βυζανιάρικα κρεμάσει στὸ λαιμό του, ἀγιοκωσταντινάτο φυλαχτὸ ποὺ δὲ χοράτευε. Ἔτσι, καλὰ ταμπουρωμένος, θάνοιγε μὲ τ ἄζημιο τὴν κάσσα, κι ἐνῶ θὰ φόρτωνε βαρεὶὰ χρυσάφι τ ἄλογό του, οἱ φραγκοβράκοι γύρω του θὰ στήνανε κύκλο μεγάλο, καὶ θὰ τονε δείχνανε μὲ φόβο καὶ μὲ θαυμασμό.

Πάνω στὴν ὦρα, νάσου, θάφταναν κι οἱ χωροφύλακοι!

Γιὰ γοῦστο, θάφινε νὰ τοῦ τραθήξουν μιὰ δυὸ μπαταργιές! Κι αὐτό, γιὰ νάθγει κάτ ἀπὸ τὶς ντουφεκιές τους ζωντανός, κι ὕστερις, νὰ τοὺς βγάλει λόγο :

— Μῶρε σεῖς, θὰ τοὺς ἔλεγε, γιάντα σκορπάτε βερεσὲ τὰ βόλια σας; Ρίχτε μωρὲ στὴ λάσπη τὰ καλπάνια σας, κι οὐλοὶ μαζί ἐλάστε στὰ βουνὰ πο πίσω μου. Θὰ δώσουμε χρυσάφι τσοὶ φτωχοὺς, καὶ σκουλαρίκια τσοὶ γυναῖκες νὰ χαροῦνε.

Καημό και πόνο δὲ θὰ ξαναἶδει ὁ ντουνιαῖς ἂ μ' ἀκλουθήσετε, και δῖπλα μου, θαστάζους πιά, δὲ θὰ σὰς πεί μουδ ὁ θεός! . . .

Θ ἀγόραζε μπεγίρια σ ἔλους μαῦρα, ἀπὸ τὴν Ἄραπιά, και θ ἀνεβαίναν στὸ χωριὸ γοργά, σὰν τοὺς δαιμόνους.

Παραμονὴ Χριστούγεννα ὡς ἦτανε, θὰ βρῖσκανε τὴν Οὐρανία στὸ πεζούλι της, νὰ παίζει τὰ πεντόβολα. Θὰ σίμωνε κοντά της και μὲ φρόνηση θὰ τὴν παρακαλοῦσε νὰ σηκώσῃ τὸ τσεμπερί της. "Ἔτσι, ὡς θὰ τὸν ἔβλεπε στὴ δόξα του, δὲ θάχε τὸ κουράγιο ν' ἀρνηθεῖ, και τὰ μαλλιά της τὰ χρυσὰ θὰ σπῖθιζαν κάτ' ἀπ' τὴ χειμωνιάτικη λιακάδα. Κι ἐκεῖ, μπροστά σὲ χίλια, σ ἑκατὸ χιλιάδες ἄλογα κατάμαυρα, και μύριους μελαψοὺς καβαλλάρεους ποὺ τὸν λάτρευαν, θάσκυβε, και θὰ σήκωνε τὴν Οὐρανία γιὰ νὰ τὴν καθίσει πλάι του, ἀπάνω στὴν δλόχρυσή του σέλλα. Τόση θὲ νάταν ἡ γοργότη του σαὐτὸ τὸ φέροισμο, ποὺ ἡ κόρη σασιτισμένη και κοκκινομάγουλη, μόλις θὰ πρόφτανε νὰ κατεβάσῃ τὸ φουστάνι της, γιὰ νὰ μὴ δοῦνε τόσοι ἄντρες τὸ μικρὸ της τὸ ποδάρι.

Αὐτὰ σκαρφίζει ὁ Μποντικογιάννης ἀπὸ μέσα του. Κι ἔτσι καθὼς μὲ τόση θράση ὄνειρεύεται, γυαλίζοντας μὲ τὸ παληὸ τσουράπι τὸ γκραδάχι, βγάνει τὴ γλῶσσα του ὄξω και τηνε δαγκώνει. Στὴ φόρ ἀπάνω τὴν πολλή, βάνει και δυὸ φυσέκια σὲ ὄπλο και τραβάει. Βροντάει ὁ κόσμος.

Ὁ πετεινὸς κι οἱ κότες τὰ χρειάζονται. Μὰ ὁ Πασιδῶνης νιώθει καθὼς φαίνεται πολλὰ τ' ἀφεντικοῦ του, κι οὐρλιάζει πολεμόχαρα σαλτάροντας. Ἐβγήκε κι ὁ Μποντικογιώργης ἀγριεμένος ἀπ' τὸ σπῖτι του :

— Μῶρε συ δρούβαλε¹, φωνάζει, ἴντά παθες πρωτὶ πρωτὶ και ντουφεκίζεις;

— Ἐνας ἀσκορδαλὸς ἐπέτα και γλυκανά² ντου δυό, μὰ δὲν τὸν πέτυχα.

¹ Δρούβαλος = ἡλίθιος, γομάρι.

² Γλυκαίνω = Μεταφορ. σημαδεύω μὲ ντουφέκι.

—Καὶ μὲ τὸ γκρᾶ μωρὲ τοῖ κυνηγᾶς ἐλόγου σου το ἀσκορ-
δαλούς; Ἄναλεμά¹ σε στὸ νιονιό. Φέρ ἐπάε τὸ ὄπλο, μὰ δὲ
σ ἀξίζει ζάβαλε² νὰ τὸ κρατᾶς.

—Γιάντα μωρὲ πατέρα, μοῦ τὸ λὲς ἐτουτονά; Δὲ σοῦ τὸ
δούδω.

—Φέρε μωρὲ παε τὸ γκρᾶ!

—Ἵσκιες!

Μὰ ὁ Γιώργης ὁ Μποντίκης, δὲ χαρίζει κάστανα. Μὲ δυὸ
σαλτάρους νάτονε κοντὰ στὸ γιό του. Τοῦ παίρνει μὲ τὸ ζόρι
τὸ ντουφέκι καὶ τ ἀμολάει καὶ μιὰ σθερκιὰ γιὰ εἰδοποίηση:

—Θὰ σοῦ τὰ κουτσουρέψω τὰ ξερά σου ἄνε τὸ ξαναπιάσεις.

—Χριστοῦγεννα εἶναι γιέ μου, δὲν εἶναι Λαμπρή, ἀκούγαι
ἀπὸ μέσα κι ἡ φωνή τῆς μάνας του.

Μένει ὁ Μποντικογιάννης μὲ τὸ παληοτσούραπο στὰ χέρια,
καὶ βράζουνε ἀπὸ θυμὸ τὰ φυλλοκάρδια του:

—Ἄς εἶναι δά, θὰ δεῖτε σκιας³ ἔσεῖς κιαμμιὰν ἡμέρα!

Ἵστερ ἀναστενάζει καὶ θωρεῖ τὸ σκύλο του:

—Ἵχου διάλε τὴν πίστη σου μιαρὸ. Γίνου μωρὲ μπεγίρι,
καὶ τὰ ξαναλέμε...

Ἄπόγεμα. Ἡ Οὐρανία στὸ πεζούλι τῆς αὐλῆς τοῦ σπιτι-
κοῦ τῆς, παίζει πεντόβολα μὲ τὴν Κατερινιώ τῆ φιλενάδα τῆς.
Εἶναι κι οἱ δυὸ τους στὰ δεκάξη τους τὰ χρόνια, καὶ τὰ στή-
θια τους, ἀπὸ καιρὸ μὲ δυσκολία οἰκονομοῦνται κάτ ἀπὸ τὰ
περυσινὰ σκολιάτικα φουστάνια.

Ἐνας μεγάλος γάτος κοκκινόραβδος, γκαβὸς ἀπ τόνα μάτι,
πηδάει ἀπὸ τὸ δῶμα τοῦ σπιτιοῦ εἰς τὸ πεζούλι, κι ἀπ τὸ

¹ Ἄναλεμά σε=ἀναθεμά σε.

² Ζάβαλε=ἀληθινά.

³ Σκιας=τὸ λοιπόν.

πεζούλι σ' ένα θάμνο, όπου και χάνεται. Στὸ καλντερίμι τοῦ μονοπατιοῦ σπιθοβολᾶνε οἱ πρόκες τῶν καινούργιων σιθιανῶν τοῦ Γιάννη, καθὼς ἔρχεται.

— "Ἐτη πολλὰ μωρὲ κοπέλλες.

"Ἐτη πολλὰ σὲ σένα καὶ στὸ σόϊ σου, λέε ἡ Κατερινιώ, δίχως νὰ στρίψει.

— Ζάβαλε, δὲν τὰ βαρεθήκατε ἐτούτανά τὰ πετραδάκια ἀπὸ παίζετε;

— Καὶ δὲ βαριέσαι ζάβαλε τουλόγου σου, νὰ σουλατσάρεις ἐτσιδὰ μεροφυχτὲς; Γιάε μωρέ! Κι ἔχεις καὶ τόσο μπᾶϊ!

Γίνεται μικρὴ πάψη. Κάπου ἀπὸ δῶ, ἀκούγονται παιδί-στικες στριγκλιές νὰ λένε κάλαντα.

— Κ' ἴντα νὰ κάνω ἄ δὲ σουλατσάρω δὰ μωρὲ Κατερινιώ; Λόπις θαρεὶς πὼς εἼμ ἐγὼ γιὰ νὰ βοσκίζω τὰ πρόβατα τοῦ Λιανιδουκωστῆ;

— Καὶ γιάντα δὲ μαθαίνεις μπάρεμου¹ τὰ γράμματα;

— Γράμματα καὶ ξεγράμματα! Νὰ γίνω σὰν τὸ δάσκαλο! Χαλάλι. Καλύτερος κι ὁ Πασειδῶνης ἀπὸ λόγου ντου.

— "Ἀνθρωπος ἀγράμματος ξύλον ἀπελέκητο, τονίζε ἡ Κατερινή, χουφτιάζοντας μὲ σβελτωσύνη τὰ πεντόβολα.

— Περιτοπῶς! Κι ἐγὼ κατέω ἀπὸ τουτανά, λέει ὁ Γιαννιός. Ὑπεύθυνος εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ὑπαξιωματικὸς τῆς κωμοπόλεως!

Ἀὐτὸ τὸ «κωμοπόλεως», ὁ Γιάννης ὁ Μποντίκης, τὸ τόνο ἐντελῶς ξεχωριστά. Κι οἱ δυὸ κοπέλλες, γιὰ μιὰ στιγμὴ ξεστάθησαν.

— Γροικᾶς!² λέε ἡ Κατερινιώ. Ἰντάναι τουτανά πὸν πεσπελίξεις³ μῶρε σύ!;

— Θὰ πάω καὶ στὴν Ἀμέρικα, ἀποκρίνεται, καὶ ξεπατώνει ἓνα θυμάρι μὲ τὰ νευριασμένα χέρια του ὁ Γιαννιός.

Τότες κι ἡ Οὐρανία, πὸν γιὰ τὴ στιγμὴ δὲν εἶχε βγάλει

¹ Μπάρεμου=τοῦλάχιστον.

² Γροικᾶς="Ἀκουσον!

³ Πεσπελίξεις=τσαμπουνᾶς.

ἐμιλιά ἀπὸ τὸ στόμα της, ἀφίνει καὶ τῆς φεύγει μιὰ ρουκέτα γέλιου ξαφνικοῦ, καὶ ροδοκοκκινίζουν ὡς ταῦτιά τὰ μάγουλά της.

Σωπαίνει ἀμέσως κι ὕστερις, πάει νὰ μιλήσει σοβαρά, ἀλλάζοντας μιὰ δυὸ φορές μὲ βήχα τῆ φωνή της:

— Ἀλήθεια μῶρε σὺ Μποντικογιάννη, πῶς ἐκυνήγας τὸ πρωὶ το ἀσκορδαλοὺς μὲ τὸ γκραδάκι;

Τὰ μάτια τους συναπαντιοῦνται γιὰ ἓνα δευτερόλεπτο:

— Ὅσκες. Δὲν εἶν ἀλήθεια. Ἐνας ἀητὲς ἐψηλοπέτα καὶ τονε φοβέρισα.

Ἐκεῖνη δὲ μιᾶ, μὰ ξεκοκκινισμένη καθὼς εἶναι, ὄλο καὶ δόστου τὰ ξορίζει τὰ πεντόβολα μακρυά, κι ὕστερις, τὰ μαζεθεὶ πάλι μ ἓνα γέλιο, πού ἠχολογᾶ γλυκά μεσ στὴν καρδιά τοῦ Μποντικογιαννιοῦ.

Πάνω στὴν ὥρα, ὁ Πιτσιλης, ὁ Νταῆς κι ὁ Καμπουραντωνιός, τρία ξυπόλυτα καλόπαιδα πού λέγανε τὰ κάλαντα ἀντίκρυ στοῦ Καφσοθαγκέλη, ζυγώνουνε κοντὰ μὲ κάποιο φόβο.

— Ἐλάτε μωρὲ νὰ τὰ πεῖτε κι ἐπαέ, φωνάζει ὁ Γιαννιός, καὶ τοὺς πετάει τὸ μοναδικὸ τὸ τάληρο πού βρίσκονταν στὴ ζώνη του.

Μόλις καὶ τόδανε τὸ τάληρο ἐκείνοι, ἀνοίξανε εὐτὺς τις στοματάρες τους, κι ἀρχίνισαν τις ἀγριοφωνάρες.

Γελά ἡ Οὐρανία εὐτυχισμένη, κι ὁ Μποντικογιαννιός τὴ βλέπει καὶ τὴ χαίρεται.

Σὲ λίγην ὥρα, ὁ Μποντικογιάννης κατηφόριζε. Λιγάκι παρακάτ ἀπὸ τὸν πλάτανο τοῦ καφενέ, συναπαντιέται πάλι μὲ τὸν Πιτσιλη, τὸ Νταῆ καὶ Καμπουραντωνιό.

— Μῶρε σεῖς, τοὺς φωνάζει, φέρτε παὲ τὸ τάλαιο.

— Πιὸ τάλαιο μωρὲ Γιαννιὸ μασε γυρεύγεις;

— Τὸ τάλαιο μωρὲ ἀπου σὰς ἔδωκα ἔδὰ καὶ λίγην ὥρα γιὰ τὰ κάλαντα.

Θωριούνται τὰ παιδιὰ συναμετάξυ τους, ξηγιοῦνται, κι ἐφτὺς γιὰ τὸ καλύτερο, κόβουνε δρόμο, φέρνοντας τὰ πόδια ἴσαμε τ' αὐτιά τους. Μὰ κι ὁ Μποντικογιάννης εἴξερε νὰ τρέχει. Ἄνοίγει τίς ποδιάρες του, κι ἀρπάζει τὸ Νταῖ ἀπὸ τὸ σβέσκο.

— Ποιὸς εἶναι ὁ ταμίας σας μωρέ;

— Ἐγὼ μαι, λέει ὁ μικρούλης, τρέμοντας. Νάτο καὶ τὸ τάλαρο. . .

Τὸ παίρνει ὁ Γιαννιός, τοῦ δίνει κι ἓνα σφάλιαρο καὶ λέει:

— Διάλε τί νάω, ἂ δὲ σασε σφάξω καὶ τσοὶ τρεῖς, ἄνε ντὸ πεῖτε σὲ κιανένα τουτονά. Γροικᾶς;

— Γροικῶ λέει ὁ μικρὸς καὶ χάνεται στὸ μονοπάτι, σὺν ἀγέρας.

Βράδυ. Μεσάνυχτα ὥρα, στὸ κλησιδάκι τοῦ χωριοῦ. Ἡ Οὐρανία τοῦπε σίγουρα πὼς θάρθει.

Μόλο ποὺ ὁ παπᾶς δὲν πέρασε τὸ πετραχήλι ἀκόμα στὸ λαιμό του, γιόμισε κι ἔλας ὁ ἅγιος τόπος ἀπὸ χωριανούς καὶ χωριανές, γιὰ τὴ χρονιάρα μέρα.

Μπροστὰ στὸν Μποντικόγιαννη, παίρνει μιὰ θέσ ἢ Ζαφειρένια, κόρη τοῦ καφετζῆ, ἀφράτη καὶ γαλανομάτα κοπελλιὰ ὡς εἴκοσι χρονῶ. Εἶν ἀρραβωνιασμένη μὲ τοῦ παπᾶ τὸ γιό, ἀπὸ τὴν περασμένη τὴν ἀνοιξη. Ζερβά, στὸ εἰκονοστάσι τ' Ἀηγιώργη, στέκει ὁ Καρυδάκης. Ὅλη τὴν ὥρα στρίβει τὸ κεφάλι καὶ θωρεῖ κατὰ τὴν εἴσοδο. Τὸ ἴδιο κάνει κι ὁ Γιαννιός. Τὸ ἀναλόγι τοῦ δεξιοῦ τοῦ ψάλτη, τόχει πιασμένο ἀπόψ ὁ δάσκαλος καὶ βήχει, κάθε στιγμή. Στὸ ἀντικρυνὸ ἀναλόγι, τοῦ παπᾶ ὁ γιός, σκύθει λιγάκι μουτρωμένος γιὰ τὸ ἄδικο. Κι ἡ Ζαφειρένια, ποὺ ἀκούει τὸ βήχα τοῦ δασκάλου καὶ καταλαβαίνει τ' ἀρραβωνιαστικὸ της τὸ μούτρωμα, σκύθει καὶ λέει στὴ διπλανή της:

— Ἄντες νὰ δοῦμ ἐδὰ τὸ δάσκαλο, ἴντα λογῆς θὰ μᾶς τὰ πεῖ ἀπόψε.

— Περιτοπώς! Κι ἐγὼ κατέω ἀπὸ τούτανά... (σελ. 86).

— Εὐλογητοί ο θεοὶ ἡμῶν, ἀρχίζει μιὰ στιγμή νὰ λείει ὁ παπᾶς, κι δλάκερο τὸ ἐκκλησίασμα μὲ σούσουρο, σταυροκοπιέται καὶ μετακουνᾶ. Ὡστόσο, ἡ Οὐρανία δὲν ἐφάνηκε, κι ὁ Καρυδάκης κι ὁ Γιαννιὸς κυττάζουνε μὲ νεύρωση τὴν πόρτα. Ἡ Ζαφειρένια, πάνω στὸ συνοστισμό, στριμώχνει τὸ Μποτικογιάννη πρὸς τὰ πίσω κι αὐτὸς ξεπέφτει ἀπάνω στὸν Κορακοθωδωρῆ τὸ γέρο, ποῦ θέλει σώνει καὶ καλὰ νὰ κάνει καὶ μετάνοιες.

Βγαίνει ὁ παπᾶς ἀπὸ τὸ ἱερὸ καὶ θυμιατίζει: Ἡ γέννησή σου Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, φωνάζει ὁ δάσκαλος, σὰ νάτονε πολὺ ἀγριοθυμωμένος, κι ὁ Μποτικόγιαννης, δόστου καὶ στρίβει τὸ κεφάλι πρὸς τὴν πόρτα, ἐνῶ σι αὐτιά του ἔρχονται ἐτσιδὰ τὰ λόγια τοῦ ψάλτη:

«... ἐν αὐτῇ Γαρίτης ἄστρις λατρεύοντες, ὑπὸ Ἀστέρωσ ἐδιδάσκοντο».

Ἐξομολογημένη ἁμαρτία πῶς ὁ Μποτικόγιαννης, δὲν ἐμποροῦσε νὰ σχετίσει εὐκολα τὸ «αὐτῇ» μὲ τὸ «Γαρίτης». Θαρεῖ, πῶς ἀπ αὐτὴν οὐλὴν ἐδῶ τὴν ἅγιαν ἱστορία, ἔτσι καθὼς τὴν εἶχεν ἀκουστὰ κι ἀπὸ τὴ μάνα του, τὸ πιὸ ἀξιοπρόσεχτο κομμάτι ἦτονε, τ ἄστρι ποῦ πορπατοῦσε, τὰ δῶρα τῶν μάγων, κι ἡ σφαγὴ ἀπούσαν ὁ Ἡρώδης στὰ παιδιὰ! Ὅλα τὰ ἄλλα, τοῦ φαινόνταν μπερδεμένα καὶ ἀσήμαντα. Ἀσήμαντος καὶ μπερδεμένος τοῦ φαινότανε ἀκόμα κι ὁ τρόπος, ποῦ ἄφισ ὁ Χριστὸς νὰ τὸν σταυρώσουνε. Εἶναι νὰ τὴ βλογᾶνε τέτοια προσβολή;

Κάθεται καὶ τὸ ντουςουντίζεται¹ τὸ πρᾶμα: Καὶ δὲ μοῦ λὲς ἐδὰ ἔντα καλωσυνάδα εἶναι τουτηνέ; Κι ἅ γέμιζε μαθὲς ἀπὸ Χριστοῦς ὄλη ἡ γῆς, δὲ θάφταν ἕνας χωροφύλακας νὰ τσοὶ σταυρώσει οὐλοὺς καὶ νὰ τσοὶ ποτίσει ξύδι; Ὅσκες Χριστέ μου! Δὲν ἔζουνα στὰ χρόνια σου ἐγώ, κι ἀπῆς², ἐκάτεχα νὰ σ ὀρμηγέψω³ ἔντα νὰ κάνεις. Πῶς τὸν βαροῦμ ἐδὰ κάθε Λαμπρῆ

¹ Ντουςουντίζεται=συλλογίζεται

² Κι ἀπῆς=ἀλλοιῶς

³ Ὅρμηγέγω=ἐξηγῶ, δειχνῶ, καθοδηγῶ.

τὸν Ἰσκαριώτῃ μὲ τὸν γκρᾶ, ἔντα καταλαβαίνουμε; Τ ἄχαρα καὶ τὸν ἄνεμο βαροῦμε . . .

Τὰ λέει ὅλα τοῦτα ἀπὸ μέσα του καὶ σκέφτεται μαζί, πὼς εἶναι ἔξυπνος πολὺ ὁ ἑαυτός του. Μὰ ἡ ζεστάδα τοῦ κορμιοῦ τῆς Ζαφειρένιας, τοῦ κόθει κάθε τέτοια συλλογή. Ἔχει κολλήσει ἀπ ὦρα πάνω του καὶ βαρειαναστενάζει, ἀπὸ τὴ στενοχώρια τοῦ συνοστισμοῦ. Μετακουνιέται ὁ Γιαννίδς κι ἀθέλητά του, βρίζει :

— Δὲν πᾶς μωρὴ στὸ διάολ . . . Σούτ! σούτ! Ὁξ ὄρκος! λέει, καὶ σταυροκοπιέται μὲ τρομάρα.

Καὶ πρὶν ἀπ ὅλα, αὐτός, δὲν ἀγαποῦσε παρὰ μοναχὰ τὴν Οὐρανία. Ἡ ζέστα κάθε ἄλλης, δὲν στεκότανε νὰ τὸν πειράζει. Κι ἡ Οὐρανία τὸν ἀγάπαγε. Χτὲς βράδῳ, ἀπ τ ἀνοιχτὸ τὸ παραθύρι του, μήπως δὲν εἶδ ἓνα πεφτάστρι νὰ ξεσκίζει τὸ στερέωμα, σὰν ἓνα φωτεινὸ σπαθί; Ἐ, τὸ λοιπόν: Τὴν ὦρα ποὺ τ ἀστέρι χάραζε τὴ φωτεινὴ γραμμὴ του, ὁ Μποντικόγιαννης πρόλαβε κι εἶπε τρεῖς φορές: «Νὰ μ ἀγαπήσ ἡ Οὐρανία». Μεγάλη καλοσημαδιὰ καὶ τούτῃ! Γιατί, λιγάκι νάτونه ὁ Γιαννίδς στριμμένος στὸ κρεββάτι του ἀλλοιώτικα, οὔτε πεφτάστρι θάβλεπε, οὔτε τίποτα.

— Ἡ Παρθένος σήμερον, ψέλνει ἀπ τὰ ζερβὰ τὸ παπαδό-παιδο, τὸν ὑπερούσιον τίκτει.

Κι ἡ Οὐρανία ἦτονε παρθένα. Ψέματα; Παρθένα καὶ παρθένα, λέει καὶ ξαναλέει ἀπὸ μέσα του ὁ Γιαννίδς, κι εὐχαριστιέται δίχως κι ὁ ἴδιος νὰ καταλαβαίνει τὸ γιατί. Παρθένα ἦταν κι ἡ φιλιότσα του. Ὡστόσο κάποτες, ἀρρώστησε μὲ δρουμπικία¹ καὶ σὲ πέντε μῆνες πέταξ ἓναν παιδάρο ποὺ ἦτανε γιὰ νάτανε! Τ ἀδέρφια τῆς τὴν ἔσφαξαν τὴν ἔρημη, κι ὁ Μποντικογιαννίδς ντρεπόταν, μὰ δὲ μπόρεσε ποτὲς νὰ κταλαβεῖ γιατί τόκαναν ἐκεῖ τὸ φονικὸ οἱ δικοὶ τῆς. Λέγανε κάτι γιὰ στε-

¹ Δρουμπικία=ὑδροπικία

φάνια για παπάδες και τὰ ρέστα. Τάβρισκε ὡστόσο λίγα ἔλα
τοῦτα ἐκεῖνος, γιὰ νὰ ξεπλύνουν ἓνα τοσοδᾶ μεγάλο φονικό,
μιᾶς πού και τὸ κοπέλλι μάλιστα δὲ βγήκε παραζούβαλο¹.

—Ἄναλεμά σε Ζαφειρένι ἃ δὲν κοργιάσωμε, λέει ὁ Γιαν-
νὶδς ἀνάμεσα στὰ δόντια του, μὰ ὡστόσο, ἡ γλυκειὰ τῆς ζέστα
—δὲν τὸ κρύβει—πὼς τούφερνε μεθυστικὴ ζαλάδα στὸ κεφάλι.
Τούρχεται, ναι μὰ τὸ θεό, ν ἀπλώσει χέρι και νὰ σφίξει!

—Ὁ πρὸ Ἐωσφόρου ἐκ πατρὸς ἀμήτωρ γεννηθεῖς...

Ὁ Μποντικογιαννὶδς τaráζει σὰ λιοντάρι πὸ ξαγλίζουνε.
Δίνει μιὰ δυὸ σπρωξιὲς δεξόζερβα στοὺς χωριανούς, και βγαί-
νει ὄξ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά.

—Πίσω μου σ ἔχω Σατανᾶ! Δὲ θὰ κριματιστῶ χρονιᾶρα
μέρα. Ὅσκες!

Τ ἄστέρια λάμπουνε στὸν οὐρανὸ σὰ διαμαντόπετρες. Ση-
κῶνει τὸ κεφάλι και ρουφολογᾶ τὸ δροσερὸν ἀγέρα μὲ βαθιεῖς
ἀνάσες. Παίρνει τὸ καλντερίμι γιὰ τὸ σπίτι του σὰ μεθυσμέ-
νος, μὲ τὸ αἷμα του ζεστὸ κι ἀνάστατο.

—Ἄδικο νὰ σοῦ λάχει μῶρε σὺ παπᾶ! Ἴντα νὰ γίνω δά,
ἔτσά πὸ μὲ κατάντησες ἀπόψε!

Σκύθει κι ἀδράχνει μιὰ βαρειὰ κοτρώνα στὶς χεροῦνιες
του. Τηνὲ ζυγιάζει, κι ὕστερις, τὴ σφεντουρᾶ μακρῶά του μὲ
μανία.

—Ἄ και σ ἔφαγα! φωνάζει στὸν ἀγέρα, δίχως λόγο.

Στὸ μονοπάτι παρακάτω, καθὼς τὴ στρίθει τὴν αὐλὴ τῆς
χῆρας Σμαραγδίνας, ἀκούει νὰ τὸν ὀνοματίζουνε σιγὰ-σιγὰ
στὸ μισοσκόταδο. Ἦταν ἡ μαυρομάτα ἡ ἴδια ἡ Σμαραγδὶνα
πὸ τὸν φώναζε. Τῆς εἶχανε σωθεῖ τὰ σπέρτα και ζητοῦσε,
νὰ τῆς ἀνάψει τὸ λυχνάρι τῆς ὁ Μποντικογιαννάκης.

Δίχως νὰ τῆς ἀποκριθεῖ ἀμέσως, στέκεται και θωρεῖ τὸ
μαῦρο τῆς ἀχνάρι. Σὲ λιγάκι λέει:

¹ Παραζούβαλο=μισερῶ.

— Μώρε συ Σμαραγδίνα. Λόπισ¹ μὲ πῆρες γιὰ τὸν Καρυδάκη; Στὴν ἐκκλησιά ναι δὰ πολλήώρα καὶ ξανοίγει τὴν πόρτα τῆς, γιὰ νὰ σὲ δεῖ νὰ μπαίνεις.

— Κι ἔντα μὲ γνοιάζει ἐμένα γιὰ τὸν Καρυδάκη μώρε συ Γιαννιό; Ἄστονε νὰ θωρεῖ ὡς τὰ ξημερώματα. Ἐγὼ τὸ λύχνο θέλω νὰ μὲ ἀνάψεις ἀπὸ μούσβουσε. Ἄ δὲ σοῦ κάνει βάρος, κάμε τὸ καλό...

Ἡ χήρα τὸ φοβάται τὸ σκοτάδι, καὶ σφίγγεται ἀπάνω του καθὼς περνοῦνε στὸ κατώγι. Μιά μυρουδιά μαλλιῶν νιώθει νὰ τοῦ ξαγγλίζει τὴν ἀνάσα. Εἶναι δὲν εἶναι ἡ Σμαραγδίνα στὰ εἰκοσιπέντε της. Στρουμπούλα καὶ μελαχροινὴ μὲ ἓνα λακκάκι στὸ δεξιὸ της μάγουλο.

Γιὰ τὴ στιγμὴς, ἔχει καμένα κιάλας τρία σπέρτα ὁ Γιαννιός, δίχως νὰ βρεῖ τὸ λύχνο. Κάνει νὰ ἀνάψει κι ἄλλο, τέταρτο, μὰ τὸ χεράκι της, τοῦ παίρνει ἀπὸ τὰ δικά του τὸ κουτί, καὶ τότε σούρνει σὲ στρωσιδί μαλακό. Σίγουρα στὸ κρεββάτι της.

— Ἄδικο νὰ σοῦ λάχει, ἄ δὲ μοῦ μπαῖν ὁ πειρασμός, νὰ δῶ ἔντα γυρεύεις ἀπὸ μένα. Χιχιχί...

— Γιάντα λοδά;² ὡς τόσονὰ τὴν ἀγαπᾶς τὴν Οὐρανία; Τούρχεται νὰ θυμώσει γιὰ τὸ πείραγμα, μὰ δὲν τὸ δείχνει. Κι αὐτό, γιὰτὶ ἂν τόδειχνε, θᾶπρεπ εὐτὺς νὰ σηκωθεῖ καὶ νὰ τὸ στρίθει, πρᾶμα ποὺ δὲν τὸ ζήταγε τὸ αἶμα του.

— Ὡφου μωρὲ Γιαννιό πὼς ξεπετάχτηκες ἐστὰ ντελόγκως³ κι ἔγινες ντελικανής⁴! Ἐξάνοιγά σε ἐδᾶ⁵ ποὺ ἐπέρνας γιὰ τὴν ἐκκλησιά κι εἶπα: θεῖ μου μεγαλοδύναμε, πὼς νὰ ἀντικρύσω

¹ Λόπισ=μήπως, μπᾶς.

² Λοδά=Λέγω—δᾶ. Μεταφορ. δηλαδῆ.

³ Ἐστὰ ντελόγκως=ἔτσι γρήγορα, ἄξαφνα.

⁴ Ντελικανής=νέος λεβέντης, ὄρμος.

⁵ Ἐδᾶ=τώρα.

τὰ κονίσματα χρονιάρα μέρα; Ἐτσά ντουςουντιζόμουνα, κι ἔμεινα
ξαργουτοῦ μου¹ στὸ κατώφλι...

Τῆς Σμαραγδίνας ἡ φωνὴ τρεμολογᾷ καθὼς τὰ λέει, καὶ
δόστου τὰ μακρὰ τῆς δάχτυλα, παίζουνε μὲ τὰ κατσάρα του
τὰ μαλλιά. Κάτι θέλει νὰ πεῖ κι ὁ Γιάννης. Μὰ δὲ βρίσκει
λόγια, πάρεξ αὐτά:

— Ἄδικο νὰ σοῦ λάχει, ἄ δὲ μὲ σπρώχνει ὁ πειρασμὸς
νὰ δῶ ὡς ποῦ θὰ φτάξεις...

Δυὸ πυρωμένα χεῖλια τοῦ τὸ σφαλᾶνε τὸ στόμα. Γιὰ μιὰ
στιγμὴ ἀντιστέκεται. Μὰ μοναχὰ γιὰ μιὰ στιγμὴ. Ὅστερ ἀμέσως
γίνεται κι αὐτὸς σωστὸ θερίο. Τὸ αἷμα του δὲ σήκωνε νὰ τὸν
περνοῦνε γιὰ ψημάρι. Ὅλα κι ὄλα. Παίρνει πρωτοβουλία σὰν
βαρβάτο ἄλογο. Χυμᾶ. Ἐσπικίζει σὰ φονιας. Καὶ τῆ στιγμὴ
ποῦ τὸ μεγάλο τὸ γλυκὸ μυστήριον φτάνει, καὶ στ αὐτιά του
κουδουνίζουνε καμπάνες ἀπὸ μέλι, ἀκούγεται ἡ φωνὴ του νὰ
βρυχᾶται ἔτσι στὸ σκοτάδι:

— Ὅρσε! . . . Κατάπιεμε διαβόλου θηλυκό, νὰ ἡσυχάσεις! . . .

Κάποιος χτυπᾷ τῆς Σμαραγδίνας τὸ παράθυρο. Ὁ Μποντι-
κόγιαννης ἀνήσυχος κάνει νὰ σηκωθεῖ, μ αὐτὴ τονε μποδιίζει
νὰ σαλέψει. Ψηλώνει τῆ φωνὴ τῆς καὶ ρωτᾷ.

— Ποῖος εἶναι;

— Ἐγώ μαι.

— Ἐσύσαι Καρυδάκη;

— Ναίσκες. Γιάντα δὲν ἦρθες στὸν Ἀηγιώργη ἀπου
σ ἀνίμενα;

— Πῆρε μ ὁ ὕπνος μωρὲ Νικολή, καὶ ξέχασά ντο.

— Ἐ δὲ μπειράζει, ἀποκρίνεται αὐτὸς ἀφ οὖν ἔτσά. Στὸ
σχωρνῶ. Ν ἀνοίξεις θέλεις δὰ νὰ μπῶ;

— Ἐ ὄι δὰ μῶρε συ Νικολή! Χρονιάρα μέρα!

¹ Ξαργουτοῦ μου—ἐπίτηδες (ἐξ ἔργου).

— Έ τότες ἔχε γειά, καὶ καληνύχτα σου χρυσό μου, κι ἀπὸ χρόνου.

— Γειὰ καὶ σὲ σένα, καὶ καλὸ ξημέρωμα. . . .

Τὴν ἄλλη τὸ πρωῖ, ἡ Οὐρανία, παίζει πάλι πεντόβολα μὲ τὴν Κατερινιώ, εἰς τὴν αὐλή της. Νὰ κι ὁ Γιαννιός:

— Γιάντα μῶρε συ Οὐρανία, δὲν ἤρθες ψὲς ἀργὰ στὴν ἐκκλησιὰ μαζί μὲ τὸν μπαμπᾶ σου ἀπου μούταξες;

Τ αὐτιὰ τῆς Οὐρανίας κοκκινίζουνε στὴν ἄκρη. Ὅστερ ἀποκρίνεται.

— Πῆρε μ ὁ ὕπνος μῶρε συ Γιαννιὸ καὶ ξέχασά ντο.

— Φτοῦ! λέει κι ὁ Γιαννιός, καὶ παίρνει δρόμο σὰν τρελλὸς στὸ καλτερίμι. Οἱ κοπελλιὲς ξεστέκονται καὶ τὸν θεωροῦνε, ὥσπου χάνεται.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΜΠΟΝΤΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΕ ΠΑΣΧΑ
ΚΑΙ ΤΑΝΑΠΑΛΙΝ

Β΄.

ΠΑΣΧΑ

Ο ΓΙΩΡΓΗΣ ὁ Μποντίκης, παίρνει τὸ μονοπάτι ποὺ βγαίνει στὸ Περαχώρι, κοντὰ στοὺς μύλους. Καθὼς βαδίζει, δὲ βιάζεται νὰ φτάσει στὸ σπίτι τῆς Σμαραγδίνης τῆς χήρας. Στὸ μεταξύ, θέλει νὰ τὸ καλοσκεφτεῖ τί θὰ τῆς πεῖ. Ὅσο σιμώνει ὡστόσο, τόσο καὶ τὸ χωνεῖ περισσότερο τὸ ζήτημα. Σκέφτεται:

— Καὶ γιάντα δὰ νὰ μὴν ἐβγοῦνε σὲ καλὸ ἐτούτανά; Μοῦδε κι ὁ πρῶτος, μὰ μοῦδε κι ὁ γύστερος ἦτον ὁ γιός του ποὺ μικτοπαντρεύεται. Ἐτσαστρωσε κι ἐτσα θὰ κοιμηθεῖ. Ποῖς τοῦπε νὰ γλυκοσαλιάζει μὲ τοῖ χῆρες;

Σωστά. Κι ύστερις, γιά νά ποῦμε τήν ἀλήθεια τοῦ θεοῦ, κακή τανε ἡ Σμαραγδῖνα; Κάθε ἄλλο. "Όλα τὰ παλληκάρια τοῦ χωριοῦ, τῆ βλέπανε κιανένα δυὸ βολές στὸν ὕπνο τους τὴν ἑβδομάδα. Παθηάρικια, μελαχροινή, λέγανε πὼς τὸν ἔστειλε μιὰν ὄρ ἀρχήτερα τὸν ἄντρα της στὰ θυμαράκια, ἀπ τὴν πολλή τὴν ἐρωτοκατάνυξη. Λέγαν ἀκόμα, πὼς τὰ κόκκαλα τοῦ μακαρίτη τριζοβολούσαν ἀπ τὸ μεσονύχτι κι ύστερις, σὰν τὰ σιδερικὰ τοῦ κρεββατιοῦ τῆς γυναικούλας του, τίς ἴδιες ὥρες. Κι ἀλήθεια ὥστόσο νάταν ὅτι λέγανε, χήρα καὶ κοπελλιὰ μαζί, πάνω στὴ βράση τους, εἶναι δυὸ πράματα ποὺ θέλουν χαιδιολόγημα κάτ ἀπὸ τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς. Μὲ τοῦ Γιαννιοῦ τὸ γάμο, σίγουρα θὲ νὰ μερεύανε τὰ σωθικά της. Οὔτε κουθέντα.

ἌΟ Γιώργης ὁ Μποντίκης, στέκει γιά λίγο καὶ θωρεῖ στὴν κατηφόρα πο δεξά του, τίς ἀσημοπρασίνωτες ἐληές, καὶ τὴν πηχιά τὴ γῆς ποὺ περιμένει νὰ τὴ σπείρουνε. Τὸ μάτι του ὅσο παίρνει, ὡς τὴ σπηλιὰ τ ἀηδημητροῦ, εἶναι τῆς Σμαραγδῖνας χτήμα καὶ νοικοκυριό, κληρονομιά τ ἀντροῦ της.

Δὲν εἶναι χωρατὰς πὼς θὰμποροῦσε κάποτες κι αὐτὸς σὰν πεθερός, νὰ διαφεντεύει μὲ τὸ γιό του αὐτὸ τὸ χτήμα. ἌΟ μακαρίτης, βλέπεις, πῆγε στὴν Ἄμερικά. Ἐμάζεψε τοῦ κόσμου τὸ χρυσάφι, πῆρε κι ἓνα καπότο μὲ βαρειὰ γουναρικά, ἐγύρισε, κι ἀπόθανε. Ἔτσι, χρυσάφι γοῦνες καὶ ἐληφοτυιές, μαζί μ ἓνα παράξενο πολυόβροντο ντουφέκι, ἐμείνανε στὴ χήρα ξαφνικά.

— Ἰντα τοὶ κάμανε μαθὲς ἐκείνεσὰς τοὶ γοῦνες! σκέφτεται ὁ πατέρας τοῦ Γιαννιοῦ, καὶ καταντᾶ στὸ τέλος νὰ βλογα τὸν ἀγγονό, ποὺ ἀγέννητος ἀκόμα, γινόταν ἀφορμὴ σὲ τὴν ἀναπάντεχη. Μαζεύει ὥστόσο τὴ χαρὰ του ὅσο μπορεῖ, καὶ λέει:

— Οὐλ οἱ διαόλοι στὸ νιονιό ντου!! Ποῖς τοῦπε νὰ χαιδιολογιέται μὲ τοὶ χήρες; Ἐπρεπε νὰ κατέχει, πὼς τὰ βόλια τοῦ σογιοῦ τοῦ Μποντικογιωργῆ, δὲν εἶν ἀπὸ χαρτί, μόνο

ριζοβολούνε με τὸ πρῶτο. Ἔτσι, καθὼς τ ἀπόστρωσε θὰ κοιμηθεῖ.

Βρίσκει τὴ Σμαραγδῖνα ἀνασκουμπωμένη, μπροστὰ στὴν μπούκα τ ἀναμένου φούρνου τῆς. Φουρνίζει τὰ κουλούρια τῆς, κι εἶναι φιλοπασπαλισμένο τὸ φουστάνι τῆς τὸ μαῦρο μὲ τ ἀλεύρι. Πρῶτη φοράν ὁ Μποντικογιωργῆς τὴ βλέπει, δίδως τὸ τσεμπέρι τῆς.

— Λόπις θαρεῖς πὼς θάχουμε Λαμπρὴ δυὸ χρόνους, καὶ κάνεις τσανὰ κουλούρια;

Ἡ Σμαραγδῖνα, ξέγνοια καθὼς ἤτονε, ταραζεταὶ διπλὰ σὰ βλέπει τὸν Μποντικογιωργῆ. Σήμερις, αὔριο, πρόσμενε τὴν ἀπόκριση τοῦ Μποντικοσογιοῦ, κι εἶχε μεγάλο καρδιοχτύπι. Μὰ νά, ποῦ τωραδὰ, ἄς ποῦμε ὁ πεθερός τῆς, στέκεται καὶ τὴ βλέπει μὲ χαμόγελο ποῦ μολογᾷ καλὰ μαντάτα.

Τὰ λόγια βγαίνουν στρογγυλά, ξεκάθαρα, μὲσ ἀπ τὸ στόμα του:

— Κερά Σμαραγδινιώ, τῆς λέει, ὁ γιός μου θὰ σὲ πάρει γιὰ γυναῖκα του. Γροῖκα ὅμως, καὶ ξάνοιγε καλὰ ἔντα θὰ σοῦ πῶ. Δὲ θὰ σὲ πάρει ἀπὸ φόβο στὰ ντουφέκια τῶν ἀδερφιῶ σου. Νὰ μοῦ τσοὶ χαιρετᾶς καὶ νὰ τοὺς πεῖς, πὼς τὰ ὄπλα, ἐδᾶ καὶ χρόνους ἑκατό, δὲ σκιάξανε ποτές τὸ Μποντικόσογο. Ὁ Γιάννης θὰ σὲ πάρει γιὰτι ἀξίζεις κι ἐπειδὴς μαθές, κιανεῖς ποτές Μποντίκης δὲν ἀρνῆθηκε τὸ σπόρο ντου καὶ τὴν τιμὴ ντου. Γροικᾶς; Γιὰ τουτονὰ σὲ παίρνει. . . .

Χαίρεται ἡ Σμαραγδῖνα κι ἀναπάλλεται:

— Λόγος καλὸς ἐβγήκε πεθερέ μ ἀπὸ τὸ στόμα σου. Οὐλοὺς καλὰ νὰ μασε διαφεντεῦ ἢ μεγαλόχαρη, κι ἀπόκειας, γιὰ τὰ ὄπλα, ἀνάλεμά ντα. Ἐξορκισμένα νὰν ἐκειὰ ποῦ βρίσκονται μὰ δὲν τὰ σκιάχτηκα κι ἐγὼ ποτές μου, ἄς εἶμαι καὶ γυναῖκα.

Μὴν τὰ μπερδεύουμε λοιπὸς ἀνάμεσὸ μας μπλιό, καὶ δῶσε μου παεὶ τὴ χέρα σου καὶ τὴν εὐκὴ σου.

Τῆς δίνει ὁ Μποντικογιωργῆς τὸ χέρι του, ποὺ σκύβει ἐκεῖνη καὶ τοῦ τὸ φιλεῖ. Γιὰ μιὰ στιγμῆς, τὰ μάτια ἀνταμώνουνε. Βήχει ὁ Μποντικογιωργῆς καὶ λέει:

— Διάλε το ἀπολοιμάρους μου ἃ δὲν εἶναι μπουνταλάς, ἐκεῖδς ποὺ σ εἶδε κι ἀλησμόνησε τοὶ χάρες σου μωρὲ Σμαραγδινιώ! Ἄσε μου δὰ τὴ χέρα, νὰ πηγαίνω στοῦ θεοῦ τὸ δρόμο.

Δείχνει τὰ κάτασπρά της δόντια σ ἓνα γέλιο ἢ Σμαραγδινιώ, καὶ λέει ἀφίνοντας τὸ χέρι του:

— Σύρε καὶ πές τα τουτανὰ τοῦ γιοῦ σου, ἀποὺ δὲ μ ὀρέγεται καθόλου γιὰ γυναίκα...

— Κι ἴντα κατέει ἀπὸ γυναῖκες ὁ βεβζέκης;

Γελᾷ καὶ τῆνε ξαναβλέπει μὲσ στὰ μάτια, συμπληρώνοντας:

— Ἐδὰ θὰ στονε μπέψω γὼ τὸ δροῦβαλο.

Βγαίνει ὄξω κι ἀλαργεύει, δίχως νὰ στρίψει πίσω τὸ κεφάλι του.

Ὁ Πασειδώνης ἐμπροστά, κι ὁ Μποντικὸγιαννης ὀπίσω. Ὁ πρῶτος, κάνει τὴ συνηθισμένη του δουλειά, σὲ κάθε θυμωνιὰ ποὺ συναναντᾷ, κουνώντας ἴσα πάνω τὴν οὐρά του. Ὁ δεῦτερος, κάνει λογιαρισμούς. Θέλει νὰ βρεῖ, πόσω δραχμῶ μπαρούτι τοῦ χρειάζεται γιὰ νὰ σκαρώσει ἑκατὸ στράκες. Κάθε ποὺ ὁ δεῦτερος νομίζει πὼς ὁ πρῶτος βιάζεται στὸ βάδισμα, σκύβει, σηκώνει πέτρες, καὶ τοῦ τις ἀσφερτουρᾷ, μαζὶ μ αὐτὰ τὰ λόγια:

— Θὰ σοῦ τὴ σπάσω θέλει τὴν καράφλα, μόνο μὴ γλακᾷς. Λότις θαρεῖς πὼς πᾶς νὰ παντρευτεῖς ἐλόγου σου...

Λοιπόν: Ἡ κάθε στράκα, θέλει εἴκοσι λεφτῶ μπαρούτι. Καλά. Ἐχει τριάντα στράκες, ποὺ μᾶς κάνουνε ἕξη δραχμῆς. Πάλι καλά. Τώρα, πόσες δραχμῆς τοῦ λείπουνε γιὰ τις ὑπό-

λοιπες στράκες; Ἡ καλύτερα στάσου: Ἄς τόπερνε ἀνάποδα. Δηλαδή: ἄς ἔβγαζε τὶς τριάντα ποὺ κρατοῦσε, ἀπὸ τὶς ἑκατὸ ὅπου δὲν εἶχε. Πόσες ἀκόμα στράκες ἤθελε λοιπὸν γιὰ ν' ἀποσώσει ἑκατό; καὶ πόσω παραδῶ μπαρούτι χρειαζότανε γιὰ νὰ τὶς κάνει; Τὸ μυαλό του ἐθόλωνε.

— Ἄδικο νὰ σοῦ λάχει ναί, γραμματική!

Δὲ βρίσκει ἄκρη. Καὶ πρῶτ' ἀπὸ ἔλα, ἄφινε τὸ φυτίλι ἀλογάριαστο. Ὑστερις, τί μιλοῦσε γιὰ τὶς στράκες ποὺ τοῦ λείπανε, μιᾶς ποὺ δὲν εἶχε στὸ σακούλι του δραχμὴ!

Βγάνει μιὰ στράκα μὲς ἀπὸ τὸν κόρφο του, καὶ τὴ θωρεῖ:

— Δόπις θαρεῖς ἐδᾶ πὼς εἶσαι πράμα! Διάλε το ἀπολοιμάρους μου, ἄνε μπορεῖς νὰ σπάσεις κι ἓναν φύλλο! . . .

Ὡστόσο, νὰ ποὺ τούρχεται καὶ μιὰ καινούργια σκέψη: Ἐτούτη τὴ στιγμή παρακαλῶ, σὲ ποιὸν ἐπήγαινε; Εἶν ὀλοφάνερο: Στῆς Σμαραγδίνας. Καὶ τί ἦτονε γι αὐτὸν ἡ Σμαραγδίνα; Δὲ θάταν ἡ γυναίκα του ἀπ αὔριο; Ὡραῖα. Λοιπὸν, ἀφοῦ θὲ νάτανε γυναίκα του ἀπ αὔριο, γιατί καὶ σήμερις νὰ μὴν τοῦ δῶς εἴκοσι φράγκα; Λεφτὰ πολλὰ τὴ λέγανε πὼς ἔχει, κι ἀπ τὶς εἴκοσι δραχμῆς, σίγουρα θὰ περισσεύαν νὰ πάρει ὁ Γιαννιός, ὄχι μονάχα τὸ μπαρούτι, μὰ καὶ βαρελότα ἓνα σωρό.

Ἡ σκέψη ἐτούτη, δίχως κι ὁ Γιαννιός μας νὰ τὸ νιώθει, τοῦ κάνει γρηγορότερα τὰ ζάλα. Πετροβολαίει καὶ κλωτσάει τὸ σκύλο του:

— Μῶρε συ Πασειδῶνη! Γλάκα μωρὲ καὶ βρήκαμε μπαρούτι! . . .

Μὲ δυνατὰ ξεφωνητὰ χαρᾶς, δέχεται ἡ Σμαραγδίνα τὸ Γιαννιὸ στὸ σπίτι της. Τὸν ἀγκαλιάζει σβέλτα-σβέλτα, καὶ τοῦ τραγουδᾷ στ αὐτί:

— Ὡφου καλῶς τὸν ἄντρα μου τὸ φῶς τῶν ἀμαθιῶ μου! Ἰντάγινες μωρὲ Γιαννιὸ ἐδᾶ καὶ τόσες μέρες; Ὡς τοσονὰ μωρὲ τὴν ἐφοβήθηκες τὴν παντριγιά;

— Δὲ σκιαχτήκα ποτές μου γώ, μουδὲ τὸ διάολο. Ἡ μάνα μου τὰ φταίει ἀπὸ μ' ἀφόρεσε, νὰ μὴν ξαναπατήσω παὲ μέσα.

— Ψεύτρη! Ποιὰ μάνα σου μωρὲ σ ἀφόρεσε, ἀπὸ μὴν μονάχα ἐσὺ δὲ μ' ἤθελες γιὰ νύφη;

— Ἐγώ;!

— Νάσκεις. Ἐλόγου σου. Σούχει ξαγλίσει τὸ μυαλὸ ἓνα μυξάρικο, καὶ δὲ θωρεῖς ὀμπρός σου τέτοια κάλλη. Τροζέ, κοπέλι, δρούθαλε, καὶ κλέφτη τὴ καρδιάς μου! Ὁφου διάλε τὰ μάθια σου, ἂ δὲ σοῦ τὰ ξορίζω ἀπ' αὔριο νὰ τὰ κάμω δαχτυλιδόπετρες. . . .

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς Σμαραγδίνης δὲ μετριέται. Καθὼς μιλάει, ὄλο καὶ σφίγκει πιδὸ πολὺ τὸν Μποντικόγιαννη. Κι αὐτὸς, πὸν μέρες τώρα ἔχει ν' ἀντικρίσει τὴ λαχτάρρα τῆς, τοῦ φαίνονται τὰ χάδια τῆς καινούργια καὶ καρδυοχτυπᾶ χωρὶς νὰ θέλει. Βρίσκει πὼς εἶν' ἢ πιδὸ κατάλληλη στιγμή νὰ τῆς τὸ πεῖ. Μισὴ ντροπὴ δικιά του καὶ μισὴ δικιά τῆς. Εἶναι σωστὸ καὶ λογικὸ αὐτό, μὰ ἡ ζέστη πὸν τὸν φλόγιζε, ἀπὸ στιγμούλα σὲ στιγμή θεριεύει μέσα του καὶ τὸ ξεχνᾶ. Νάτους σὲ λίγο ἀπάνω στὸ σοφᾶ τῆς Σμαραγδίνης. Ὁ Πασειδώνης ἀπὸ μιὰ γωνιά τους βλέπει καθιστὸς στὰ πιασινὰ του πόδια.

Σφίγκονται. Ζέστη! Πολλὴ ζέστη! Τὰ τσόχυνα σαλβάρια τοῦ Μποντικόγιάννη βράζουνε. Γλυκὸ-γλυκὸ, τὸ μελαφὸ κορμὶ τῆς Σμαραγδίνης ξεπροβάλλει, κάτ' ἀπὸ τ' ἀναχορδισμένα τῆς τὰ ρούχα. Ὅλα πηγαίνουνε—ὡς εἶναι φυσικὸ—καλά, σ' αὐτὸ τὸ πανηγύρι τοῦ σοφᾶ, κι ὁ σκύλος, μισοκλίνοντας τὰ μάτια, μοιάζει νὰ περιμένει μὲ πεποίθηση πὼς θάρθει κάποιον τέλος γρήγορα. Μὰ νὰ πὸν τώρα, ξαφνικὰ καὶ ἀναπάντεχα—Κύριε λήσον! τούρχεται κανενὸς νὰ χάσει τὸ μυαλὸ του!—εἰς τὴν ἀρχὴ μιὰ μυρουδιά, κι ἀμέσως ὕστερις καπνὸς γαλάζιος ἀναδίδεται ἀνάμεσ ἀπὸ τὸ ἐρωτικὸ μας τὸ ζευγάρι τοῦ σοφᾶ! Μοιάζει μὲ θειάφι καὶ μπαρούτι ἢ μυρουδιά, μὰ δὲν προφταίνεις οὔτε νὰ τὸ σκεφτεῖς καλὰ καλὰ, καὶ νάσου ἀμέσως, ἓνα βροντο-

κόπι ἀρχίζει στὸ κατώγι τῆς Σμαραγδινίως, ἓνα διαολεμένο νταβαντούρι ποῦ χαλᾷ τὸν κόσμο.

Ἡ Σμαραγδὶν ἀφίνει μιὰ στριγγλιά, καὶ πέφτει λιγοθυμισμένη σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ σοφᾶ. Ὁ Πασειδῶνης ἀλυχτᾷ σαλτάροντας μ' ἀγριάδα στὸ κατώγι, κι ὁ Μποντικογιαννίδς ὀλόρθος, σὰν μπουρλότο ζωντανό, μπαρουτοκαπνισμένος, καὶ μὲ φημένα δάχτυλ ἀπὸ τὴ φωτιά, ξεμπλέκει καὶ πετάει δεξό-ξερβα τὶς στράκες ποῦ ἀπόμεναν, ἀπείραχτες ἀκόμα μέσθον κόρφο του.

Σὲ λίγ' ὥστόσο, ἔλα ἡσυχάζουνε κι ὁ Μποντικογιαννίδς γελᾷ. Σιμώνει τὴ Σμαραγδινιώ, καὶ καθὼς ἄκουσε νὰ γίνεται σ' ἐκεῖνες τὶς περιστάσεις, τῆς δίνει κάνα δυὸ χαστούκια. Ἡ Σμαραγδὶνα ξελιγοθυμᾷ περίτρομη, καὶ φέρνει τὰ δυὸ χέρια στὴν κοιλιά της :

— Ἰντάτανε μπρεσὸ κι ἐτουτονά ; Βαγγελίστρα μου !

Σηκώνει τὸ κεφάλι του ὁ Γιαννίδς, γελᾷ, καὶ ἀποκρίνεται :

— Πράμα.

— Ἰντα μοῦ λές μωρὲ πὼς πράμα, ἀποὺ ἐχάλασεν ἡ γῆς καὶ σείστηκεν ὁ οὐρανός.

— Πράμα σου λέω. Ἐκράτουνα μέσα στὸν κόρφο μου θειαφόσπιρτα καὶ στράκες τὴ Λαιμπρῆς. Ἐ, ἴντα περιμένεις ; Τὸ κούνι-κούνι ἐγὼ καὶ λόγου σου λοδά, τὰ τρίψαμε τὰ σπέρτα, καὶ φλογίσανε...

— ὦ νὰ χαρῶ τὸ νοῦ σου κανακάρη μου ἃ δὲ λογιάζομαι πὼς εἶσαι ντιμπιντούς¹ μωρό, τοῦ λὲ ἡ Σμαραγδὶνα, καὶ ἔλη τὴν ὥρα πατιώνει τὴν κοιλιά της μὲ τὰ χέρια, σὰ νὰ τηγε πονεῖ. Ἐλα φυχὴ τὴ ζήσης μου καὶ φῶς τῶν ἀμαθιῶ μου, καὶ ξόρκισέ τα τοῦτα τὰ μπουμπαρδωτά, γιατί θὰ μ' ἀποθάνεις πρὶν τὴν ὥρα μου.

¹ Ντιμπιντούς=ὄλιωσδιόλου

Στέκει ὁ Γιαννίδς ὥστόσο, δίχως ν ἀποκρίνεται καὶ τῇ θωρεῖ. Κάνει λογαριασμοὺς καὶ ὑπολογίζει. Βρίσκει πὼς τώρα δὲ μποροῦσε νὰ ζητήσῃ ἔτ ἤθελε, καὶ ἀκόμα παραπάνω. Τῆς λέει σὲ λίγο σοβαρά :

— Μῶρε σὺ Σμαραγδίνα, ἀπὸ ταχιὰν¹— ἄ θέλει ὁ Θεὸς— θὲ νάσαι μπλιὸ γυναίκα μου. Καὶ τώρα, τούτη τῇ στιγμῆς ποὺ σοῦ μιλῶ, θρέφεις μὲς στὴν κοιλιὰ σου τὸ κοπέλλι μου. Ἰντα μοῦ λές; Ἄξιζω σκιας μιὰ χάρη νὰ μοῦ κάμεις;

— Καὶ τῇ ζωῇ μου μῶρε συ Γιαννιό, δικιά σου. Πάρτηνε!

— Δὲ θέλω τῇ ζωῇ σου γὼ Σμαραγδινιῷ μου, παρὰ μονάχα ἑκατὸ δραχμῆς.

— Κι ἴντα τοὶ θέλεις τὸ ἑκατὸ δραχμῆς;

— Θέλω νὰ πάρω μωρὲ Σμαραγδίνα μου, μπαρούτι, στράκες, καὶ καμπόσα βαρελότα...

Ἄνοιγ ἡ Σμαραγδίνα διάπλατα τὰ μάτια της τὰ μαῦρα, καὶ τὸν ἀκούει, σὰ νὰ ὄνειρεύεται. Ὑστερις, τῆνε παίρνουνε τὰ γέλια καὶ ξεφωνίζει δυνατὰ, κρατώντας πάντα μὲ τὰ χέρια τὴν κοιλιὰ της :

— Ὡχου ἀνάλεμά με ἄ δὲν εἶσαι μπλιὸ μωρὸ καὶ ἀπ τὸ κοπέλλι σου, τοῦ λέει, δείχνοντας τὸν κρυμμένο της καρπό. Ἰντα τοὶ θέλεις τὸ ἑκατὸ δραχμῆς μωρέ; Νὰ μὲ ξεκάνεις; Δὲ σοῦ τοὶ δούδω ζάβαλε...

Αὐτὸ ἦτανε! Ὡστε τὸν πέρνανε λοιπὸν στὰ σοβαρὰ γιὰ παλαβό! Ὁ Μποντικογιαννίδς δὲ φαίνεται φχαριστησμένος ἀπ τὰ γέλια της. Τῆς ρίχνει μιὰ κουβέντα μὲ μεγάλη σημασία κατὰ πρόσωπο, καὶ τῆς τὰ κόβει σὰν μὲ τὸ μαχαίρι :

— Ἐ, μὰ καὶ ἐλόγου μου λοιπός, δὲ σὲ παντρεύγομαι, τῆς λέει, καὶ ἀμέσως κάνει γιὰ νὰ στρίψει πρὸς τῇ θύρα.

Ἡ Σμαραγδίνα, σφίγγει μοναμιᾶς τὸ στόμα της, καὶ μ ἕνα

¹ Ταχιὰ = αὔριο.

σάλτο ξεκρεμνά τ ἀμερικάνικο πολύβολο τοῦ μακαρίτη ἀντροῦ
της ἀπ τὸν τοῖχο :

— Ἰντάπες μωρε σὺ; Ἄνε σ ἀκούει, ξαναπές το δροῦβαλε!

Στέκει ὁ Γιαννιός, καὶ στρίβοντας, θωρεὶ ἐκεῖνο τὸ παρά-
ξενο ντουφέκι, μὲ τὴν μπούκα κατὰ πάνω του. Τούρχεται νὰ
σιμώσει πιδ κοντὰ καὶ νὰ τὸ δεῖ. Χαμογελά :

— Πές μου μῶρε συ Σμαραγδίνα, πῶς τὸ λὲν ἐτοῦτο τὸ
ντουφέκι ἀπὸ κρατᾶς, γιατί ἀλησμόνησα. . . .

— Μὴν πάρεις ζάλο, γιατί σ ἔφαγ ἄτιμε! Ξαναφωνάζει ἡ
Σμαραγδίνα, μὰ τὴν ἴδι αὐτὴ στιγμή, τὸ παρατᾶ στὰ χέρια
του τὸ ὄπλο καὶ σωριάζεται ἓνα κουβάρι, ἀπάνω στὸ σοφά.
Φαίνεται νὰ πονᾶ καὶ νὰ σπαράζει ἀπὸ σφάχτες πόνους, πὸ
νιώθει μὲς στὰ σωθικά της ξαφνικά. Οὐρλιάζει :

— Βαγγερίστρα μου. . .

Σαστίζει ὁ Μποντιογιαννιός ἀπ ὅτι βλέπει καὶ παρατών-
τας τ ὄπλο σὲ μιὰν ἄκρη, βρίσκεται κοντὰ της :

— Ψομάτεψά σε μωρὲ Σμαραγδίνα, ἰντάπαθες; τῆς λέει,
μὰ αὐτὴ, ὄλο καὶ σφίγγει πιδ πολὺ τὰ δόντι ἀπὸ τοὺς πόνους.

— Γκάψε ¹ ἀπὸ παὲ καὶ μούφαες τὸ σκότι μου. . .

— Μὰ γιάντα μωρὲ Σμαραγδίνα μου νὰ γκάψω;

— Γκάψε μωρὲ καὶ μπέψε μου γερά-γερά, ² τὴ θειά μου
τὴν Ἐρήνη ἀπὸ τὸν Πλάτανο.

— Ἰντα θὰ κάμεις μωρε σὺ τὴ θειά σου τὴν Ἐρήνη;
Ψόματα σοῦλεγα. Ἄνάλεμά με ἄ δὲ θέλω νὰ σὲ πάρω.

— Ὁχου πὸν νὰ μὲ πάρουνε οἱ τέσσερεις, ἄ δὲ μὲ φᾶς!
Γλάκα μωρὲ καὶ μπέψε μου τὴ θειά μου. Γάειρε ³ ἄνε θέλεις
νὰ μὲ δεῖς, τ ἀποσπερνά. . . .

Κουνάει τὰ χέρια της ἡ Σμαραγδίνα, ὅπως καὶ θαρεῖς, κάνει
ἓνας ὅταν πνίγεται στὴ θάλασσα.

¹ Γκάψε=φύγε.

² Γερά-γερά=γρήγορα γρήγορα.

³ Γάειρε=Γύρισε (γιαγέρνω-γαέρνω).

Δίχως νὰ βγάλει λέξη ὁ Γιαννιός, βγαίνει ἀπὸ τὴ θύρα τοῦ σπιτιοῦ πισοπερπατιχτά, γιὰ νὰ τὴ βλέπει.

Τ ἀπόγεμα ὁ Μποντικογιαννός, κάθεται κάτ ἀπ τὴν ἰσκιὰν τοῦ μέγα πλάτανου, στὴ μέση τοῦ χωριοῦ, καὶ πελεκάει μὲ τὴν κάμα του μιὰ βέργα. Δροσολογιᾶ ὁ Πασειδώνης παραδίπλα, στὸ τρεχούμενο νερό, ποὺ βγαίνει ἀπόνα βράχο περνάει ἓνα καλάμι καὶ πέφτει σὲ μιὰ γούθα πέτρινη, τραγουδιστά. Μὲς στὴν εἰρη- νικὴν ἀνασοκράτηση τῆς ζεστερῆς ἡμέρας, μπερδεύεις τὸ φλο- φλύρισμα τῆς βρύσης, μὲ τῶν ἀγριοκότουφων τὸ φλύαρο τιτί- βισμα, καθὼς πηδᾶνε ἀπ τόνα στ ἄλλο παρακλάδι τοῦ πλατάνου.

Ἐντίκρυ, ὀμπρὸς στὸν καφενέ, τὰ καλοπαῖδια τοῦ χωριοῦ στολίζανε τὸ σκιάχτρο τοῦ Ἰούδα Σκαριώτη, γιὰ νὰ τὸ ντου- φεκοβολίσουν αὔριο Λαμπρή, τὴν ὥρα τῆς ἀνάστασης. Ἐπάνω στὸ κεφάλι τοῦ καρφώνουν, ἓνα παλιὸ ψαθάκι τοῦ δασνάλου.

Ρίχνει ὁ Γιαννιός κάπου καὶ κάπου μιὰ ματιὰ σ αὐτὸ τὸ στόλισμα, καὶ σκέφτεται τὴ Σμαραγδῖνα. Τὶ τάχα νὰ τῆς ἔτρεξε; γιὰτὶ βογοκοῦσε; καὶ γιὰτὶ τὸν ἔδιωξε μὲ τόσηδὰ βιασύνη τὸ πρωῖ; Σίγουρα γυναικίστικες δουλειές. Μυστήριο. Ὅσοτὸς ὁ πόνος ποὺ τὴν ἔπιασε, θάτον ἀπ τὸ παιδί του δίχως ἄλλο. Μοιάζει νὰ σοβαρεύει ἔτσι καθὼς σκέφτεται, καὶ μετανοιώνει γιὰ τὸ φέρισμό του. Ἄς εἶναι! Κεῖνο τ ἀναπάντεχο μπουμπαρ- δοτό, ἦτονε γιὰ νὰ τὸ θυμᾶται καὶ γιὰ νὰ γελᾶ, σ ἔλη του τὴ ζωή! θὰ πῆγαινε τὸ βράδου νὰ τὴν ἔβλεπε. Θὰ τῆς ζητοῦσε νὰ τὸν συμπαθήσει γιὰ τὸ φέρισμό του. Δὲν ἤθελε μπαρούτι μπλιὸ καὶ βαρελότα. Ἦτανε παιχνιδάκι αὐτὰ γιὰ τὰ παιδιά, κι ἐκεῖνος τόνωθε, πὼς ἀπὸ σήμερις ὡς αὔριο μεγάλωνε καὶ παλληκαρευόνταν.

Αὐτὸς παιδί μου, ὁ Μοντικογιαννιός, θωρεῖς ἐκεῖ τὴ μυτερὴ καράφλα τῆς Μαδάρας¹, ποὺ χιονοπάσπαλη φτάνει καὶ τὰ τρυπὰ τὰ νέφαλα; ἔ, ἐκεῖ θὰ σκαρφαλώσει ὁ ἀπατός του μιὰν ἡμέρα!

¹ Μαδάρες = ψηλώτατες κορφές τῶν Λευκῶν βουνῶν τῆς Κρήτης.

Ἐνθρῶπινο ποδᾶρι δὲν ἐστάθηκεν ἐκεῖ ὡς τὰ σήμερα. Δὲν εἶναι ὡστόσο μόνο πού θὰ βγεῖ καὶ θὰ σταθεῖ ἄλῳρθος κι ἀψηλὸς αὐτὸς ἀπάνω στὴν κορφή, μόνο θὰ ξορκιστεῖ νὰ μὴ μεταγυρίσει πίσω του ποτὲς εἰς τὰ χωριά τοῦ κάμπου!

Τὰ βράδνα, τὰ μεσάνυχτα, τὶς ὥρες πού ὄλα τὰ διαολικὰ τριζοβολοῦνε στὸ φεγγαροφῶτι, θὰ βγαίνει αὐτὸς μ' ἓνα σταυρὸ στὸ χέρι, νὰ τὰ ὑποτάζει. Θὲ νὰ τὰ βιάζει ἓνα-ἓνα, νὰ τοῦ μολογήσουνε τὰ μυστικὰ τῆς Σολωμωνικῆς. Καὶ μιὰν ἡμέρα, ὅταν πιά θὰ γίνεῖ ἀπέθανος καὶ πετροαρματωμένος ἀνάμεσα στ' ἀστροπελέκια καὶ τῷ φαραγγιῷ τὴν ἐκατόβροντη ἀντιβόηση, θὰ τὸ ντανίσει ¹ ἀκόμα τὸ κορμί του πιδὸ ἀψηλά, νὰ πάρει μπῶι μιᾶς ἀσπιθαμῆς ἀκόμα, νὰ φτάσει, ν' ἀψηλώσει, σὰ Θεός.

Ἐστερις ἀπ' αὐτό, θὰ περιμένει. Θὲ νὰ προσμένει νάρθει ἡ ὥρα πού τὸ Λυβικὸ, τὸ νότιο πέλαγο θὰ κοκκινίσει, καὶ πού τὶς ἀψηλὸς Μαδάρες θάρθει γιὰ νὰ καφαλίσι ἡ ἀράπικη νοτιά, νὰ λιώσει τὸ χιονάκι, καὶ νὰ τὰ ξεριζώσει τ' ἀγριοπρίναρα. Τότ' ὁ Μποντικογιάννης θὰ φωνάξει, φωνὴ μεγάλη φοβερή! Κι ὁ ἄνεμος θὰ φέρει τὴ φωνὴ του ὡς κάτω μακρὰ, σ' ὄλες μαζὶ μεγάλες καὶ μικρές, τὶς πολιτεῖες τοῦ κάμπου.

Θὰ μαζευτοῦνε τότες οἱ πρωτόγεροι κάτ' ἀπὸ τοὺς πλατάνους, οἱ νιοὶ θὰ πιάσουν τ' ἄρματα, κι οἱ νιὲς καὶ τὰ κοπέλλια θὰ διπλοαμπαρωθοῦνε πίσ' ἀπ' τὶς πόρτες τῷ σπιτιῷ τους, μὲ λαγουδότρεμη καρδιά.

Μὰ κείνος, δὲ θὰ πείραζε κιανένα. Θὰ ριξὲ ἀστροπελέκια, μόνο γιὰ νὰ κάψει τὰ σκολεῖα μιᾶς ἀξαρχῆς, καὶ θὰν ἀνοίξει διάπλατα τὶς φυλακές. Ἐστερις, θ' ἀμολύσει περιστέρι ἀμέτρητες χιλιάδες, μὲ πεντόλιρα καδενωμένα γύρω στὸ λαιμό τους. Γλυκεῖα βρόχη θὰ στείλει ἀκόμα στὴ σκαμμένη γῆς, κι ἓνα μικρὸ νεφελουδάκι κατακόκκινο γιὰ νὰ τοῦ φέρει ἐκείνη πού ἀγαπᾶ κοντὰ του. Γι' αὐτὴν θὰ κλέψει χίλι ἀρνιά ὀκαδιάρικα,

¹ Ντανίζω = τανύω, πεντάνω.

σάν τὸ μπαμπάκι ἄσπρα, καὶ καθισμέν οἱ δύο τους στὸ χορτάρι, ὅα τὰ βροκίζουνε μαζί, γελώντας πάνω στοῦ βουνοῦ τὸν ἥλιο.

Ἔτσι σκαφίζει ὁ Γιαννιὸς ἀπάνω κάτω, τὴν ὥρα ποὺ δυὸ κοπελλοῦδες ἀψηλές καὶ σφιχτομεσιασμένες ξεπροβαίνουνε, κρατώντας δυὸ λαγίνες γιὰ νερὸ στὰ χέρια τους. Τὴ μιά, ὁ Γιαννιὸς τὴν ξέρει, κι ἔτσι ἀναπάντεχα καθὼς κόβει ἢ συλλογὴ τοῦ καὶ τὴ βλέπει, τρεμολογᾷ ἢ καρδιά τοῦ καὶ χορεύει σάν παλαβὴ ἀπὸ χαρὰ καὶ φόβο.

Εἶν ἢ Οὐρανία μὲ τὴν ἀξαδέρφη της ἀπὸ τὸ Κακονήσι, ποὺ ἦρθε νὰ περάσει τὰ Λαμπρόσκολα στὸ σπιτικὸ τοῦ θειοῦ της. Δίχως νὰ τοῦ μιλήσουνε καθόλου, ἀπερνοῦν, καὶ βάνουν τὰ λαγίνια τους στὴ βρύση.

Σκίζει ὁ Μποντικόγιαννης καὶ κάνει κάθε τι, μὲ τις ποδάρες μὲ τὰ χέρια καὶ μὲ τὴ φωνή, γιὰ νὰ τονε προσέξουνε πῶς ζεῖ καὶ πῶς ὑπάρχει. Τοῦ κάκου. Τότες, βγάζει μιὰ στράκ ἀπὸ τὸν κόρφο τοῦ, τηνε σφηνώνει ἀνάμεσα στὰ δόντια, ἀνάθει κι ἕνα σπέρτο καὶ τῆς δίνει φλόγιση.

Ὁ κρότος κάνει τις κοπέλλες καὶ ξαφνιάζονται. Μὰ μόλις βλέπουνε τὸ μοῦτρο τοῦ τὸ μαῦρο ἀπ τὸ μπαρούτι, μπήγουνε χάχανα κι οἱ δύο. Ἡ Οὐρανία λέει :

— Ἰντάπαθες μωρὲ Γιαννιὸ καὶ μελανιάστηκες ἔτσά λογῆς;

Ἄγρια καὶ πεισματάρικ ἀποκρίνεται ὁ Γιαννιός:

— Δὲ θέλω μπλιὸ ν'ἀρέσω γὼ σοὶ κοπελλιές. Γιὰ τουτονά!..

Εἰξερ ὡστόσο πῶς θὲ νάτονε τὰ χάλια τοῦ προσώπου τοῦ, καὶ ἤθελε πολὺ νὰ τὰ ξεπλύνει στὸ νερό. Ὅμως, δὲν κάνει τίποτ ἀπ αὐτά. Σηκώνει μόνον ἀψηλὰ τὴν κεφαλή τοῦ, καὶ μπαρουτοτσουρούφλης ἔτσι καθὼς ἦτονε, περνάει ἀναμεσό τους κι ἀλαργεύει, σούρνοντας τὸ σκυλί τοῦ ἀπὸ κοντά, καὶ νιώθοντας στὴν πλάτη τοῦ τὰ χάχανα τῆς ἀξαδέρφης τοῦ Οὐρανίας ἀπ τὸ Κακονήσι.

Ἀπὸ τὸ περιστατικὸ αὐτὸ τῆς βρύσης, ἐπεράσανε δυὸ ὥρες

πάνω κάτου. Τώρα ὁ ἥλιος, κόκκινος, πελώριος, πάει νὰ βου-
τίξει πίσ ἀπ τὸ φαράγγι τοῦ σπανοῦ παπαῦ. Τὸ λέγαν ἔτσι
ἐκεῖνο τὸ φαράγγι, ἀφ ὅτου ἕνας παπάς τῆς πολιτείας, ποὺ
ἔσκυψε γιὰ πρώτη του φορὰ στ ἀπόγκρεμνά του χεῖλια γιὰ
νὰ δεῖ, τόσο πολὺ ἐτρόμαξε, ποὺ τούπεσαν τὰ γένια καὶ ἀπό-
μεινε, γιὰ πάντα του σπανός.

Κάθεται ὁ Μποντικογιαννης, ἐκεῖ κοντὰ σ ἕνα χαράκι, καὶ
βλέπει καταμέτωπα τὸν ἥλιο. Τὸ κάνει χρόνια τὼρ αὐτὸ μὲ
πεῖσμα, ζητώντας ἐτοιδιά, νὰ βγάλει ψεύτικη τὴν παροιμία ποὺ
λέει: «ὅποιος βλέπει τὸν ἥλιο στραβώνεται».

Μακρὰ λιγάκι, ἐκεῖ στὸ κατηφορικό, πλάι στ ἀλώνι τοῦ
Δελεκογιώργη, βόσκει ἕνα κασίκι καφετί, πολὺ ἀνήσυχο.
Βελάζει νὰ τὸ λύσουνε, κι εἶν ἡ φωνή του, ἡ μόνη ποὺ
ἀντισκόβει τὴ γαλήνη. Εἶναι κασίκι το Οὐρανίας αὐτό.

Ἐχτὸς ἀπὸ τὸν ἥλιο ποὺ κυττάει κατὰματα, ὁ Μποντικο-
γιαννης, προσμένει ἀκόμα νάρθ ἡ Οὐρανία, καὶ νὰ λύσει τὸ
κασίκι τῆς, ὅπως τὸ κάνει πάντα κάθε βράδυ. Θέλει νὰ τῆς
μιλήσει. Θὰ τὸ καταφέρει; Ποτὲς δὲν τὸ κατάφερε αὐτὸ ὡς
τὰ τώρα. Μονάχη τῆς ὅταν τὴ βλέπει, κομπώνει πάντα τὸ
λαρύγγι του καὶ δὲ μιλά. Ὅσοσο σήμερις, πιστεύει πὼς μπο-
ρεῖ. Ἦθελε νὰ τῆς πεῖ, πὼς αὔριο παντρεύεται. Κουβέντα
σκέτη, σοβαρή, ποὺ δὲν τονε ταπεινῶνε στὰ σίγουρα. Πρέπει
νὰ καταλάβει ἐπὶ τέλους, πὼς τὰ στεῖρα ἐτελειώσανε καὶ πὼς
ἐδῶ κι ὀμπρός, δὲ θάτονε σκουπίδι τῆς.

Νάτο τὸ κόκκινο φουστάνι. Ἐφάνηκε κάτ ἀπ τις χαρου-
πίδες. Ὅχι δὲν εἶν αὐτή! Εἶν ἡ ξαδέρφη. Στ ἀνάλεμα! Ἀπὸ
μακρὰ τὸν παίρν ἡ κορασιά χαμπάρι, θυμάται πρὶν τὴ βρύση,
καὶ γελά. Ὅργιζετ ἀπὸ μέσα του ὁ Μποντικογιάννης. Ἄς μὴν
ἐγνώριζε τὴν Οὐρανία καὶ τῆς ἔδειχνε! Τραβᾷ γραμμὴ νὰ
ξεπατώσει τὸ παλούκι, ποῦναι δεμένο τὸ κασίκι το Οὐρα-
νίας. Ὅστε δὲν θάρθει αὐτή, κι ἔστειλε τὴ ξαδέρφη τῆς. Δὲ
φαίνεται ὡστόσο κείν ἡ κοπελλιὰ πιδέξια. Τὸ καφετί κασίκι,

δὲν τῆνε γνωρίζει. Τὸ πιάνει πανικός καὶ τῆς ξεφεύγει μ' ἀγριό-
πηδους, σούρνοντας πίσω τὸ σκοινὶ καὶ τὸ παλούκι. Τὸ κυνηγᾶ
ἢ ξαδέρφη.

Ὁ Πασειδώνης ρίχνει μιὰ ματιὰ λοξῇ τ' ἀφεντικοῦ του,
καὶ κείνος, νιώθει μονομιᾶς τὸ χρέος του.

— Ἀπάνω του μωρέ...

Κατρακυλοῦνε καὶ οἱ δύο, κοντὰ στὴν κοπελλιὰ, κι οἱ τρεῖς
μαζί, ἀρχίζουν τὸ κυνήγι.

Μὲ σάλτους δρασκελᾶ ὁ Γιαννιὸς τὶς θυμωνιᾶς καὶ ξεμα-
τώνοντας στ' ἀγκάθια τὶς παλάμες, θαρεῖς πὼς τόπιασε κάθε
στιγμὴ τὸ καφετὶ κατσίκι. Μὰ τοῦ κάκου. Τὸ καφετὶ κα-
τσίκι δὲν ἐπιάστηκε παρὰ μόνάχα ὅταν τὸ σκοινὶ του μπλέ-
χτηκε, μὲς στὴ σκισμάδα κάποιου χαρακιοῦ. Τὸ χέρι τοῦ Γιαν-
νιοῦ καὶ τῆς κοπέλλας, συναπαντιοῦνται ἀπάνω στὸ σκοινί. Κά-
θονται στὸ γρασίδι, νὰ ξεκουραστοῦνε.

— Γιάντα δὲν ἦρθ' ἐλόγου τζῆ νὰ ξεβοσκήσει τὸ κατσίκι;

— Δουλειὰ χε.

— Κι ἀπὸ ποῦσ' ἢ ἀπατῆ σου;

— Ἀπὸ τὸ Κακονήσι.

— Πῶς σὲ λένε;

— Μαρία.

— Ἴντα τὴν ἔεις τὴν Οὐρανία;

— Ξαδέρφη.

— Δὲ τζῆ μοιάζεις.

— Καὶ δὲ μπᾶ; Ψψψψ!

Μικρὴ διακοπή. Ὅλο καὶ ξανασαίνουνε κι οἱ δύο τους.
Σὲ λίγο, ὁ Γιαννιὸς:

— Θωρεῖς ἐκείνη τὴ Μαδάρα, στὴν κορφῆ;

— Θωρῶ τῆνε.

Κουνάει τὸ κεφάλι του:

— Καλὰ κάνεις καὶ τὴ θωρεῖς. Πέ το καὶ το Οὐρανίας
νὰ τῆνε ξανοίγει.

Ἡ κοπελλιὰ δὲ μοιάζει νὰ σκοτίζεται καθόλου γιὰ νὰ καταλάβει αὐτὰ τὰ λόγια.

— Ὁφου λοδὰ χερούκλα πὸ τὴν ἔεις! τοῦ λέει γελαστά, καὶ παίρνει μὲς στὰ χέρια τῆς τὸ ἔδικό του. Ἴντα μαθὲς τὴν κάνεις τόσηνὰ χερούκλα;

— Κι ἐλόγου σου; Ἴντα τὸ κάνεις τόσο χερουδάκι; Γελοῦνε καὶ κυττάζονται στὰ μάτια. Παίζουνε μὲ τὰ χέρια τους. Χτυπιοῦνται. Σὲ λίγο ἡ Μαρία:

— Γιάντα μὲ ξανοίγεις;

— Ἔτσα μ ἀρέσει.

— Ἐμετάλαβες;

— Οἶ. Τὸ βράδου. Στὴ μεγάλη λειτουργιά.

— Κι ἐλόγου μου τὸ ἴδιο.

Ὁ Πασειδώνης, ἔπιασε γνώρα μὲ τὸ καφετὶ κατσίκι. Τὸ μυρίζεται. Ἀπὸ μακρὰ ἠχολογᾶνε λέρια κάθε λογῆς κι ὁ ἥλιος, ἀποχαιρετᾶ τὴ μέρα. Τὰ μαλλιά τῆς κοπελλιᾶς, χαιδεύουνε τὸ μάγουλο τοῦ Μποντιογιαννιοῦ.

— Ἴντα χεὶς ἐπαέ; Ἐλγὰ ναι;

— Ναῖσκες.

Τὸ χέρι τοῦ Γιαννιοῦ ἀγγίζει τὴν ἐλγὰ στὸ μάγουλο τῆς κοπελλιᾶς ἀπάνω, κι ὕστερις, ἔτσι, δίχως νὰ θέλει βέβαια κι αὐτός, ξωμένει κι ἀναπαύεται στὴ μέση τῆς, βαρὺ.

— Ἐχετε καφενὲ στὸ Κακονήσι;

— Ἐνα μόνο; Γιαέ μωρέ! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα ἔχουμε στὸ Κακονήσι. Τὸ Κακονήσι ἔχει....

Καὶ ξαφνικά, ὅσο τὸ χέρι τοῦ Γιαννιοῦ σαλεύει, στὴν ἀρχὴ δειλὰ κι ὅσο πηγαίνει ἀκόμα πὸ παράτολμα γύρω στὴ μέση τῆς, παίρνει ἀνοικονόμητο κατήφορο ἢ γλῶσσα τῆς Μαρίας. Ὅλες οἱ χάρες τοῦ Κακονησιοῦ, ὅλα τὰ παρατσούκλια τῷ δασκάλω, κι ὅλα τὰ σούσουμα τῆς γειτονιάς εἰπώθηκαν σ' ἓνα λεφτό. Φουρνιὲς φουρνιές, ἀνάβοντας ὅλο καὶ πὸ πολὺ καὶ κοκκινίζοντας, λέει τὰ λόγια πὸ ἀφοροῦν τὸ Κακονήσι. Δὲν

τὸ κυττάει δλότελα τὸ μούτρο τοῦ Γιαννιοῦ, ποὺ παίρνει μιὰν ἀγριάδα. Τῆ φτάνει μόνο ποὺ μιλά, κι ὄλο και δόστου και μιλά για τὸ χωριό της. Ἐπὶ ὡστόσο στή στιγμή ποὺ τοῦ δηγότανε, για μιὰ μαῖμου ποὺ φέρανε ὀπέρυσις στὸ Κακονήσι, για μιὰ μαῖμου ποὺ εἴξερε ἀκόμα, νὰ παίξει ὡς και τάβλι με τὸ μαῖμουδιέρη της, ὁ Μποντικογιαννιὸς τῆς βούλωσε τὸ στόμα, μ' ἓνα φιλι ἀποφασιστικό.

Ἐτσι ἔκλεισε τὸ στόμα τὸ μικρούλι τῆς Μαρίας, ἀφίνοντας ἓνα παραπονιαρικό μουρμουρητό. Γείρανε μαλακά κι οἱ δυό, ἀπάνω στὸ γρασιδι. Λιγάκι ἀντίσταση, λίγο ξεφωνητὸ κι ὕστερις, ἡσυχία.

Ὁ ἥλιος κρύφτηκε ὡρα πολλή πίσ ἀπὸ τὸ φαράγκι τοῦ σπανοῦ παπᾶ. Τὸ καφετι κασίκι το Οὐρανίας, βελάζει ἀνυπόμονα, κι ὁ Πασειδώνης σιμώνει πιὸ κοντὰ κλωτσώντας με τὰ πιασινὰ ποδάρια του, για νὰ ξεκαθαρίσει μεσ στὸ μισοσκόταδο, ποιὸς εἶναι τάχα, και ποῦ βρίσκεται ὁ κύρης του.

Ἀπὸ μακρυνὰ ἀκούγεται ἓνας κρότος. Μεσ στὸ χωριό, θὰ βάρεσαν κανένα βαρελότο.

Και τώρα δά, τὸ ἴδιο τοῦτο τὸ βραδί, βρισκούμαστε στὸ σπίτι το Οὐρανίας. Κερὶ μυρίζει, και μοσκολιβάνισμα. Εἶναι κι ἓνας παπᾶς ἐκεῖ και μοιάζει βιαστικός, γιατ ἔχει ν' ἀναστήσει σὲ μιὰν ὡρα. Τὰ λέει, τὰ μασᾶ, και τὰ μπερδεύει γρήγορα τὰ λόγια του. Ὅστος ὁ Δελεκοσφαιιώτης, πατέρας το Οὐρανίας, και θειὸς τῆς Μαρτιγῶς ἀπὸ τὸ Κακονήσι, μοιάζει και δείχνει φυσικά πολὺ φχαριστησμένος. Ὅπως και νὰ τὰ λέει ὁ παπᾶς, τὸ ἴδιο τοῦ κάνει, μιᾶς ποὺ ἡ τιμὴ τῆς ἀνηψιάς του σώθηκε, και μιᾶς ὀπού τὰ μπερδεμένα του τὰ λόγια, δὲν ἦτον ἄλλο παρὰ γάμος με παπᾶ, στεφάνι, κι ἀγιοκέρια.

Για νὰ γενοῦν ὄλα ἐτοῦτα, ἐκατάφερε ὁ Δελεκοσφαιιώτης, νὰ μὴν ἀνοίξει μύτη. Δὲν εἶναι χωρτᾶς αὐτό. Ὅστόσο, για νὰ

ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ἢ γρήγορη ἐπιτυχία, ἢ ἀναιμάτῳ, ἐτου-
τουνοῦ τοῦ γάμου, χρωσιότανε πολὺ στὴ Σμαραγδίνα. Ὑστε-
ρις ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψη τῆς Ἐρηνάκης εἰς τὸ σπίτι της, οἱ
ἐδικολογιῆς¹ τῆς χήρας μάθανε μετὰ χαρᾶς μεγάλης, πὼς
κανένας λόγος πιά δὲν τὴν ἀνάγκαζε νὰ παντρευτεῖ τὸν Μπον-
τικογιαννιό. Γυρίσανε γερὰ-γερὰ λοιπὸν τὸ λόγο τους ὀπίσω
στὸν Μποντικογιώργη, πὸ τὴ στιγμοῦλα τούτη, βλέπει μὲ
ὑπομονὴ πολλή τὴ νύφη τὴν καινούργια πὸ ξετρώπωσε ὁ
κανακάρης του, μέσα σὲ λίγες ὥρες!

— Ἡ ὥρα ἢ καλή, λέει ἀπὸ μέσα του, κι ἀπόκειας², γιὰ
τοὶ γοῦνες καὶ τ ἀμπελοχώραφα, νάχουνε τὴν ὑγεία τους
καὶ τὰ χρόνια δὲν ἐλείφανε. Ὅσο γιὰ τὸν υἱό του, ἄς βλέπει
κι ἄς τὰ χαίρεται. Ἐτοῖαστρωσε κι ἐτοῖα θὰ κοιμηθεῖ. Ποιὸς
τοῦπε νὰ χαδιολογιέται μὲ τοὶ τσοῦπες;

Βλέπει ὁ γαμπρὸς τὴ φλόγα τοῦ κεριοῦ πὸ δὲν ἐπρόσ-
μενε ἀπάνω στὸ τραπέζι, καὶ δὲ βρίσκει ἄλλο γλυτωμό, ἀπὸ
τὸ γρήγορο σκαρφάλωμα ἀπάνω στὴ Μαδάρα. Εἶναι τὸ μόνο
πὸ τ ἀπόμενε γιὰ νὰ ξεπλύνει, ὡς θαρεῖ, αὐτὰ τὰ ρεζιλίκια.

Τοῦ παίρνει ὁ παπᾶς τὸ μικρὸ δάχτυλο καὶ τοῦ τὸ καδε-
νώνει μὲ τὸ δαχτυλάκι τῆς Μαρίας, πὸ ὥρες τώρα μουσου-
νίζει κλαψουργιάρικα μὰ κι εὐχαριστημένη γιὰ τὸ γάμο. Ψά-
χνει ὁ Γιαννιὸς γυρεύοντας νὰ δεῖ ἂν ἢ Οὐρανία, τότειδε κι
αὐτὸ πὸ ἔκαν ὁ παπᾶς στὸ δαχτυλάκι του. Μὰ ἢ Οὐρανία,
δὲ φαίνεται καθόλου μεσὸ σπιτικό της.

Ὁ γάμος παίρνει κάποτες τὸ τέλος του, κι ὁ Μποντικο-
γιαννιὸς βγαίνει ὄξω στὸ περβόλι μοναχός του. Κάτω ἀπ τὴ
λεμονιά, ξεκαθαρίζει μιὰ ψηλόλιγνην ἰσκιά. Ἡ Οὐρανία. Πάει
κοντὰ της μὲ τὰ πόδια του τρεμάμενα. Σηκώνει αὐτὴ τὸ χέρι
ἀψηλά, κόβει ἓνα φύλλο λεμονιάς καὶ ὕστερις, τὸ φέρνει στὰ

¹ Ἐδικολογιῆς = συγχενολόι.

² Ἀπόκειας = ἔπειτα. (Ἄπὸ κεῖ κι ἔπειτα).

δοντάκια της και τὸ ξεσκίζει. Ὑστερις πάλι, σκύβει τὸ κεφάλι
καὶ σιγὰ σιγὰ, δίχως νὰ βγάλει λέξη, τραβᾷ κατὰ τὴν πόρτα,
καὶ χάνεται ἢ σκιά της στὸ κατώγι.

Νιώθει ὁ Γιαννιὸς τότες στὸ χέρι του μιὰ χλιαράδα. Εἶναι
ὁ Πασειδώνης μὲ τὴ γλῶσσα του. Σκύβει, καὶ παίρνει τὴ
μουτσούνα του σφιχτὰ μὲς στὶς φαρδεῖές του τὶς παλάμες.

— Ὡχου μῶρε σύ, διαόλου μιὰρῶ...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ Ο ΜΠΟΝΤΙΚΗΣ
ΑΠΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΕ ΠΑΣΧΑ
ΚΑΙ ΤΑΝΑΠΑΛΙΝ

Γ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΣΑΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΡΧΗΣ πού είναι, έχει μπροστά του σήμερα, σπουδαία περιστατικά νά φέρει βόλτα.

Ὁ ἐρχομός ἐνοῦς παιδιοῦ δικοῦ του εἰς τὸν κόσμο τὸν ἐρεθίζει, σὰν ἓνα κτιτὶς πού δὲν τὸ θέλει. Ὅστόσο, παραπάνω ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐρέθισμα, ἐκεῖνο πού τοῦ δίνει πιὸ πολλὰ στὰ νεῦρα ἀπ' ἀφορμὴ αὐτῆς τῆς ἱστορίας, εἶναι τὸ ξεκαθάρισμα τοῦ: πόσο ἀσήμαντος κι ἀχρεῖαστος ἦτον ἐλόγου του, μπροστά στὸ ἀντιπαθητικὸ ἐκεῖνο τὸ μυστήριον, πού τόσο εὐκολὰ χωροῦσε στὴν κοιλιὰ, ἀκόμα καὶ τῆς πιὸ μυξιάρας τρούπας τοῦ χωριοῦ.

Γι αυτό, όλες εκείνες τις προετοιμαστικές τις λεπτομέρειες για τὰ ξεγεννητούργια τῆς γυναίκας του, τις ἐπαρακλουθοῦσε μὲ μιὰ περιέργεια ποῦ ἐνιωθε πολὺ νὰ τονε ξευτελίζει.

Τὰ μπαινοβγασίματα τοῦ γυναίκειου συγγενολογιοῦ, κάταν ὀλημερίς τὸ σπίτι νὰ βουίξ ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ κρουφομιλήματα. Κάθε μιὰ γυναίκα ἀπὸ δαῦτες, ἔσουρνε μαζί της κι ἀπόνα λεμόνι, πορτοκάλι ἢ κίτρο, ἢ κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά της ἀπόνα καλογεννημένο παιδί, γιὰ νὰ τὸ βλέπῃ ἢ ἐτοιμόγεννη καὶ νὰ παίρνει ξαμάρι. Κλαριά ἀπὸ νερατζανθοὺς καὶ θότανα μὲ ξωτικιά δύναμη διαβασμένα σὲ σταυροδρόμι τὰ φεγγαρομεσάνυχτα, ὁ Γιαννιὸς τ' ἀνακάλυπτε μπερδεμένα, ἀνάμεσα στὰ δικά του τὰ κούρκουτα, ἀνακατωμένα μὲ τὰ φυσέκια τοῦ κυνηγιοῦ του, μὲς στὴν μπαρουτοσακούλα του, ἢ τάβρισκε ἀκόμα χωσμένα κρυφὰ μέσα στὴν τσόχινη τῆ βράκα του, γιὰ νὰ πάρει τὸ γούρι, καὶ νάβγει τὸ παιδί ἀρσενικό. Μυρωδικὰ κάθε λογῆς, ποῦ κουβαλοῦσαν στὴ Μαριῶ οἱ γειτόνισσες, ἐκείνη, ἀνάλογα μὲ τὴν ὄρεξή της, ἢ τὰ σφεντόνιζ ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ τὸ παραθύρι στὴν αὐλή, ἢ τάχωνε μέσα στὸν ὄριμο τὸν κόρφο της, γιὰ νὰ τὰ μυριστεῖ σὲ λίγο μ' ἓναν τρόπο, ποῦ κι ὁ ἴδιος ὁ Γιαννιὸς δὲν ἐνιωθε γιὰτὶ τάχα νὰ τὸν ἐρέθιζε τόσο πολὺ.

Κορίτσια τσοσάδ, μιᾶς πιθαμῆς μυξάρικα κορίτσια, τεντώγανε τὰ ξεκοκκινισμέν ἀυτιά τους στὰ κρυφομιλήματα τῶ γυναικῶ, κι ὅλες μαζί, κόβανε τὴν κουθέντα καὶ παράστηγαν τις ἀδιάφορες, μόλις ἐκεῖνος ζύγωνε κοντά. Ψ! Σὰ νὰ μὴν ἔπεφτε κανένας λόγος εἰς αὐτόν, ποῦ ὡστόσο ἂν ἔλειπε, δὲ θάταν τρόπος νὰ γινόταν τίποτις ἀπ' ὅλα τοῦτα.

Σφιχτοζωσμένος ἔτσι ἀπ' ὄλη ἐκείνη τὴ μυστήρια μασωνεία ποῦ δένει συναναμεταξύ τους τις γυναῖκες κάθε λογῆς εἰς τις παρόμοιες περιστάσεις, μονάχος κι ἔρημος ἀνάμεσὸ τους, καταντὰ νὰ βλέπει πὼς δὲν ἀξίζει ἐκεῖνος πιὸ πολὺ, ἀπ' ὅτι ἀξίζει ἓνα παιδί γιὰ τὰ θελήματα.

— Γιαννιό, σὺρε νὰ πεῖς τῷ Νικολάκενας νὰ ρθεῖ, Γιαννιό

σύρε και πάρε μου δυὸ μῆλα ποὺ τὰ ρέγομαι, Γιαννιό, ἄμε και πὲ τῷ μάνας νὰ σοῦ δώκει τοὶ φασκιῆς ποὺ μούταξε...

Ὡστόσο, μιᾶς ποὺ γιὰ τὴν ὥρα δὲν μπορούσε νὰ γενεὶ ἀλλοιώτικα, μιᾶς ποὺ και γιὰ τὴν ὥρα δὲν ἐμποροῦσε νὰ ξεφύγει, — ἄμάν! νὰ φύγει μακρὰ, πολὺ μακρὰ, εἰς τὴν Ἀμερিকা, ὅπως ἀποθυμοῦσε, δίχως νὰ ξαναγυρίσει ὀπίσω του ποτὲς — δεχότανε τὴ μοῖρα δοκιμάζοντας ἀδιάκοπη κουφόβραση μέσ στὴν ψυχὴ, κι ἓνα κρυφὸ μπουμπουνητό, ποὺ ἦτανε γιὰ νὰ προλάβει ὁ Θεὸς μὲ τὸ χεράκι του, και νὰ μὴν τὸ ἀφίσει νὰ ξεσπάσει σὲ κακὴν ὥρα.

— Ἐγὼ, μωρὲ μάθια μου, δὲν εἶμαι γαμπρός, δὲν εἶμαι πατέρας, δὲν εἶμαι διαόλοι στὸ πράμα! Ἴντα θὰ ποῦνε ζάβαλε ἔτουτανά, και γιάντα δηλαδῆς μὲ βάλανε μὲ τὸ στανιό μου νὰ χορεύω ἔτσά λογιῆς χορὸ, ἐδὰ κι ἓνα χρονάκι; Ἐπειδὴ μαθὲς κι ἐρωτοσκαρνέφτηκα μὲ τὴ Μυξομαριῶ ἀπάνω στὸ γρασίδι; Κι Ἴντα λογιῆς κακό ναι πάλι τουτονά μωρὲ Θεέ μου, νὰ συνταιριάζεις τὴ φλακὴ και τὴ τυράγνια, μὲ τὸν ἔρωτα; Ἀνάλεμά με ἂ δὲν εἶσαι και τοῦ λόγου σου τροζός...

Αὐτὲς οἱ σκέψεις, νιώθει νὰ τονε θεργιεύουνε. Ἐνα χρόνο τώρα, ἀπήτις και τονε παντρέψανε μὲ τὰ κουμπούργια οἱ δικολογιές του, ἔλα τούρχουντ ἀνάποδα, στραβά, και κακορίζικα. Και τί δὲν εἶχανε δεῖ τὰ μάτια του! Ἀκόμα και στὸ παντρολόγημα τῆς Οὐρανίας τονε κάλεσαν! Ἐνας Θεὸς τὸ ξέρει πῶς τὸ βάσταξε κι ἐκεῖνο τὸ μαρτύριο. Γιατὶ στὰ σίγουρα, δὲν ἦταν μικρὸ πράμα νὰ τὴ βλέπει, μὲ τάγγουρα τὰ στήθια της ὀρθά, νὰ γαῖτανοδένει στὸ χορὸ τὰ ζάλα της, πλάι στὸ μαυροκιτρινιάρη Διανδοκωστή, κι οὔτε και πάλι ἦτον εὐχάριστο νὰ σκέφτεται, πῶς τὸ βραδί, ὁ ἴδιος ἐκεῖνος μαυροκιτρινιάρης θὰ τῆς...

Ἄς εἶναι. Ἄς ἄφινε καλύτερα τὰ λόγια κι ἄς σηκώνουνταν γιὰ νὰ φροντίσει τὸ νοικοκυριό του, πρὶν ἔχουμε λιγοθυμιές και νταβατούρια.

Ἡ φυχή του ἦτανε μαύρη κι ἄραχλη. Δικαίωμα της. Ὅστόσο, ὅτι κι ἂν ἦτονε, αὐτὸς ἔπρεπε νὰ φροντίσει γιὰ τὸ χριστουγεννιάτικο τὸ κρέας, γιὰ τὶς κουλοῦρες, γιὰ τὰ ξεροτήγανα. Πάει καλά. Τὰ λεφτὰ ὅμως πού θὰ τάβρισκε; Ἐδῶ σὲ θέλω. Μὲς στὸ ζωνάρι του δὲν ἔχει οὔτε γρόσι, κατὶ τὸ κατοστάρι ἀπὸ τούδωσ ὁ πατέρας του τ'ἁγίου Λεφτέρη, ξοδέφτηκε μέχρι δεκάρα στὰ πανιά τῆς ἐτοιμόγεννης. Ἐ, τόσο τὸ χειρότερο λοιπὸς! Ἄς μὴ φᾶνε καὶ δικὸ τους ἀρνί. Ἄς μὴ φᾶνε καὶ κρέας. Εἰδεμή, ὅς τ' ἀγοράζαν ἄλλοι. Ἄς τ' ἀγόραζ ὁ κύρης του. Πφ! Δὲν θάτονε σίγουρα μούδ ἢ πρώτη, μούδ ἢ τελευταία φορά, πού θὲ νὰ φρόντιζε γιὰ δαύτονε ὁ κύρης του. Καρφι δὲν τοῦ καιγόταν. Ἰσα-ἴσα, σ' αὐτὸ τ' ἀδιάφορο καὶ τὸ σκληρὸ τὸ φέροίμο, εὔρισκε αὐτὸς, μιὰν ἐκδικητικὴν ἱκανοποίηση.

Τὸ ξεμαντάλωμα κι ἡ ἀδιάφορή του κατρακύλα ἀνάμεσα σ' ὅλην αὐτὴ τὴν ἐχθρική, ὅπως τοῦ φαινόταν, κοινωνία τοῦ συγγενολογιοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, πίστευε πὼς ἦτανε τὸ τελευταῖο μυτερίζι πού τ' ἀπόμεινε, γιὰ ν' ἀντιδράσει ἐνάντια στὴ σκλαβιά. Ἔτσι δὲ θέλανε; Ἐ, ὅρσε τὸ λοιπὸν! Ἄς μὴ φάει κρέας ἢ κερά ἐτοιμόγεννη Χριστουγεννιάτικα. Κρεμανταλᾶ καὶ χασομέρη θὰ τὸν εἶχανε ἀνάμεσό τους, ὥσπου νὰ τὸ χωνέψουν γιὰ καλὰ πὼς ὁ Γιαννιός, δὲν ἦταν τοῦ χεριοῦ τους. Ἄπ' αὐτὸ τὸ χώνεμα, ἀπ' αὐτὴ τὴ διαπίστωση, κάτι καλὸ περίμενε νὰ βγεῖ. Κἀτι θὲ νάλλαζε στὰ σίγουρα, κι αὐτὸς δὲν ξέρει τί. Μὰ κι ἂν δὲν ἄλλαζε, τὸ διάολο! Ἄς τὸν ἀφίναν νὰ φοφήσει μὲ τὴ Μαριῶ μαζὶ ἀπὸ τὴν πείνα. Ὅστόσο, θὰ τοὺς ἔδειχεν ἔτσι νὰ καταλάβουν πὼς αὐτὸς, δὲν ἦτονε γαμπρός, δούλος, πατέρας, καὶ πὼς ἦτονε μονάχα ἢ γνώμη του καὶ κείνος ἐπὶ τέλους, ὅπου ἦτονε! Μπορεῖ νάμοιαζε ξεροπάλουκο, καὶ γαῖδουράγκαθο ἢ γνώμη του. Ὅστόσο, ἦτονε ἢ γνώμη του, καὶ κἀτι τοῦ καλαναρχοῦσε μέσα του πὼς θάρθει μιὰν ἡμέρα, πού ὅλοι θὰ προσκυνήσουνε αὐτὸ τὸ γαῖδουράγκαθο

θέλοντας και μὴ θέλοντας. Στὸ τέλος - τέλος, ἂν τονε ζορί-
σουνε πολύ, θὰ βάλει ἀπὸ μπροστὰ τὸ τελευταῖο κόλπο. Θὰ
πάρει τὸ μαντρόσκυλό του, κι ἄς τρέχουνε νὰ τονε κυνηγοῦνε
πάνω στὰ βουνά.

Δόξα ὁ Θεὸς στ ἀλήθεια! Τούμεν ὁ Πασειδώνης. Μεγάλη
καὶ τρανή παρηγοριὰ κι αὐτό. Νιώθει χαρὰ μ αὐτὴ τῆ θύ-
μηση. Σηκώνεται καὶ κράζει τὸ σκυλί του:

— Πασειδώνη . . .

Ὁ μαῦρος ὁ μαντρόσκυλος πέφτει ἀπάνου στὴ μισάνοιχτη
τὴν πόρτα τοῦ κατώγιου, μπαίνει μέσα, καὶ νάτονε, σαλεύει
τὴν οὐρὰ καὶ ξερογλύφεται.

Ὁ κύρης του ὡστόσο ἔταν τὸν βλέπει, μπήγει αὐτὸς τὰ
χάχανα. Ψηλώνει τὴ φωνή του καὶ τὴν στέλνει ὀξω στὴν αὐλή:

— Μώρη συ Μαριώ, ἴντα λογιῆς κακό ναι πάλι τουτοναὶ
μωρή, νὰ βάλεις λαιμοδέτη τοῦ σκύλου;

Ἡ δροσερὴ φωνὴ τῆς γυναικούλας του, περνᾶ τὴν ἡλιο-
φώτιστη σκισημὴ τῆς πόρτας.

— Νὰ μὴ σὲ γνιάξ ἐλόγου σου γιὰ τὸ σκύλο. Ἐτσὰ μ ἀρέσει.

— Ἴντα δικός σου ναι μαθεῖς κι ὁ σκύλος;

— Ναίσκες.

Ὁ Γιαννιδὲς δὲν ἀποκρίνεται. Σκύθει μονάχα καὶ λευτε-
ρώνει τὸ σκύλο ἀπὸ τὸ ρεζιλικο ἄσπρο λαιμοδέτη. Ὡστόσο,
ἐκεινοδὰ τὸ λαιμοδέτη, ἢ Μαριώ, τὸν εἶχ ἀγορασμένο ἀπὸ πρα-
ματεφτὴ τῆς πολιτείας καὶ τὸν φύλαγε καιρό, γιὰ νὰ τονε περά-
σει στὸ λαιμὸ τοῦ σκύλου τίς σκολάδες. Γιὰ τοῦτο, μόλις αὐτὴ
ἐμπῆκε πάλι στὸ κατώγι, δίχως νὰ βγάλει ἐμιλιά, πῆρε τὸν
πεταμένο λαιμοδέτη ἀπὸ χάμω καὶ τονε κοτσάρισε ξανὰ στοῦ
σκύλου τὸ λαιμὸ. Μ ἀκόμας τούτη τῆ φορά γι ἀσφάλεια,
πῆρε κι ἓνα λουκέτο σκουργιασμένο κι ἐκαδένωσε τοὺς γάν-
τζους του φυλάγοντας μέσα στὸν κόρφο τὸ κλειδί.

Βουβά, καὶ δίχως νὰ σαλέψ ἀπὸ τὴ θέση του, βλέπει ὁ
Γιαννιδὲς ἐτούτη τῆ σκηνή. Καὶ μόνο μιὰ στιγμή, καθὼς ὀρέ-

γεται νά σηκωθεί και νά τῆς στρίψει τὸ λαρύγγι ἀπ τὸ κακό του, κρατιέται βλέποντας μπροστά του νά χναρώνεται, τὸ φουσκωμένο φάρδος τῆς κοιλιᾶς τῆς. Δαγκώνεται, και δίνει τόπο στὴν ὀργή, μ αὐτὰ τὰ λόγια :

— "Ἰσα δά, μὰ κάτεχέ το : Νά χρωστᾶς πολλὰ σέ τουτονά τὸ ζούμπερο ἀπούχεις μέσα στὴν κοιλιὰ σου, ὅδε και. . .

Σὰ νά μὴν ἄκουσε καθόλου τὴν κουβέντα του ἐκείνη, τ ἀποκρίνεται μὲ μιὰ παραγγελιά :

— "Ἄμε νά πεῖς τῷ Νικολάκενας νά ρθει, κι ἀπόκειας, σύρε στοτὴ Οὐρανία. Πέ τση, πὼς δὲ θὰ πάω τὰ σπερνὰ στὴ μεταλλά-
βωση, γιὰ δὲ μ ἀκούει νά στέκομαι πολλήωρα. Γλάκα !

Ἐ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ βροντολογᾷ πῖς ἀπ τὰ ζάλα του, καθὼς ξεφρενιασμένος ξεμπουκάρει ἀπ τὸ κατώγι :

— Φτοῦ !

Ἡλιος γλυκὸς στὸν κάμπο, χειμωνιάτικος. Τὸ νεροχορτα-
σμένο κοκκινόχωμα χωνεύει μὲ ζεστὴ μοσκοβολιὰ τὸ χρυσα-
φένιο φῶς του, κι οἱ κάμπιες, ἀψηλώνουν τὸ κεφάλι τους
πάνω στὰ τρυφερά βλαστάρια τῆς ἀσφεντηλιᾶς.

— "Ἐτη πολλὰ, μῶρε συ μάνα. Γιὰ ποῦ τόβαλες ;

— Γιὰ τὸ δικό σου σπῖτι, γιέ μου.

— Και ποῦ τὰ πᾶς ἐτουτανά τὰ ξεροτήγανα ;

— Σὲ λόγου σου και στὴ Μαριὼ τὰ φέρνω κανακάρη μου,
γιὰ τὸ καλό.

— Δὲν ἐθαρέθηκες κι ἐσὺ κι ὁ κύρης μου, οὔλη τὴν ὥρα
νά μασε τατζίεις ;

— Κι ἔντα νά κάνωμεν ἐδὰ μαθὲς υἱιέ μου, ἀποῦ δὲ σοῦ
βολεῖ νά παιδευτεῖς κι ἐλόγου σου σὲ μιὰ δουλειὰ σὰν οὔλους
το ἄντρες ;

— Κι ἔντα λογιῆς δουλειὰ δά μάνα, βρήμα και τὴν ἄφικα ;

— Γροίκα! Γιάντα δὲ βούλεσαι νὰ πᾶς στὰ πρόβατα τοῦ Λιανιδοκωστή;

— Τοῦ Λιανιδοκωστή; Ἄσε τα τουτανὰ τὰ λόγια μωρὲ μάνα, μὰ δὲ γίνουμαι δούλος ἐγὼ κιανιούς. Γιάε, μωρέ! Τοῦ Λιανιδοκωστή! Μαγάρι ν' ἀποθάνω καλιά.

— Ναίσκες ὑγιέ μου, μὰ μὴν ἀλησιμονᾶς πὼς ἔχεις χρέος σὲ γυναίκα καὶ κοπέλλι ἐτοιμογέννητο, κι ὥρες κακὲς καὶ κλείσομε κιαιμὰ βολὰ τὰ μάθια ἐλόγου μας, δὲ θρέφονται μ' ἀγέρι τέτοια ζωντανά.

— Οὐλ οἱ διαβλοὶ ἂν ἔχω πράμα ἀπ' οὐλα τουτανὰ ποὺ πεσπελίξεις, ἀποκρίνεται ὁ Γιαννιός, κι ἀγριοσαλεύοντας τὰ χέρια, σπιθίζει τὰ καρφιά τῷ σιθανιῷ του, στὸ καλτερίμι τοῦ μονοπατιοῦ.

Ἡ μάνα του τονε θωρεῖ νὰ στρίβει καὶ νὰ χάνεται πίσὸ ἀπὸ τὶς ἀγκαθοτὲς βατομουριές, δίχως νὰ βγάλει λέξη. Ὑστερὶς, μαζεύοντας τὸ μαυροτσέμπερό της κάτ' ἀπ' τὸ σαγόνι, κάνει δυὸ τρεῖς φορές σημάδι τοῦ σταυροῦ καὶ ξεκινᾷ.

Ὁ Πασιδώνης καὶ ὁ Γιαννιός, ἐφτάξανε ὄξ' ἀπὸ τὴν αὐλὴ τῆς Οὐρανίας.

— Μώρη συ Λιανιδοκωστίνα, εἶπε μου λέει ἡ Μαριώ, πὼς δὲ θὰ ρθεῖ στὴ μεταλάβωση, γιὰ δὲ βολεῖ νὰ στέκεται...

— Καλά. Ἐδὰ σὲ λίγην ὥρα θὰ πάω γὼ νὰ τηνε βρῶ. Γκούτς, γκούτς, γκούτς, νά, νά, νά, γκούτς, γκούτς, γκούτς, νά, νά, νά...

Ἡ Οὐρανία ταίτζει τὰ γουρούνια της μὲ βελανίδι. Εἶν' ἀνασκουμπωμένη ὡς τὸν ἀγκωνα κι ὁ ἥλιος χρυσοπασπαλίζει τὸ ξανθὸ τὸ χνούδι τῷ χεριῷ της. Φορεῖ ἓνα κατακόκκινο φουστάνι, κι οἱ μακρὲς χοντρόχρυσες καδένες τῷ μαλιῷ της, γλυστροῦν ἀπὸ τὴ ράχη της μπροστά, δίχως νὰ τῆς ἀφίνουν ἡσυχία. Ὁ Γιαννιός δὲ φεύγει. Στέκεται ἀκούνητος καὶ σοντηρᾷ:

ΟΥΡΑΝΙΑ: Γιάντα μὲ ξανοίγεις ἔτσά;

ΓΙΑΝΝΙΟΣ: Μάθιά χω καὶ ξανοίγω.

Μικρὴ πάφη. Ὁ Πασειδώνης παραδίπλα, μὲ τὸ στανιδὸ ζητᾶ νὰ μυριστεῖ κάποιο κατσίκι πού γιὰ νὰ ξεφύγει, γυρνᾷ σὰ ζβούρα καὶ στρογγυλεῖ τὸ λαιμό του, ἔτοιμο γιὰ κουτουλιά.

ΓΙΑΝΝΙΟΣ: Καὶ πότες θὰ γατρεῖ ὁ ἄντρας σου ἀπὸ τὴν πολιτεία;

ΟΥΡΑΝΙΑ: Αὔριο ξημερώματα τὸν ἀνιμένω.

Βλέπονται γιὰ μιὰ τσοηδὰ στιγμή στὰ μάτια. Ροδίζουνε τὰ μάγουλα τῆς Λιανιδοκωστίνας:

ΟΥΡΑΝΙΑ: Ἴντα μὲ ξανοίγεις ἔτσά;

ΓΙΑΝΝΙΟΣ: Εἶπα σου. Μάθιά χω καὶ ξανοίγ ἔτι μοῦ βούλεται. Ἄ δὲ σ' ἀρέσει, μπέψε μου τὸ Λιανιδοκωστὴ νὰ μοῦ τὰ βγάλει.

Ἐπιτεροῦς ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Γιαννιδὸς, σκύθει, παίρνει μιὰ πέτρ ἀπὸ τὴ γῆς καὶ τήνε σφεντουρᾷ τοῦ Πασειδώνη. Ὁ σκύλος τήνε δέχεται στὴ ραχοκοκκαλιά, βγάνει ἓνα παραπονεμένο οὐρλιαχτὸ καὶ βγαίνει ἀπ' τὴ αὐλή, χώνοντας τὴν οὐρὰ στὰ σκέλια. Πίσωθε, χαρχαλώνει κι ὁ Γιαννιδὸς τὰ ζάλα του:

— Ἄνάλεμα στὸ λαμοδέτη σου, ὄϊ, ναί. . .

Ὁ Γιαννιδὸς, ἀφοῦ κανόνισε μὲ τὸν Μποντικογιώργη τὸ χριστουγεννιάτικο ρεγάλο, κι εἶδε γιὰ μιὰ φορὰν ἀκόμα νὰ μοιράζεται μαζί μὲ κείνον, τὰ περισσευόμενα τῆς φτώχειας του, ἐτράθηξε γραμμὴ στὸν καφενέ.

Ἐφέτος — λέει — δὲν ἔμπορουσ ἔπως ὀπέρυσις νὰ κάθει ἀντικρὸ στὸν καφενέ, κάτ' ἀπὸ τὸ πλατάνι, ὥσπου νάρθουν οἱ κοπέλλες γιὰ νερό. Ἐφέτος — λέει — ἔπρεπε νὰ καθίσει μέσ στὸν καφενέ, νὰ παίζε πρέφα μὲ τὸν καντηλανάφτη τοῦ χωριοῦ.

Ἄς εἶναι. Πάλι καλά. Καλύτερα στὸν καφενὲ παρά στὸ σπίτι.
Διάλε το ἀπολομάρους του γιὰ σπίτι!

— Τὰ πρόσφορα, ὑποστηρίζ ὁ δάσκαλος, σήμερα, δὲν ἔπρεπε νὰ γίνονται μὲ μαῦρο ἀλεύρι. Αὐτό, ἦταν ἓνα εἶδος ἱεροσυλία.

Ἄσκαλος εἶχε γαμπρὸ ἀλευρέμπορα.

Μὰ εἶχε κι ἄλλα κουσκουσούργια ὁ δάσκαλος.

Ἄσκαλος Δεμιπιδόγιαννης τονε πειράζει:

— Δάσκαλε, πὲς ἀλεύρι.

— Ἄλεύρι.

— Ἄσκαλος Παπαδονικολῆς σὲ γυρεύγει!

— Γιατί;

— Γιατί τονε κατάδωκες στοὶ χωροφύλακους, ὄντες ἐφυ-
γοδίκα γιὰ τοὶ φόρους.

— Ἄσκαλος; Ἄσκαλος; Νὰ μὴ σώσω...

— Ἄσκαλος, ἄσκαλος, δάσκαλε, μὰ σὲ κατέμε. Ἄσκαλος σου βαστᾷ
ἄσκαλος νὰ καταδώκεις δὰ και τσάλλους.

— Ἄσκαλος; Ἄσκαλος;

Ἄσκαλος, πὸν γιὰ τὸ στόμα τὸ κακό του τονε λέγανε «φιλή
φωτιά», διγιέτ ἐρωτικὰ καμώματα.

Τούτυχε, λέει, τοῦ ἴδιου, ἐδὰ και δέκα χρόνους, νὰ ξω-
μείνει, πηγαίνοντας στὸ πανηγύρι τοῦ Περαχωριοῦ, νυχτιὰ
παραμονὴ Χριστουγεννιάτικη, στὸ Κακονήσι, μέσα σ ἓνα χάνι.
Ἄσκαλος μαζὶ του ἀκόμα πέντε χωριανοί, κι ἓνας ἀνομολόγητος
μὲ τὴ γυναίκα του. Ἄσκαλος πλώσαν ὄλοι καταγραμμὴ στὸ πάτωμα,
κι ὁ κλῆρος τούλαχε νὰ πέσει πλάι στὴ γυναίκα ὁ ἴδιος.
Και ἡ «φιλή φωτιά», τελειώνει ἐτσιδὰ τὴν ἱστορία:

— Δὲν τὸ γκατέω δὰ μούδε τὸ πῶς, μούδε τὸ γιάντα ἔγινε
ὅτι γινε. Ἄσκαλος τὸνὰ μόνον θυμοῦμαι. Μὲ μένα ἔκανακιζότανε ἡ
στροφά και τὸν ἄντρα τζη τὴν ἴδιαν ὥρα ἐφίλιε, πὸν κοιμοῦ-
τανε σα δροῦθαλος! Μιᾶς κοπανιάς ἐδὰ, πάνω στὴ βράση, ἐγροί-
κισά τγνε—μὰ τὸ Θεὸ πὸν μνόγω—νὰ τοῦ καλαναρχᾷ σι αὐτὶ

σιγά-σιγά: "Όφου άντρούλη μου κρυγιότη, όφου άντρούλη μου κρυγιότη. . . .

"Όλ ή παρέα τόριξε στά χάχανα. Γέλασε κι ό Γιαννιός. Μά ό Δελεκογιωργής, τόν αποπήρε:

— "Ίντα γελάς μωρέ μαθές εδά, και λόγου σου, άπουσαι μικροπαντρεμένο; Καλιά σου ναι λοδά νά μήν τς άφουγκράζσαι έτούτεσάς τσί κουθέντες.

— Και γιάντα δά;

— Κατέω κι έγώ; Παντρεμένο σαι, και θαρῶ πώς θα σέ τσούζουνε ζάβαλε.

"Όλοι τó ξαναρίχνουνε στο γέλιο, κι ό Μαθιοκαφετζής γκρινιάζει.

— Δέν πίνετε, μωρέ και σείς, κιανέναν καφέ, μόνο ξεροχαχανίζετε πουρνό-πουρνό άδιανοστόμαχοι; Φτου! . . .

Κανένας δέ τού δίνει άπόκριση. Για μιá στιγμής, ό Πασειδώνης ούρλιαχτá κ άποταυρίζεται. "Η φιλή φωτιά, τόν άμπώθει με τó στιθάνι, και βλέποντας τόν άσπρο του τó λαιμοδέτη, ξύνει περιγελαστικά τ αύτί του:

— Μώρε συ Γιαννιό! "Άσπρη μώρε συ λαιμαριά, και με λουκέτο κιόλας, έβαλες τού φωροσκύλου σου; "Ανάλεμα νάεις στο νοῦ. . .

— Ντά δέν τού τηνε πέρασα γῶ ζάβαλε, μόν ή γυναίκα μου.

— Πφ! άποσώνει ό Χρυσόστομος. "Αδικο νά μου λάχει, ά δέ σου περάσει κι έσένα λαιμοδέτη στην ύστεργιά ή γυναίκα σου!

Καινούργιο χαχανιτό. "Ό Δελεκογιώργης φτύνει κατά γής, κι άπό τά γέλια, κοντυλίζεται. Μά κι ό Γιαννιός βρίσκεται κιόλας όρθιος, κι άγριεμένος σφίγκει τίς γροθιές του:

— "Ανάλεμά με δρούβαλε, ά δέ σάσβολώσω!

"Εκείνη τή στιγμής ώστόσο, μπαίνει στον καφενέ ό γεροκαπετάνιος, ό Νταλαρής. "Όλοι λαδόνονται και κάθονται στ αυγά τους, έξ άπ τó Γιαννιό. Τά ήμερα γαλανά μάτια τού καπετάνιου, στυλώνονται άπάνω του.

—Μώρε σὺ Γιαννιό, τοῦ λέει, χαδεύοντας τὰ δασὰ γένια του, σὰ φουρεμένο σὲ θωρῶ. Ἴντα κάνει μαθὲς ὁ κύρης σου; Ἐάνοιξε ζάβαλε νὰ τοῦ μοιάσεις, γιὰτ εἶν ἅγιος ἄθρωπος ὁ κύρης σου.

ἌΟ Γιαννιὸς κρατιέτ ὅσο μπορεῖ, μὰ ὕστερις δὲ βασιτᾶ, καὶ τοῦ σφυράει τὰ δυὸ λογάκια του μπροστὰ στὴ μούρη.

— Νὰ μὴ σὲ γνιάξει ἐλόγου σου ποιανοῦ θὰ μοιάσω!

ἌΟλοι κερώνουν μὲς στὸν καφενέ, μὰ ὁ καπετάνιος καλω-
συνεύει τὰ γαλάζια μάτια του, καὶ τοῦ γελά. Ἰστερις, κάθε-
ται σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ ξεδιπλώνοντας τὴ φημερίδα ποῦ κρατᾶ
στὰ χέρια του, τὴ δίνει τοῦ δασκάλου.

— Ἐλα παὲ μώρε συ δασκαλάκι, νὰ δοῦμ ἐδὰ Ἴντα λογιῆς
πεσπεσελίδια γράφουνε οἱ βζεβζέκηδες στὴν πολιτεία.

Μέσα στὴ νεκρικὴ σιγή, ὁ δάσκαλος ἀρχίζει: Τὸ φῶς τῆς
γεννήσεως καταυγάζει καὶ πάλιν, τὸ στερέωμα τῶν ἁγίων ἡμε-
ρῶν τὰς ὁποίας διερχόμεθα...

ἌΟ καπετάνιος, κάνει μιὰ χειρονομία καὶ λέει:

— Βάστα δάσκαλε! Ψάξε νὰ δεῖς ἄ γράφει πράμα γιὰ τὴ
χαρουποσοδιά, κι ἄφιστα τᾶλλα...

Κι ἔτσι, καθὼς ὁ δάσκαλος ψάχνει στὴ φημερίδα γιὰ νὰ
βρεῖ μαντάτα τοῦ σοδιάς, ὁ Πασειδώνης κι ὁ Γιαννιὸς τὸ στρί-
θουνε μὲ τρόπο, νιώθοντας εἰς τὴ ράχη τους ἀπάνω, τὴν ἡουχια
καὶ γαλανὴ ματιὰ τοῦ γεροκαπετάνιου.

Βαρὺς καὶ καλοφαγωμένος ὁ Γιαννιὸς, τοιμάζεται νὰ πέσει
νὰ πλαγιάσει. Τὴν εἶχε ξεδιπλώσει ἀπὸ νωρὶς χρονιάρικα στοῦ
κύρη του, καὶ νιώθει μέσα του μιὰ τόση καλωσύνη ἀπόψε
βράδυ, ἔπου θαρεῖ πὼς εἶναι βολετὸ, καὶ στὴ γυναῖκα του
ἀκόμα νὰ φανεῖ πιὸ τρυφερός. Χαδεύοντας ἓνα κουμπούρι Σμίθ,
ἐξάβολο, ποῦ τοῖμπισ ἀπ τὸ γέρο γιὰ ρεγάλο, ὄλα τὰ βρίσκει
ταιργιαστὰ νὰ καλοστεκουνται στὸν κόσμον ἐτοῦτο. Τάχατες
καὶ γιὰτί; Δὲν ἦτον ἡ Μαριὼ κι ἐκεῖνη ἄνθρωπος;

Ἄναθυμᾶται πὺν τήνε πῆρε ἄγκουρη παρθένα στὴν ἀγκάλῃ του, ἐκεῖ καθὼς ἐπήγαινε νὰ ξεβοσκήσει τὸ κατσίκι τῆς στὴ ρεματιά. Καὶ νά, πὺν τώρα ἡ μάνα του παράστεκε δίπλα στὴν ἄλλη κάμαρη, κι ἀγνάντευε τὴν ὥρα, γιὰ νὰ ξεγεννήσει τὸ παιδί του. Ἡ ὥρα ἡ καλή, ὄλα καλά, καὶ τὸ κουμπούρι ἐξάβολο, πλιατσικολογημένο ἀπόνια Βούλγαρο, στὸν πόλεμο τοῦ δεκαφτά.

Ὁλόρθος μπρὸς στὸ χαμοκρέββατο στρωσίδι τῆς Μαριώς, τὴ συντηρᾶ στὸ τρεμολόγο φῶς τοῦ λυχνιαριοῦ, καθὼς κλωθοστριφογυρίζει σκούζοντας μ ἀνησυχιά. Εἶναι στὰ σίγουρα μιὰ τσοῦπα δεκατέσσερω χρονῶ. Κι ὡστόσο, σούχει μιὰ κοιλιὰ τόσο τουμπανιασμένη καὶ πελώρια, πὺν στοργυλαίνει τὴ χρωματιστὴ κουδέρτα σὰ μικρὸ βουνό! Ἐτὸ ἀδύναμο γλυκομελάχρονο μουτράκι, ξεχυμένο στὴ φύρα τῆς μητρότης, ὠχριοδείχεται, στεφανωμένο γύρω ἀπὸ κατὰμαυρα πυκνὰ μαλλιά. Θέ μου μεγαλοδύναμέ μου τὸ λοιπόν, μὰ πῶς μπορεῖ, τόσο μυστήριο νὰ χωρεῖ σ ἓνα παιδί!

Θέλει νὰ τῆς μιλήσει ὁ Γιαννιός. Δὲν τὸ βαστᾶ ἡ καρδιά του νὰ πέσει νὰ πλαγιαίσει καὶ νὰ σκέφτεται τὴν ἔχτρητα, χρονιᾶρα μέρα. Βρίσκει καλό, νὰ τῆς θυμίσει τὰ παληά:

— Μωρὴ Μαριώ, ν ἀναθυμᾶσαι θέλει τὴν ἡμέρα τὴν ὀπερσινὴ μὲ τὸ κατσίκι;

— Πέσε μῶρε συ δρούβαλε νὰ κοιμηθεῖς, κι ἄφισε τὰ κατσίκια νὰ βοσκίζουνε. . . .

Αὐτὸ ἦτονε! Μὰ γιὰ τόνομις τοῦ Θεοῦ! Ὅσποσο τάχατες μποροῦσε νὰ βαστάξει ἐκεῖνο τὸ μαρτύρι; Καὶ γιάντα δηλαδὴς ἦτον ἀναγκασμένος νὰ μεροξημερώνεται σ ὄλη του τὴ ζωὴ μὲ κείνη τὴ μυξάρα, καὶ δὲν ἦτονε πὺν λέει ὁ λόγος — ἐλεύτερος νὰ δώσει ὄξω καὶ νὰ φουρκιστεῖ, χωρὶς αὐτὴ νὰ γίνιει τὸ σκοινὶ τῆς κρεμάλας του; Φωτιά κι ἀρτοπελέκι νὰ πέσει, καὶ νὰ τὰ κάψει οὐλα. Νὰ μὴν ἀφίσει τίποτις, ἐξὸν ἀπὸ τὴν Οὐρανία.

Ὅστόσο, ἡ γυναίκα τοῦ Γιαννιοῦ ξαναγκρινιάζει.

—"Άδικο νὰ σοῦ λάχει μωρὲ δρούβαλε. Ἐτουδὰ μωρὲ θὰ ξημερῶεις; Θέσε πὺ νὰ σὲ θέσουνε, νὰ ξεκουράσω κι ἐγὼ λίγο τὸ κορμί μου. . . .

Ἐ λοιπόν, τελειώσανε τὰ ψέματα! Ὁ Γιάννης, χώνει τὸ κουμπόρι στὸ ζωνάρι του, καὶ δίχως νὰ ἀθιβάσει λόγο ἀπὸ τὸ στόμα, ξεπορτίζει.

Τὸ ἀδυνατισμένο μισοφέγγαρο, δίνει μιὰ πράσινη χλωμάδα στὴν παγωμένη τῆ νυχτιά. Ὁ Πασειδώνης, χώνει τὴν οὐρὰ στὰ σκέλια, κι ἀκολουθᾷ δισταχτικά καὶ παραξεμένα τὸν ἀφέντη του.

Περνοῦν τ ἀλώνια, τ ἀλειτούργητο τὸ ρημοκλήσι τ Ἀγγιωργιοῦ, τῆς χήρας τῆς Σμαραγδινιώς τὸ σπίτι, τοὺς μύλους, καὶ φτάνουν ἴσαμ ὄξω ἀψηλὰ στὴ κορφήν τοῦ φαραγκιοῦ τοῦ σπανοῦ παπαῦ.

Ξαλαργεμένος ἀπὸ τὸ χωριό, αἰστάνεται καλύτερα καὶ πὺ παλληκαρίσια. Γιὰ μιὰ στιγμῆς, ρουφολογᾷ μὲ τόση δύναμη τὸ μυρωμένο ἀγέρι τῆς πλαγιάς, πὺ ὁ σκύλος ξαγριεύγεται καὶ οὐρλιαχτᾷ, σηκώνοντας ψηλὰ πρὸς τὸ φεγγάρι τὸ μυτερὸ μουτσούνη του. Τοῦ κόσμου τὰ μαντρόσκυλ ἀπ τὸν κάμπο καὶ τίς ρεματιῆς ξελαγιασμένα τότες ἀποκρίνονται, σμίγοντας τὰ δικά τους τὰ μακρόσυρτα οὐρλιαχτά.

Κι ὁ κρῶς ἀγέρας, ἐτσιδὰ καθὼς κορώνεται, ἀπ τίς παράξενες στριγκλορουκέτες τῷ σκυλιῶ, κάνει τὰ πόδια τοῦ Γιανιοῦ νὰ πηλαλοῦνε ἀπὸ χαράκι σὲ χαράκι, σὰν ποδᾶρι ἀγριοζάρκαδου.

Ἐπὶ τέλους! Νάτηνε κι ἡ Μαδᾶρα! Ξεπρόβαλε ἀντίκρου του καὶ στέκει ὀλόρθη, ἴσια, κι θεώρατη! Φαρδὺνὰ σὰν ὄλο τὸ ντουνιαῦ, καὶ μαύρη σὰν τὴν κόλαση, δείχνει τίς ἀψηλῆς κορφές τῆς νὰ νταλώνουν καταχιόνιστες, στὸ πράσινο χλωμόφωτο τοῦ φεγγαριοῦ. Ἡ μαύρ ἰσκιάδα τῆς, ἀπλοχωρᾷ στὸν κάμπο καὶ σκεπάζει, κάθε λογῆς ζουζούνη κι ἐρπετὸ ἀπ

τ' ἀναρίθμητα ποῦ σούρνουνται καὶ σκούζουν τῶρα δᾶ, στὴ φλούδ' ἀπάνω τοῦ μυστήριου τῆς γῆς.

Κι ὅταν γιὰ μιὰ στιγμῆς, ἀπάνω στὴν κορφὴ τοῦ φαραγγιοῦ, κι ἀπάνω στὸ ντελίριο τῆς ἀγριάδας, φέρνει ὁ Γιαννίδς τὰ χέρια μὲ παλάμας ὀλοάνοιχτες γύρω στὸ στόμα, ἢ βροντερῆ φωνή του ξαμολιέται μὲς στὸ χάος :

— Γροικαααᾶς... Δὲ σοῦ περνααᾶ!..

Τὸ φαράγγι ἀπολογιέται μ' ἐκατόφωνη ἀντιβόηση τ' ἀγρία τὰ λόγια του. Ὅστερις, τὰ χαρίζει στὸν ἀφηγλὸν ἀγέρα, ποῦ τὰ λιανίζει κοσκινίζοντας ψιλὰ-ψιλὰ, ὥσottου χάνονται.

Τὰ ζάλα τοῦ Γιαννιοῦ καθὼς κατηφορίζει πίσω στὸ χωριό, μοιάζουνε τῶρα δᾶ πιδ σίγουρα καὶ πιδ δυναμερὰ πὸ πρὶν. Κοντὰ στοὺς μύλους, δὲ στρίθει στὸ στρατὶ ποῦ φέρνει στὸ δικό του σπιτικό. Γυρνᾶ καὶ βρίσκειται κοντὰ στὸν καφενέ, κι ἀπ' ὄξ' ἀπὸ τὸ σπιτικό τοῦ Λιανιδοκωστή. Δὲ δείχνει νὰ δειλιᾶ καθόλου καὶ νὰ σκέφτεται, ἐκεῖνο ποῦ ζητᾶ. Μ' ἓνα μεγάλο σάλτο σκαρφαλώνει στὸ μαντρί, καὶ νάτονε ποῦ ἀπὸν ἀπὸ τὸν τρόχαλο, δίνει ξεκάθαρες παραγγελιὲς τοῦ Πασειδῶνῃ :

— Κάτσε κι ἀνίμενέ με λόγου σου παέ... .

Στὴν πόρτα τῆς Λιανιδενας μπροστά, λαγοχτυπᾶ ἢ καρδιά του. Πίσσα σκοτίδι βασιλεύει μὲς στὸ σπιτικό, κι ἡ σιγαλιὰ ξεραντηχᾶ τὸ χτύπο τοῦ χεριοῦ του εἰς τὴ θύρα.

— Ποιὸς εἶναι;

— Ἐγὼ μαί.

— Ἐλόγου σοῦ σαι μῶρε συ Κωστή;

— Ναίσκες.

Ἡ πόρτα ξεμανταλώνεται μὲ βιάση. Ἐνα ζεστὸ κορμὶ τὸν ἀγκαλιάζει μὲ λαχτάρα στὴ σκοτεινὴ μπασιὰ τοῦ κατωγιοῦ, πριχοῦ προφτάσει νὰ μιλήσει.

— Ὁχου ντελικανή μου καλὰ πούκανες κι ἀγάειρες μιὰν ὄρ ἀρχήτερα στὸ σπιτικό σου!

Στὰ δροσερά του μάγουλα, στὸ στόμα, νιώθει τὰ πυρωμένα χεῖλια τῆς γυναίκας νὰ τὸν ρουφολογοῦνε μὲ λαχτάρα.

Ἡ κάθε δύναμη τοῦ λείπει γιὰ νὰ ξεφανερῶθῃ. Ἀπὸ τὴ μιά μεριά, τονε παγώνει ὁ τρυφερός της πόθος γιὰ τὸν μαυροκιτρινιάρη τὸν ἄντρα της, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη, τονε μεθᾶ καὶ τὸν θεριεύ ἡ ἀλήθεια πὼς σφιγτοκρατᾶ στὰ μπράτσα τὴν ἀγάπη του. Ὅχι, δὲν εἶναι βολετό, δὲν γίνεται ν' ἀφίσει καὶ νὰ τοῦ ξεφύγῃ ἡ Οὐρανία, μιᾶς ποὺ τηνε κρατᾶ.

— Στάσου ντελικανή μου, στάσου ἀντρούλη μου ν' ἄψω τὸ λύχνο....

Μὰ κείνος, δὲν ἀκούει. Εἶν ἡ λαχτάρα ὅμως, τόσο βιαστικὴ στὸ στόμα, στὸ κορμί του καὶ στὰ χέρια του, ποὺ ἡ Οὐρανία κιάλας πονηρεύτηκε.

— Φονιά!... ποῖς εἶσαι; γιάντα δὲ μιᾶς;

Βραχνόφωνη καὶ ξαφνιασμένη ἡ τρομάρα της, τοῦ κόθει τὰ γόνατα. Ἡ Οὐρανία, βρῖσκει καιρὸ νὰ ξεγλυστρίσει μὲς ἀπὸ τὰ μπράτσα του. Τὸν εἶχε μυριστεῖ ποῖς ἦτονε μέσα στῆς νύχτας τὸ σκοτίδι. Κι ἔτσι, καθὼς μὲ σαστισμάρα τώρα ἐκεῖνη ρίχνει ὅτι βρεθεῖ ἀπάνω στὸ μισόγυμνο κορμί της ἀνάθοντας μαζί καὶ τὸ λυχνάρι της, αὐτὸς, σούρνεται τσακισμένος εἰς τὰ δυό, καὶ μὲ τὰ χέρια πετρωμένα πάνω στὴ καρδιά του :

— Φονιάς ἐγώ; Ἐγὼ φονιάς!...

— Ἴντα γυρεύεις μωρε σὺ παέ, διαόλου σπέρμα, ξημερώματα, καὶ σφιγκουλιάζεις τοὶ γυναῖκες στὰ ξερά σου; Λόπις ἐμεταλάβωσες μωρὲ καὶ σοῦ μυρίζει σκουληκόχωμα;

— Ἴντα γυρεύω;... Φῶς τῶν ἀμαθιῶ μου.... Ἴντα γυρεύω μὲ ρωτᾶς;...

— Ναῖσκες μωρέ. Ἴντα γυρεύεις ἐπαὲ ὥρα μεσάνυχτα, καὶ ποὺ τὴν ἄφικες τὴν ἔρμη τὴ γυναῖκα σου λεχούνα;

— Γιάντα μιᾶς μου ἔτσά λογῆς μωρὴ Οὐρανία, καὶ δὲν ἀναθυμᾶσαι μπάρεμου μιὰ στάλα, ἴντά σουνε καὶ ἴντά μουνε γιὰ σένα, ἐδᾶ καὶ τρία χρόνια ποὺ λιμπιζομέστανε ὁ γεῖς

τὸν ἄλλο; Ἰντα θαρεῖς πουλί μου, πὼς σὲ ξέχασα; γῆ λόπις καὶ θαρεῖς πὼς πῆρα τὴν ἀπόφαση νὰ θάψω τὸ κορμί μου ζωντανὸ σὲ τουτονὰ τὸν ἔρμο κόσμο γιὰ τὸ Λιανιδοκωστή, καὶ γιὰ τοὶ μπασαληῆδες τοῦ δικολογιᾶς σου;

— Ἰντα θαρῶ μωρὲ καὶ ξεθαρῶ, ποὺ πῆγες κι ἔβγαλες τὰ μάθια σου στὴν μπαντριά, καὶ δάχεις καὶ κοπέλλι...

Ἡ Οὐρανία, νιώθει τὸ βαρὺ τὸ λάθος ποὺκανε βγάνοντας τέτοι ἀπόκριση ἀπ τὸ στόμα της, καὶ κόβει τὴν κουβέντα στὰ μισά. Μὰ τώρα εἰν ἀργά, κι ὁ Γιάννης ὁ Μποντίκης ξεθαρρεύεται κι ὄλο σιμώνει πιὸ κοντὰ στὴν κοπελλιά.

— Ὁφου ζγουρὲ βασιλικὲ μου καὶ νὰ κάτεχες, Ἰντα λογιῆς μπαμπακερὲς κλωστὲς εἰν οὐλα τούτανὰ π ἀνθιβάλεις, γιὰ τὸ Γιαννιό! Ἔλα πουλί μου, ἔλα χτύπε τοῦ καρδιᾶς μου νὰ μισέψουμε, μὰ δὲν ἀπόσωσε τὸ φάρδος τοῦ μαδάρας γιὰ τὰ δυὸ μας, κι ἄς ἔρθουνε νὰ μαςε κυνηγοῦνε στοὶ σπηλιές, ὅσοι τὴ βαρεθῆκανε τὴ ζήση τους καὶ θένε νὰ γνωρίσουν τὴ φωθιά τοῦ μπαρουτχιού....

— Ἀπάνω στὴ Μαδάρα μωρε θέλεις νὰ μὲ πᾶς; Ἀναλεμά σε! Γιὰ μιᾶς στιγμῆς, κομπιάζει ὁ Γιαννιὸς κι ὕστερις, λέει:

— Ἀκλούθα μου ἐσύ, κι ἀναλεμά με ἄ δὲ σὲ πάω στὴν Ἀμέρικα!...

Ἔ, τὸ λοιπὸν ἢ Ἀμέρικα τὸν ἔφασε τὸ Γιάννη, γιὰ νὰ ξέρετε, κι ἦτονε γκάφα νὰ τὴν ἀναφέρει κείνη τὴ στιγμῆς μέσα στὰ λόγια του. Ὀλάκερος ὁ κάμπος τὸν κοροΐδευε γιὰ τὴ μανία ποὺχε στὰ μισέματα το Ἀμερικᾶς. Μὲ τὴ σειρά της τώρα κι ἡ Οὐρανία, ἐγέλασε ὡς ἄκουσε ἀπ τὸ στόμα του νὰ βγαίνει ἐκεῖνος ὁ λόγος. Ὑστερις, σοβαρεύεται γιὰ τὰ καλὰ καὶ τ ἀποκρίνεται μ ἀπόφαση:

— Σύρε μῶρε συ στοῦ γυναίκα σου νὰ κοιμηθεῖς, κι ἄσε τοὶ ζεβζεκιές γιὰ τὰ κοπέλλια. Ἄντες, σάλευγε.

Νιώθει χαμμένο τὸ παιχνίδι ὁ Γιαννιὸς, καὶ στὴν ἀπελπισιά του τὴ μεγάλη, χυμάει πάλι ἀπάνω της. Ἡ Οὐρανία

ὥστόσο τοῦ ξεφεύγει, δείχνοντας μ ἄγριο τρόπο τὴ μπασιὰ τοῦ κατωγιοῦ:

— Ὅξω διαόλου σπέρμα, τοῦ φωνάζει, ὅξω νὰ μὴ φωνηάξω τοσοῖ γειτόνους.

Δὲν ἀπομένει ἄλλο τότες, ἀπὸ μερικὲς βρυσιᾶς στὸ στόμα τοῦ Γιαννιοῦ, καὶ τὶς φτιαρίζει ἀπάνω τῆς, ὅπως τὴ λάσπη.

— Ναισκαεῖς! Κατέω γιάντα μὲ ζυγώνεις ἀπὸ πά. Κατέω το γιάντα καὶ στὸ σκοτίδι ἐδὰ καὶ λίγο μὲ ξεχώρισες. Ἐγὼ λοδὰ, δὲν ἔχω φοφοπάϊδα σὰν τοῦ ἀντροῦ σου, ὅι, ἔχω κουτάλες καὶ νεφρὰ γερά, κι οἱ χέρες μου, σφίγκουνε πιδὸ πολὺ ἀπὸ τὰ δικά του τὰ χαρχαλοπάλαμα. Δὲν εἶμι ἀποθαμμένος σὰν ἐλόγου ντου ἐγὼ, καὶ δὲ σοῦ κάνω. Ὅρα καλή σου κούρβα καὶ τὸ δίκηο μου, νὰ πέφτει ἀνάμεσό σας στὸ κλινάρι...

Αὐτὸ ἦταν ὄλο. Ὅξω στὴν αὐλή, πασιάζει νὰ φανοῦν τὰ ζάλα του ντρέτα κι ἀδιαφόρευτα. Δίνει μὲ φόρα μιὰ, καὶ καβαλαίει τὸν τρόχαλο. Κι ὁ Πασειδώνης; Ποῦ τάχα νάναι τὸ μαντρόσκυλο; Σφυροκοπάει γιὰ νὰ τ ἀναμαζώξει, μὰ τοῦ κάκου.

Ἐνα κάτι, σὰ μαῦρο ροῦχο, κρέμετ ὥστόσο ἀπόνα κάγγελο τῆς σιδερόπορτας τοῦ σπιτικοῦ. Κι ὁ Γιάννης, ποῦ γιὰ μιὰ στιγμῆς τὸ συντυχαίνει στὴ μτσιὰ του, μαραίνεται, κι ἄβουλα παρατᾶ τὰ χέρια του νὰ κρεμαστοῦνε πρὸς τὴ γῆς, βαρειά.

Πάνω ψηλά, στὸ σιδερένιο καγγελόπορτο, κρέμετ ὁ Πασειδώνης φουρκισμένος, ἀπὸ τὸ λαιμοδέτη τῆς Μαριώ. Τὰ λιγνοπίδαρά του τὰ ξερὰ ἀπὸ τὸ θάνατο, ξαμώνουν τέζα τεντωμένα καὶ τὰ τέσσερα, τὸ χαλασμένο πρόσωπο τοῦ φεγγαριοῦ. Ἐνα κοκκόρι διαλαλεῖ, πὼς γιὰ τὴν ὥρα δὲν τὸ σφάξανε.

Δίχως μιλιὰ ὁ Γιαννινὸς τὸν κουβαλνᾶ τὸ σκύλο του στὸν ὤμο, καὶ τονε φέρνει μέχρι τὴν κορφὴ, ἀπάνου στὸ φαράγγι τοῦ σπανοῦ παπᾶ. Ἐκεῖ τὸν ξαμολάει μέσ στὴν ἄβυσο. Κι ἀκού-

γοντας τὸ γδοῦπο τοῦ κορμιοῦ του ποὺ τσακίζεται πάνω στὰ
μυτερὰ χαράκια τοῦ γκρεμοῦ, σφίγγει σκληρὰ τὰ δόντια του
κι ἀδειάζει τὸ ἐξάβολο κουμπούρι του, κατακορφὴ στὸν οὐρανό.

Μὲ τὴν καρδιὰ βαρειά κομποσφιγμένη, κατακυλάει ὕστε-
ρις στὸ σπιτικό του.

Τί θλιβερὸ καὶ πένθιμο ξημέρωμα!

Κάθεται λίγο στὸ πεζούλι τῆς αὐλῆς καὶ συλλογᾶται:

— Μὰ γιάντα δά; Αἰ; Γιάντα; ὦχ!

Ἕνα παραπονιαρικό κλαούρισμα ποὺ βγαίνει μὲς ἀπ τὸ
κατώγι, κόβει σὰν τὸ σπαθὶ τὴ συλλογὴ του.

Μέσα στὸ σπιτικό, σαλεύει τὰ κανιὰ καὶ κλαουρίζει, κά-
ποιος καινούργιος ἄνθρωπος.

ΟΙ ΔΕΜΕΝΟΙ

ΕΤΣΙ καθὼς στέκει, ἀφίνει τὴ ματιά του ν ἀπλωθεῖ ὡς ἐκεῖ κάτω μακρὰ στὸν κάμπο, καὶ νὰ παίξει μὲ τὸν ἀσημένιο καπνὸ ποὺ ἀνεβαίνει ὀλόϊσα στὸν οὐρανό, ἀπὸ μιὰ χαμηλὴ στέγη. Ὑστερις, μὲ σφιγμένες τὶς γροθιές, τεντώνει τὰ δυὸ χέρια τοῦ ζερβόδεξα, καὶ παίρνει μιὰ βαθειὰν ἠθονικὴν ἀνάσα, ποὺ τοῦ φουσκώνει τὸ στήθος καὶ τοῦ μουδιάζει τὶς κλειδώσες. Μὲ τὸ σήκωμα τοῦ κεφαλιοῦ τοῦ ἀψηλά, σκοντάφτει πάλι ἡ ματιά του σ' ἓνα νέφαλο ποὺ στέκει ἀπάνω, στὰ κατάκορφα τῆς μέσης τοῦ οὐρανοῦ.

Γελᾷ. Ὑστερις στρίθει, καὶ φέρνει τὰ ποδάρια του ὀπίσω, στὸ τυροκομιό.

Καθώς ζυγώνει και περνάει κοντά στ' αλώνια, ή προσοχή του πέφτει, άπάνω σέ δυό ήμερα γαιδούρια. Έχουν σιμώνει τόνα κοντά στ' άλλο τόσο, όσο τούς επιτρέπει τὸ σκοινὶ πού τὰ κρατάει δεμέν άπ τὰ ποδάρια, μακρὰ. Ταυτιά τους στέκουντ ὄρθια, και τὰ ρουθούνια τους ὄρθάνοιχτα, ρουφάνε τὸν ἀγέρα μ' ἀπληστία ἐρωτιάρηκη. Τα τέσσερα μεγάλα μάτια τους θωριούνται μ' ἐπιμονή και ἀκινήσια τέτοια, πού θαρεις, πὼς θὰ τὰ ξαναβρεῖς ἐκεῖ τὰ δυὸ γαιδούρια, νὰ στέκουνται στήν ἴδια θέση, ἀκόμα και ἂν ξαναπεράσεις ὕστερ ἀπὸ χίλιους χρόνους ἀπ τ' αλώνια.

Σκύβει. Παίρνει και ρίχνει μιὰ μεγάλη πέτρ ἀνάμεσό τους. Ὑστερις γελά. Ἐακολουθάει ὡστόσο πάντοτε τὸ δρόμο του, και όσο σιμώνει στὸ τυροκομιό, τόσο και λαγουδοχτυπᾷ ή καρδιά του πιὸ πολύ.

Γιὰ μιὰ στιγμή, τούρχεται, και σμπερδεύοντας τὰ πόδια του στὶς ἀγριοθυμωνιές, θερίζει τὰ βατόμουρα και τὰ κρατάει φυλαγμένα στήν ἀνοιχτὴ παλάμη του. Κάποτε, δρασκελίζει τὸ κατώφλι τοῦ τυροκομιοῦ.

Ἡ Ἐρηνιώ ή ξαδέρφη του, βρίσκεται βυθισμένη στή δουλειά της, σκυμένη άπάνω στὸ καζάνι τοῦ γαλάτου.

Δὲν εἶχε ἀκόμ' ἀνάψει τὴ φωτιά, και ἔπρεπε μὲ τὸ πέσιμο τοῦ ἡλιου, ὄλ ή δουλειά νὰ τελειωθεί, και νὰ γυρίσει πίσω μὲ τὸν κύρη της στὸν κάμπο.

Σὲν εἶδε τὸν ἀξαδερφό της νάρχεται, τοῦπε πὼς βιάστηκε νὰ ρθεῖ, και ρώτησε τὸ λόγο.

Αὐτὸς τῆς ἀποκρίθη πὼς δὲ φάνηκε στήν κονταρίδα ὁ κύρης της και πὼς σ' ὀλάκερο τὸ ριζοσκλόπι δὲν ἔκουδούνιζε κανένα λέρι. Ὑστερις, τῆς ἐπρόσφερε τὴν ἀνοιχτὴ παλάμη του μὲ τὰ βατόμουρα.

Μὰ κείνη δὲν ἔκαταδέχτηκε οὔτ' ἓνα. Τὸν εἶπε ἀκαμάτη, και τοῦ γύρισε τίς πλάτες.

Τότες και αὐτὸς, τεντώθηκ ἄλλη μιὰ φορὰ ὅπως πρίν, ἀνάσανε

Καί τελειωμένο, κάθεται τώρα καί θωρεῖ τὸ ἔργο του . . . (σελ. 141)

τόσο βαθειὰ ὥσπου πόνεσε, καὶ ὕστερις ἀποφασιστικά, τράβηξε ν' ἀνεβεῖ στ' ἀνώγι τοῦ τυροκομοῦ.

Ἄνεβηκε. Μὰ τὸ μυαλό του ὥστόσο, σίγουρα θ' ἀπόμεινε μαζί της στὸ κατώγι. Κι αὐτό, γιατί σὲ λίγο, ὅταν στ' αὐτιά του ἔφτασε τὸ σκούξιμο τῶν ξύλων πούριχν' ἐκείνη κάτω στὴ φωτιά, τὸ προσωπὸ του ἐσκοτείνιασε ἀπὸ τὸν πειρασμὸ μιανῆς ἰδέας ποῦ τοῦ μπῆκε ξαφνικά.

Θέλοντας καὶ μὴ θέλοντας μαζί, σηκώνεται στὶς μύτες τῶν ποδιῶ του.

Δίχως νὰ κάνει φασαρία, φτάνει ἔτσι ὡς τὴ μέση τ' ἀνωγιοῦ. Ὅστερις, γονατίζει χάμω καὶ σιγά, ξαπλώνεται στὰ μπρούμητα.

Στὴν μέση τ' ἀνωγιοῦ—χαρὰ καὶ δόξα στὴν παλητασαρία—ἔχει μιὰ τρύπα. Σκύθει τὸ κατακόκκινο κεφάλι του πάνω σ' αὐτήν. Μὲ τὰ ρουθούνια του πατικωμένα ἀνασαίνει τὴ μουχλιασμένη ἀποφορὰ τοῦ ταβανόξυλου, μὰ ὥστόσο βλέπει κάτω, δίχως νὰ τὸν βλέπουνε.

Ἡ Ἐρηνιώ, φαίνεται καθισμένη, ἀπὸ κεῖ, πάνω σὲ μιὰ κοτρόνα, μπροστὰ στὴ φουντωμένη πυρωσιά ποῦ γλύφει κιόλας μὲ τίς κόκκινές της γλῶσσες, τὸ καζάνι τοῦ γαλάτου. Τὸ πυρωμένο φῶς της πέφτει ἀπάνω της μὲ χίλια δυὸ παιχνίδια. Τῆς κοκκινίζει, ἄξαφνα, κάθε προεξοχὴ καὶ κάθε στρογγυλάδα τοῦ κορμιοῦ της, ὅπως κι ὁ ἥλιος κάνει ἀπαράλλαχτα πρῶτ' πρῶτ' σὰν πρωτοβγαίνει, ἀπάνω στὰ ψηλὰ τὰ κορφοβούνια. Τὰ γόνατά της ἔτσι, καὶ τὰ δυὸ σφιχτοζωσμένα στήθια σημαδεύονται, σὰ δυὸ ζευγάρια φῶτα κόκκινα, φωσφορικά. Τὸ ἴδιο καὶ τὰ μάγουλα, ἢ μύτη, τὸ στρογγυλὸ νεανικὸ σαγῶνι, φαντάζουμε σὰ νάναι καπνισμένα μὲ χρυσάφι. Τὰ χέρια της ἀκόμα τ' ἄσπρα, κάθε ποῦ κουνιοῦνται, λάμπουν, κι ἀπαλὰ χαϊδεύοντας τὸν σκοτεινὸν ἀγέρα τοῦ κατώγιου, θυμίζουμε καὶ δείχνουν ὀλοζῶντανα, τὴν ἄφθονη γυναίκα μὲ τὴ μεστωμένη ζεστασιά.

Μποροῦς ὥστόσο, ν' ἀναφέρει κανεὶς κι ἄλλα, πολλὰ κι ἀξιο-

πρόσεχτα, πού φαίνονται όλα μέσ ἀπ τὴν ἀραχνιασμένη τρύπα τ ἀνωγιού. Καί γιά νά μὴ μοῦ ποῦν πὼς παιδιαρίζω, θά περιλάβω ἀκόμα ἐδῶ, κανένα δυὸ ἀπ αὐτά:

Ἐτούτη τὴ στιγμούλα, ἄξαφνα, ἡ Ἐρηνιώ σηκώνεται, καὶ ὕστερις, τῆς στρίβει καὶ ξανακαθίζει πίσω στὸ λεφτό, βαθειανασαίνοντας. Δίχως κανένα λόγο πάλι νάτηνε πού τέντωσε τώρα τὰ δυὸ της τὰ ποδάρια κόντρα στὴ φωτιά καὶ πού περνώντας τόνα της τὸ χέρι κάτ ἀπὸ τὴ φούστα, καμώνεται πὼς κάτι φτιάχνει ἐκεῖ, λιγάκι παραπάνω ἀπὸ τὸ γόνατο. Σ αὐτὸ τὸ σκέρσο ἀπάνω, κείνος πού βλέπει ἀπὸ τὴν τρύπα τ ἀνωγιού, νιώθει τὸ χέρι τῆς γυναίκας νά μερεύει, καὶ μαζί του, ἀσάλευτ ἡ ματιά της νά ξεχνιέται στὸν κόκκινο μαγνήτη τῆς φωτιάς. Μὰ κι ἔτσι ξεχασμένη καὶ ἀκούνητη, καθὼς τὴ βλέπει κανεὶς πᾶν ἀπὸ τ ἀνώγι, δὲ θαρῶ πὼς εἶναι βολετὸ νά πει πὼς ἐξεμπερδεψε μὲ δαύτη. Κι αὐτό, γιὰ τὴν κατάμαυρη μπαμπακερή της κάλτσα πᾶν ἀπὸ τὸ γόνατο τελειώνοντας, δίνει ἀρχὴ σ ἓνα κομμάτι σάρκας μαρμαρόθαμπης, πού λίγο παραπάνω χάνεται κρυβούμενη ζεστά, μέσα στὸ σκοτεινὸ μυστήριο τῶν ρούχων.

Βαρειά, παράξενη καὶ καφτερὴ ναι ἡ ἐκπληξή, πού δοκιμάζει τότε ὁ νιὸς ἀπάνω ἀπ τὸν ὄντᾶ. Κεῖνο πού βλέπει, σίγουρα δὲν εἶναι τίποτ ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐπαλήθεψη μιανῆς εἰκόνας γνώριμης στὸ αἷμα καὶ στὴ φαντασία του ἀπὸ πολὺν, παραπολὺν καιρὸ πιὸ πρῶτα. Κάτι τοῦ λείει μέσα στὴν καρδιά στὸ δέρμα καὶ στὶς φλέβες του, πὼς βέβαια, ἔτσι ἔπρεπε νά εἶναι, αὐτὸ πού βλέπει τώραδᾶ. Γι αὐτό, σκυμένος καὶ καμπουριασμένος ἔτσι καθὼς θρίσκειται, σὲ στάση πού ποτέ του δὲ σκαρφίστηκε νά πάρει, βλέπει, καὶ ὅσο βλέπει, τόσο καὶ πιὸ πολὺ πιστεύει μὲ φχαρίστηση, πὼς θάδινε καὶ τὴ ζωὴ του ἀκόμα γιά λιγάκι, ἔστω καὶ γιά παραμικρὸ ἀκόμα ἀνασῆκωμα, τοῦ ρούχου ἐκείνου τῆς ξαδέρφης.

Ἐσὸτόσο, πάει! Ἡ κόρη κατεβάζει τὸ φουστάνι της μὲ κί-

νηση ανθρώπου πού ξυπνάει ἀπ ὄνειρο. Παίρνει στὰ χέρια της ἓνα πελώριο κουτάλι κι ἀνακατώνει μ ἓνα τρόπο ἡμερο, τὸ γάλα της.

Μὰ κι ὁ ἄλλος τότες ἀπὸ πάνω ξεσηκώνεται, καὶ παίρνει τὰ σκαλιὰ τοῦ κατωγιοῦ, στραβὸς καὶ μεθυσιμένος ἀπὸ ἀνάγκη πού τὸ μυαλό του δὲ βολεῖ νὰ σουλουπώσει. Νάτονε κιόλας! Βρίσκεται κοντὰ της. Ἀπὸ πίσω της. Μόλο πού αὐτὴ δὲν τονε βλέπει, σιέται λυγιέται βήχει κι ὕστερις, μιλά:

— Γιάε... Ἐρήνη...

Δὲν τελειώνει τὴν κουβέντα του. Κλωτσάει ἓναν τενεκὲ πού βρίσκεται κοντὰ του, παίρνει κουράγιο, κι ὕστερ ἀποσώνει:

— Γιάε Ἐρήνη, κατέεις το πὼς ἔχω νὰ σὲ δῶ ἐδᾶ κι ἓνα χρονάκι;

— Ἐ, καί;

Τὸ γάλα ἀμολᾶ τίς πρῶτες ἄχνες του στὸ σκοτεινὸ κατώγι. Αὐτός, ὄλο καὶ δόστου πιὸ πολὺ κουνιέται:

— Ἐγὼ λέω Ἐρήνη, ἐπαὲ ἀπάνω στὰ θουνά, ἐξέχασα το ἀθρώπους. Κατέεις το καὶ τουτονά;

Αὐτὴ δὲν τ ἀποκρίνεται. Παίρνει δυὸ ξύλα, τὰ σκίζει μὲ τσεκουρι, καὶ τὰ ρίχνει στὴ φωτιά.

Τότες κι ἐκεῖνος, σὲ μιὰ στιγμῆς ὁπού θαρεῖ πὼς ὄλα σκοτεινιάζουνε τριγύρω του, ζυγώνει πιὸ κοντὰ, κι ἀδράχνοντας τὴ μέση της σφιχτὰ στὰ θεριεμένα μπράτσα του, ἀγκομαχεῖ θαρεῖς καὶ ξελιγώνει τὰ λόγια του σιμὰ στ αὐτὴ της:

— Ὠφου μωρὲ Ἐρήνη ὁμορφη ἀπούγινες! Ὠφου διάλε τί νάεις, πὼς ἐμέστωσες!..

Μὰ κι ἡ ξαδέρφη του, δὲν ἔχασε καιρό. Μὲ μιὰ γερὴ σπρωξιὰ τονε γκρεμίζει στὴν ἄλλην ἄκρη, στὴ γωνιὰ τοῦ κατωγιοῦ. Ἀνάμεσα στὰ πόδια του συμπερδεύει ἓνας ἄδειος ντενεκὲς. Παίρνει μαζί του κουτουβάλες κι ὀρνιθοπηδᾶ. Ὅλος ἐτοῦτος ὁ δαιμονισμένος σαματᾶς, λὲς καὶ νὰ τοῦ θυμίζει τὴ Δευτέρα Παρουσία!

Τότες, για μιὰ στιγμής, ποθεῖ ν' ἀνοίξῃ ἡ γῆς καὶ νὰ τονε ρουφήξει. Μ' ἀφοῦ δὲν ἔσπερξε νὰ γίνεῖ αὐτό, σηκώνετ ἀπὸ χάμω δίχως λέξι, καὶ κακομοίρης ἔτσι καθὼς εἶναι ζαρωμένος ἀπὸ ντροπή, παίρνει ξανὰ τὶς σκάλες τ' ἀνωγιοῦ καὶ χάνεται περνώντας ὄξω, στὴ λεπιδόστρωτη ταράτσα τοῦ τυροκομιοῦ.

Μὲ τὸ ζερβὶ τοῦ χέρι ζεστὸ ἀκόμ ἀπὸ τὸ χὰϊδεμα τοῦ κόρφου τῆς, κάθεται στὸ πατάρι σκεφτικὸς ὧρες δλάνκερες. Θέλει νὰ βγεῖ, νὰ φύγει μακριά, μὰ πῶς νὰ κάνει, ποῦ πρέπει νὰ περάσει πάλι ἀπὸ κοντά τῆς;

Ὁ ἥλιος ἔχει βασιλέψει ὥστόσο, κι ἓνα ζευγάρι χελιδόνια ξουρίζουν ὀλοτρίγυρα τὸ χόρτο. Σηκώνεται ἀποφασιστικὰ στὸ τέλος παίρνοντας κουράγιο, καὶ κατεβαίνει.

Θέλει καθὼς περνάει ἀπὸ κοντά τῆς, νὰ μοιάζει μ' ἀδιάφορο καὶ ξέγνιαστο. Σφυράει. Ὑστερις παίρνει τὴ μακριὰ τὴ γκλίτσα τοῦ βοσκοῦ καὶ τῆνε φέρνει στὴ ράχη του, κρεμνώντας ἀπ' τὶς ἄκρες τῆς τὰ χέρια.

Σινάμενος, κουνάμενος, ἀλλὰ μὲ δίχως καὶ νὰ στρίβει κατὰ κείνη, νάτονε κιόλας, φτάνει ὡσαμε τὴ μπασιά τοῦ κατωγιοῦ. Σηκώνει τόνα του ποδάρι... Δρασκελίζει τὸ κατώφλι... ὦχ! Ἡ ἀναπάντεχη φωνὴ τῆς Ἐρηνιώς, τονε καρφώνει μὲ τόνα πόδι ἀπόξω καὶ μὲ τάλλο μέσα στὸ τυροκομιό!

— Γιαέ... μῶρε συ Μανωληό... Εἶπες μου πράμα ἐδὰ καὶ λίγην ὥρα... γῆ ἐφάνηκέ μου;

Γιὰ νὰ ξεπαραλίσει αὐτὰ τὰ λόγια τῆς, εἶχε κοντυλιστεῖ μιὰ δυὸ βολές. Μὰ κείνος, δὲ φαίνεται νὰ σκέφτεται πολὺ γιὰ τὴν ἀπόκριση. Δαγκώνει στὰ βουδὰ μὲ δύναμη τὰ χεῖλια του, σηκώνει τὸ κεφάλι δίχως νὰ τὸ στρίψει πίσω, κι ὕστερις:

— Ἐφάνηκέ σου, τῆς λέει. Κι ἀμέσως, παίρνει δρόμο μὲ τὰ ζάλα του γοργά.

Περνώντας ἀπ' τ' ἀλώνια, βρίσκεται πάλι ὀμπρὸς στοὺς δυὸ γαιδάρους. Μουγκρίζει ξαφνικὰ καθὼς τοὺς βλέπει, κι ὕστερις, σβέλτα τρέχει καὶ ξεπατώνει τὸ σιδέρινο παλούκι πούναι δεμέν

ἡ ἄκρη τοῦ σκοινιοῦ τοῦ ἐνούς. Σούρνοντας ἔτσι μὲ σκληράδα
τόνα τὸ γαϊδούρι ἀπὸ τὸ ποδᾶρι, τὸ φέρνει ἀκόμα πῦθ πολὺ
μακρὰ πρὶν. Φυτεύει τὸ σιδικὸ βαθεῖα στὴ γῆς, χτυ-
πώντας το μὲ μιὰ βαρεῖα κοτρώνα πού σπιθίζει σὲ κάθε
χτύπο. Ἐτέλειωσε. Καὶ τελειωμένο, κάθεται τώρα καὶ θωρεῖ
τὸ ἔργο του.

Ἐνα παράξενο καὶ σπαραγμένο γέλιο πού ἀμολᾷ γιὰ μιὰ
στιγμῆς, τὸ ἀντιλαλοῦνε ὅλες οἱ γύρω του χαράδρες καὶ οἱ
βουνοπλαγιές.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΤΗ
ΠΟΥ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ:

ΓΙΑ ΘΕΑΤΡΟ :

ΠΡΙΓΚΗΨ ΤΗΣ ΟΥΓΑΛΛΙΑΣ. Δραματική Σάτυρα σε τρία μέρη με τέσσερεις εικόνες.

HIS MASTER'S VOICE¹. Δραματική Σάτυρα σε τρία μέρη και ένα Χορικό Ίντερμέτζο, με μουσική του ίδιου του συγγραφέα.

Ο ΛΑΙΜΟΔΕΤΗΣ ΤΟΥ ΣΚΥΛΟΥ. Σύγχρονη Κρητική ήθογραφική Σάτυρα σε πέντε πράξεις και τέσσερεις εικόνες, με μουσική υπόκρουση και μουσική μπαλλέτου του ίδιου του συγγραφέα.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΕΡΓΑ :²

ΘΥΣΙΑ ΑΒΡΑΑΜ. Σουίτα και Φούγκα, για κουϊντέττο, τραγούδι και συμφωνική ορχήστρα, γραμμένη για το ομόνυμο έργο που ανέβασε το Έθνικό Θέατρο στα 1933.

ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΒΑΛΣ, για μικρή και μεγάλη συμφωνική ορχήστρα και για πιάνο.

PENTE SCHERZI, για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα και για πιάνο.

ΣΟΥΓΓΙΑ ΣΑΤΥΡΩΝ, για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα και για πιάνο.

SUITE ORIENTALE, για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα και για πιάνο.

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ. Συμφωνικό ποίημα για μεγάλη ορχήστρα.

PASSIONS DE CYCLOPE. Μουσική μπαλλέτου για μεγάλη συμφωνική ορχήστρα.

Κ.Τ.Λ. Κ.Τ.Λ.

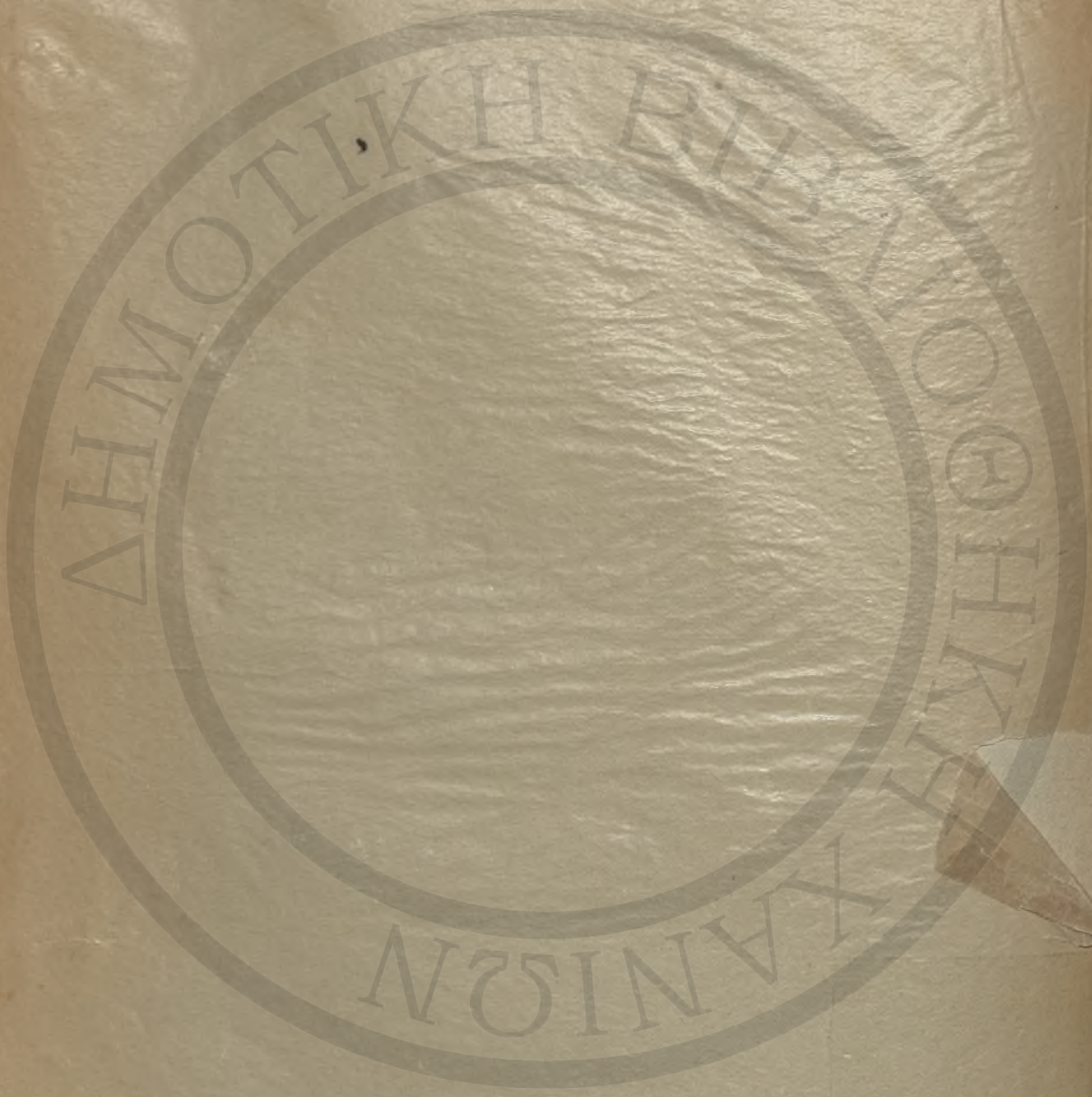
¹ Το έργο αυτό που ανεβάζει ο Θίασος της κ. Μαρίκας Κοτοπούλη στη χειμερινή περίοδο του 1935 — 1936 έχει για θέμα του το διήγημα ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΟ που βρίσκεται σε αυτό το βιβλίο.

² Έδω αναφέρονται τα κυριότερα μονάχα έργα και ειδικά εκείνα που εκτελέστηκαν στο Έθνικό Θέατρο της Ελλάδας και στην Έλευθερά Σκηνή της κ. Μ. Κοτοπούλη.

Blank rectangular label

3

ΔΡΑΧ. 50